
NÁRODNÍ ZEMĚDĚLSKÉ MUZEUM

Výroční zpráva
2018

Národní zemědělské muzeum, s. p. o.
VÝROČNÍ ZPRÁVA za rok 2018

Zpracovali: Lenka Martinková, Jitka Balcarová, Kateřina Čapounová, Dita Drozdová, Alena Dubová, Pavla Heřmanová, Jana Jandová, Jana Jírovcová, Hana Kabíčková, Lucie Kubásková, Magdalena Kořenská, Klára Linhartová, Naďa Machková Prajzová, Jana Melcrová, Pavla Neumanová, Lenka Patoková, Jitka Sobotková, Kamila Svobodová, Dominika Švédová, Jitka Taussiková, Jana Valešová, Marie Voldřichová, Michaela Zeinerová Brachtlová, Ivan Berger, Miroslav Čeněk, Pavel Douša, Tomáš Gec, Jiří Houdek, Martin Kopeček, Vilém Křeček, Jan Lázníčka, Vladimír Michálek, Pavel Novák, Jan Poláček, Antonín Šimčík, Martin Vlček

Předkládá: Milan Jan Půček, generální ředitel

Vydalo: Národní zemědělské muzeum, s. p. o., Kostelní 1300/44, 170 00 Praha 7

Projednáni v Radě příspěvkové organizace dne 16. dubna 2019

Národní
zemědělské
muzeum

100

1918—2018

Úvodní slovo

Vážené kolegyně a kolegové, milí čtenáři,

rok 2018 znamenal pro Národní zemědělské muzeum pohled do minulosti a současně do budoucnosti. Každé jubileum vybízí k zamyšlení a stoleté výročí je událostí vpravdě přelomovou.

Když bylo v srpnu 1918 povoleno založení spolku s názvem České zemědělské muzeum v Praze, bylo tím završeno úsilí muzeologa, hospodářského historika Josefa Kazimoura a předsedy agrární strany Antonína Švehly o podtržení významu zemědělství pro tehdejší společnost. Rozkvět za první republiky korunovala stavba moderní muzejní budovy na Letné a budování sítě poboček po celé tehdejší Československé republice. Muzeum se díky své profesionální práci a zahraničním kontaktům brzy stalo jednou z nejprogresivnějších muzejních institucí v zemi. Další vývoj společnosti mu ale nepřál. Za protektorátu přišlo o svou budovu, po roce 1948, kdy se reprezentanti zemědělského oboru v čele se samostatně hospodařícími sedláky stali nepřáteli socialistického režimu, ztratilo i svůj význam. V roce 1950 bylo opětovně vystěhováno ze své letenské budovy.

V roce 2018, v roce jubilea, jsme mohli s hrdostí konstatovat, že Národní zemědělské muzeum se v plné síle vrátilo mezi významné muzejní instituce České republiky. Díky úspěšně završenému projektu Oživení 2015–2018 má opět pro návštěvníky příjemnou výstavní budovu, která prezentuje zemědělství jako jednu z nejdůležitějších aktivit lidstva, jež vytvořila současnou společnost. Kromě toho jsou návštěvníkům otevřené další čtyři pobočky – v Čáslavi, na Kačíně, na Ohradě a ve Valticích – a společně s městem Znojmo též expozice ve Znojmě. I tam probíhá řada změn, přibývají nové sezonní výstavy, popularizační akce pro veřejnost a lektorské programy pro školy, které nesou rostoucí návštěvnost. Ta je spolu s téměř desetinásobným navýšením návštěvnosti v Praze dokladem zájmu veřejnosti. Zatímco v roce 2014 navštívilo hlavní výstavní budovu na Letné 23 803 lidí a celková návštěvnost na všech pobočkách byla 262 464 návštěvníků, v roce 2018 to bylo 205 932 návštěvníků v Praze a 592 555 celkem.

V jubilejním roce 2018 byla otevřena nová dynamická interaktivní expozice Zemědělství. Od roku 1939 je toto téma v Praze poprvé koncepčně pojato a celoročně prezentováno. V muzeu v roce 2018 proběhlo celkem 39 výstav a 81 akcí pro veřejnost včetně muzejních nocí, Nocí vědců či Týdne vědy a techniky. Muzeum má vlastní soutěž vědeckých prací, vydalo sedm odborných a čtyři popularizační publikace a dvě čísla časopisu Prameny a studie. Pořádalo agrárně historickou konferenci. Výukové programy pro školy navštívilo přes 34 000 žáků, přednášky a kurzy pro veřejnost dalších více než 10 000 lidí. Muzeum také znovu buduje Síť zemědělských muzeí v České republice.

V roce 2018 začala i řada nových projektů obrácených do budoucnosti, například projekty vědy a výzkumu financované z NAKI, dokládajících, že Národní zemědělské muzeum je moderní instituce. Díky financování z fondů EU započala rekonstrukce pobočky ve Valticích, stavba nové pobočky v Ostravě a začaly přípravné stavební práce centrálního depozitáře v Čáslavi. Celou historii, ale i současnost a budoucnost instituce prezentuje jubilejní publikace 100 let Národního zemědělského muzea.

Ambicí muzea je pro dalších sto let profesionální přístup a obrácení pozornosti na člověka ve všech aspektech. Národní zemědělské muzeum chce být institucí, která umí reagovat na problémy společnosti, je aktuální a otevřená vůči potřebám svých návštěvníků.

Národní zemědělské muzeum by nemohlo být úspěšné bez každodenní práce všech jeho zaměstnanců, spolupráce s partnery a podpory zřizovatele. Za to jim všem patří velké poděkování.

S úctou

doc. Ing. Milan Jan Půček, MBA, Ph.D.

generální ředitel

Shrnutí

ROK 2018 v Národním zemědělském muzeu

- ⇒ 6 poboček / celkem 592 555 návštěvníků
- ⇒ nová expozice Zemědělství v NZM Praha
- ⇒ děti a mládež do 18 let vstup do muzea zdarma
- ⇒ oslavy 100 let Národního zemědělského muzea
- ⇒ 39 výstav
- ⇒ Agrárně historická konference
- ⇒ 81 akcí pro veřejnost
- ⇒ Týden vědy a techniky
- ⇒ Noc vědců
- ⇒ muzejní noci
- ⇒ 13 výzkumných oblastí / 3 nové vědecké projekty v rámci programu NAKI II
- ⇒ 4. ročník soutěže vědeckých prací Věda pro zemi / 29 přihlášených prací
- ⇒ 7 odborných publikací
- ⇒ 2 vydání recenzovaného časopisu Prameny a studie
- ⇒ 3 knížky Obrázkové statistiky pro děti – Voda, Půda, Potraviny
- ⇒ Nové výukové programy pro školy / 34 130 účastníků
- ⇒ 2 397 posluchačů na přednáškách
- ⇒ 7 774 návštěvníků kurzů a workshopů pro veřejnost
- ⇒ 2 398 účastníků speciálních průvodcovaných prohlídek
- ⇒ 42 kurzů vaření pro veřejnost
- ⇒ kniha Příběhy ze stoletého muzea
- ⇒ příměstské tábory na Kačíně

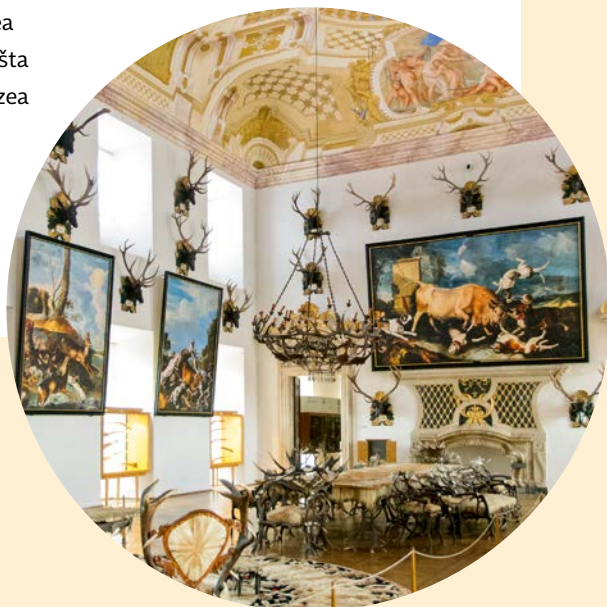
Národní
zemědělské
muzeum

100
1918—2018

100 let Národního zemědělského muzea 1918–2018

- ⇒ jubilejní výstava Největší objev. Fenomén zemědělství ve 100 předmětech
- ⇒ vstup do muzea zdarma po celý měsíc – od 28. září do 28. října v NZM Praha
- ⇒ jubilejní víkend – oslavy v Praze, vstup zdarma na pobočkách
- ⇒ konzervace, restaurování a preparování sbírkových předmětů
- ⇒ publikace 100 let Národního zemědělského muzea
- ⇒ vydání příležitostné poštovní známky – Česká pošta
- ⇒ popularizační publikace Příběhy ze stoletého muzea
- ⇒ animovaný spot v České televizi
- ⇒ pořízení kopií obrazů J. G. Hamiltona a jejich návrat na zámek Ohrada
- ⇒ kategorie České zemědělství a venkov v rámci soutěže Czech Nature Photo

Národní zemědělské muzeum v roce 2018

- ⇒ Příspěvková organizace Ministerstva zemědělství
- ⇒ V CES uvedeno 99 sbírkových předmětů
- ⇒ 8 837 767 Kč v tržbách ze vstupného
- ⇒ 15 204 tis. Kč investiční akce

Vedoucí zaměstnanci

doc. Ing. Milan Jan Půček, MBA, Ph.D.
Ing. Jiří Houdek

Mgr. Antonín Šimčík
Ing. Zdeněk Vích, CSc.
Mgr. Tomáš Gec
Ing. Vladimír Michálek
PhDr. Pavel Douša, Ph.D.
Ing. Vilém Křeček

Mgr. Ivan Berger
Ing. Jiří Houdek

generální ředitel
náměstek pro řízení sekce prezentace
a ředitel pobočky Praha
náměstek pro řízení sekce muzeologie, vědy a výzkumu
náměstek pro projekty
náměstek pro řízení sekce provozně-ekonomické
ředitel pobočky Čáslav
ředitel sekce Kačina-Čáslav
ředitel pobočky Valtice
(zahrnuje referát „pobočka“ Znojmo)
ředitel pobočky Ostrava
ředitele sekce Jižní Čechy

Národní zemědělské muzeum v roce 2018

⇒ Nová podsbírka Archeologie

Ostatní podsbírký:

- Archiválie
- Botanika
- Doprava a zdroje energie
- Etnografie
- Fotoarchiv
- Gastronomie
- Knihy
- Květinářství
- Lesnictví
- Modely staveb
- Myslivost
- Numizmatika
- Obchod
- Obrazy
- Ovocnářství
- Potravinářská výroba
- Rostlinná výroba I
- Rostlinná výroba II
- Rybářství
- Řemesla
- Vinařství
- Zelinářství
- Zoologie
- Živočišná výroba
- Životní prostředí

⇒ Nové akvizice: 15 kupních a 23 darovacích smluv

⇒ Spolupráce s prof. Mgr. Jindřichem Štreitem, Dr.h.c., na dokumentaci českého zemědělství

⇒ 3 běžící projekty v rámci programu IROP

- vytvoření expozičně depozitárního objektu v Dolní oblasti Vítkovice v Ostravě
- vznik nízkonákladového depozitáře v NZM Čáslav
- modernizace areálu a zefektivnění správy podsbírek NZM Valtice

⇒ 84 tiskových zpráv (737 zpráv v tištěných médiích, 20 v televizi, 23 v rozhlasu, 790 na internetu)

⇒ Zapojení do projektu Společné století v rámci oslav 100 let Československa

⇒ Resortní dny – volný vstup do muzea vždy první neděle v měsíci pro všechny pracovníky v zemědělství

⇒ Silva Regina – křest publikace Sallačova sbírka – Turovití na veletrhu Silva Regina

⇒ Agrosalon Země živitelka – 500 m² výstavní plochy

⇒ Dožínky na Letné – 2. ročník akce Ministerstva zemědělství

⇒ Colours of Ostrava – představení nové pobočky muzea

⇒ Příběh potravin – prezentace dílny Hlína není líná

⇒ Prague Open House – den otevřených dveří na MZe

⇒ Naše pole – ukázky historické zemědělské techniky

⇒ Umění ve městě – zapojení do projektu

⇒ 51 členů Sítě zemědělských muzeí

⇒ Spolupráce s organizacemi:

Lesy ČR, Česká zemědělská akademie věd, Česká zemědělská univerzita v Praze, Výzkumný ústav živočišné výroby, Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Státní pozemkový úřad, Výzkumný ústav rostlinné výroby, Zařízení služeb MZe, Výstaviště České Budějovice, Jihočeský kraj, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Colour Production, spol. s r. o., město Znojmo, Národní památkový ústav, Centrum transferu technologií v rámci Výzkumného ústavu potravinářského, Podpůrný garanční rolnický a lesnický fond, Výzkumný ústav pícninářský Troubsko, Asociace kuchařů a cukrářů ČR, Český svaz chovatelů, z. s. – Městská organizace Praha

Jubilejní rok 2018

Oslavy 100 let Národního zemědělského muzea a oslavy 100 let od vzniku Československa

Kurz vaření

Advent na zámku Kačina

Letenská husa a košť svatomartinského vína, Praha

Konference Agrární/zemědělská osvěta a vzdělávání, Praha

Zámecké jezdecké slavnosti, Kačina

Dožínky a vinobraní na Kačíně

Hamiltonova plátna Ohrada

Přednášky v NZM Praha

Pradědkův traktor, Čáslav

Zahrady první republiky – výstava

Expozice Zemědělství, Praha

Letenské prase aneb Zabijačka v muzeu, Praha

Bylinkový den v muzeu, Praha

Předání stavby Ostrava

Ostravská muzejní noc

Podpis memoranda UZEI

Podpis memoranda VURV

Národní myslivecké slavnosti, Ohrada

Obsah

1.	Úvod	16
1.1	Poslání organizace	16
1.2	Poradní orgány NZM	17
1.2.1	Rada muzea	17
1.2.2	Vědecká rada muzea v roce 2018	17
1.2.3	Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost	18
2.	Výzkumná a akviziční činnost	19
2.1	Věda a výzkum	19
2.1.1	Koncepce vědy a výzkumu	19
2.1.1.1	<i>Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj</i>	20
2.1.1.2	<i>Účelová podpora – projekty</i>	24
2.1.2	Popularizace vědy	24
2.2	Akvizice	25
2.3	Sít zemědělských muzeí	26
3.	Správa a ochrana sbírky	29
3.1	Koncepce sbírky	29
3.2	Podsírky	29
3.3	Katalogizace, digitalizace	38
3.4	Inventarizace	38
3.5	Uložení sbírky	38
3.6	Restaurování, konzervace, preparace	40
4.	Muzejní komunikace	41
4.1	Návštěvnost	41
4.2	Výstavní činnost	43
4.2.1	Expozice Národního zemědělského muzea	43
4.2.1.1	<i>Expozice v Praze</i>	43
4.2.1.2	<i>Expozice v Čáslavi</i>	45
4.2.1.3	<i>Expozice na zámku Kačina</i>	46
4.2.1.4	<i>Expozice na zámku Ohrada</i>	47
4.2.1.5	<i>Expozice ve Valticích</i>	48
4.2.1.6	<i>Znojmo – Expozice pivovarnictví</i>	48
4.2.2	Výstavy v roce 2018	48

4.2.2.1	Výstavy v Praze	48
4.2.2.2	Výstavy v Čáslavi	50
4.2.2.3	Výstavy na Kačíně	50
4.2.2.4	Výstavy na Ohradě	52
4.2.2.5	Výstavy ve Valticích	53
4.2.2.6	Výstavy z projektů NAKI	53
4.3	Publikační činnost	54
4.3.1	Odborné knihy	54
4.3.2	Odborný recenzovaný časopis Prameny a studie	56
4.3.3	Popularizační publikace	57
4.4	Edukační činnost	58
4.4.1	Lektorské programy	58
4.4.2	Průvodcované prohlídky	59
4.4.3	Přednášky a semináře	60
4.4.4	Kurzy vaření v NZM Praha	61
4.4.5	Noc vědců	63
4.4.6	Týden vědy a techniky	63
4.4.7	Jubileum 100 let Národního zemědělského muzea	63
4.4.8	Resortní dny	64
4.5	Akce	64
4.6	Partnerství	66
4.6.1	Nové partnerské smlouvy podepsané v roce 2018	66
4.6.2	Děti a mládež do NZM zdarma	68
4.6.3	Mimomuzejní prezentace	68
4.7	Medializace	70
<hr/>		
5.	Provozně-ekonomická agenda	72
5.1	Organizační struktura	72
5.1.1	Popis organizační struktury a vedoucí zaměstnanci	72
5.1.2	Organizační schéma	73
5.2	Sídla a pracoviště	74
5.2.1	NZM Praha	74
5.2.2	Pobočka Čáslav	74
5.2.3	Pobočka Kačina	75
5.2.4	Pobočka Ohrada	76
5.2.5	Pobočka Valtice (zahrnuje i referát „pobočka“ Znojmo)	76
5.2.6	Pobočka Ostrava	77
5.3	Ekonomická část	78
5.3.1	Tržby	78
5.3.2	Evropské fondy a rekonstrukce na pobočkách	78
5.3.3	Investice v NZM Praha	79
5.4	Hospodaření organizace	80
5.5	Personální údaje	80

Zpráva nezávislého auditora	81
Výkaz zisků a ztrát	84
Rozvaha	86

1. Úvod

1.1 Poslání organizace

Národní zemědělské muzeum (NZM) se zabývá a v souladu se zřizovací listinou získává, shromažďuje, trvale uchovává, eviduje, odborně zpracovává a zpřístupňuje veřejnosti sbírku hmotných dokladů vývoje zemědělství, lesnictví, myslivosti, rybářství, zoologie, zahradnictví (zahrnující ovocnářství, zelinářství a květinářství), vinařství, botaniky, životního prostředí, zpracování zemědělských produktů, potravinářství a gastronomie, dokladů vývoje a rozvoje venkova, tradic, vývoje životního prostředí a kulturní krajiny české i zahraniční, zejména však z území Čech, Moravy a Slezska. Národní zemědělské muzeum pečuje o výstavní a správní budovu v Praze 7 na Letné a o další pobočky v Čáslavi, na Kačíně, na Ohradě, ve Valticích, pod něž je začleněna i Expozice pivovarnictví ve Znojmě, a v Ostravě. Ve své sbírce spravuje muzeum celkem 99 457 sbírkových předmětů.

Organizace: Národní zemědělské muzeum, s. p. o.

Právní statut: státní příspěvková organizace Ministerstva zemědělství České republiky

Sídlo organizace: Kostelní 1300/44, 170 00 Praha 7

IČO: 75075741

DIČ: CZ75075741

Telefon: 220 308 200

E-mail: sekretariat@nzm.cz

Webové stránky: www.nzm.cz

Zřizovatel: Ministerstvo zemědělství České republiky

Zřizovací listina ze dne 30. 11. 2015 ve znění ze dne 13. 12. 2017

Rok zřízení: 2006 (rok založení: 1918)

Základní dokumenty

- ⇒ Zřizovací listina ze dne 30. 11. 2015, č. j. NZM-000/1020/2015
- ⇒ Opatření Ministerstva zemědělství – Změna zřizovací listiny státní příspěvkové organizace Národní zemědělské muzeum, s. p. o., ze dne 13. 12. 2017, č. j. 47907/2017-MZE-13221 (č. j. NZM/2017/2319)
- ⇒ Jednací řád rady státní příspěvkové organizace Národní zemědělské muzeum, s. p. o., ze dne 16. 10. 2017, č. j. 58636/2017-MZE-13222 (č. j. NZM/2017/1891)
- ⇒ Statut rady státní příspěvkové organizace Národní zemědělské muzeum, s. p. o., ze dne 16. 10. 2017, č. j. 58619/2017-MZE-13222 (č. j. NZM/2017/1891)
- ⇒ Jednací řád vědecké rady státní příspěvkové organizace Národní zemědělské muzeum, s. p. o., ze dne 20. 1. 2016, č. j. NZM – 000/605/2016
- ⇒ Jednací řád redakční rady státní příspěvkové organizace Národní zemědělské muzeum, s. p. o., ze dne 6. 4. 2017, č. j. NZM/2017/656

Strategické dokumenty

Strategie rozvoje Národního zemědělského muzea Praha na roky 2015–2020, schválena poradou ministra dne 28. 5. 2015, která byla na základě pokynu ministra zemědělství v srpnu 2018 výrazně modifikována a přijata jako Aktualizace investiční strategie Národního zemědělského muzea.

Ostatní strategické dokumenty

- ⇒ Koncepce vědy a výzkumu 2016–2022 (schválena Vědeckou radou NZM v roce 2016)
- ⇒ Koncepce tvorby, ochrany a využití sbírky Národního zemědělského muzea, s.p.o., 2016–2022
- ⇒ Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace na období let 2018–2022 (schválena vědeckou radou NZM v roce 2017)

1.2 Poradní orgány NZM

1.2.1 Rada muzea

Rada muzea je kontrolním a dohledovým orgánem. Členy jmenuje ministr zemědělství.

Složení Rady muzea v roce 2018

Mgr. Vilém Anzenbacher, Ph.D. (od 3. 5. 2016)
Ing. Jiří Havlíček (od 23. 2. 2017, od 18. 12. 2018 místopředseda)
Ing. Marie Kačorová (od 3. 5. 2017)
JUDr. Jaroslav Niklas, Ph.D., MBA (30. 11. 2015 – 30. 11. 2018) – místopředseda
Mgr. Petr Pavelec, Ph.D. (11. 4. 2016 – 22. 9. 2018) – předseda
Mgr. Jan Sixta (od 3. 12. 2018)
Ing. Dana Večeřová (od 3. 12. 2018) – předsedkyně

1.2.2 Vědecká rada muzea v roce 2018

Vědecká rada je poradním orgánem generálního ředitele muzea. Rada pracuje ve složení:

doc. PhDr. Miloslav Lapka, CSc. – Ústav systémové biologie a ekologie ČB – předseda
PhDr. Jitka Balcarová, Ph.D. – Národní zemědělské muzeum, s.p.o.
PhDr. Petr Blažek, Ph.D. – Ústav pro studium totalitních režimů
Ing. Jiří Boháček – Správa účelových zařízení ČVUT v Praze
Ing. Václav Hrubý, CSc. – Česká akademie zemědělských věd
PhDr. Bronislav Chocholáč, Dr. – Historický ústav FF Masarykovy univerzity v Brně
prof. PhDr. Eduard Kubů, CSc. – Ústav hospodářských a sociálních dějin FF UK v Praze
prof. PhDr. Eduard Maur, CSc. – Ústav historických věd FF Univerzity Pardubice
Ing. Jan Navrátil, CSc. – Česká zemědělská univerzita v Praze
PhDr. Pavel Novák, CSc. – Národní zemědělské muzeum, s.p.o.

doc. Ing. Michal Plaček, Ph.D., MSc. – Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo
doc. Ing. Milan Jan Půček, MBA, Ph.D. – Národní zemědělské muzeum
prof. PhDr. Jan Rychlík, DrSc. – Ústav českých dějin FF UK v Praze
Mgr. Antonín Šimčík – Národní zemědělské muzeum, s. p. o.
doc. PhDr. Jiří Šouša, CSc. – Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze
prof. Ing. Jan Vašák, CSc. – Česká zemědělská univerzita v Praze
Ing. Hana Urbancová, Ph.D. – Česká akademie zemědělských věd – ředitelka

1.2.3 Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost

Poradní sbor je poradním orgánem generálního ředitele muzea. Generální ředitel jmenuje a odvolává jeho členy. Poradní sbor vydává stanoviska k nabývání sbírkových předmětů, k návrhům na převedení, výměnu nebo vyřazení, k projednávání výsledků inventarizace atd. Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost se vyjadřuje ke strategii sbírkotvorné činnosti muzea a k jejím změnám.

Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost k 31. 12. 2018

Interní členové

Mgr. Lucie Kubásková (tajemnice)
Mgr. Ivan Berger (členství od 11. 12. 2018)
PhDr. Pavel Douša, Ph.D.
Ing. Vilém Křeček
Ing. Vladimír Michálek
PhDr. Pavel Novák, CSc.
Mgr. Antonín Šimčík
Alena Štecherová (ukončeno členství 11. 12. 2018)

Externí členové

Mgr. Karel Ksandr – Národní technické muzeum
prof. Dr. Ing. František Kumhála – Česká zemědělská univerzita v Praze
Mgr. Aleš Seifert – Alšova jihočeská galerie v Hluboké nad Vltavou
Mgr. Martin Slaba – zámek Hluboká nad Vltavou
doc. PhDr. Jiří Šouša, CSc. – Univerzita Karlova
PhDr. Zuzana Strnadová – Muzeum hlavního města Prahy
Mgr. Lucie Střechová – Národní technické muzeum

2. Výzkumná a akviziční činnost

2.1 Věda a výzkum

Národní zemědělské muzeum patří k tradičním pracovištím vědy a výzkumu. Zemědělství vnímá a prezentuje jako podstatný sociokulturní fenomén, který trvale spoluutváří dnešní moderní společnost. Výzkum muzea je proto koncipován tak, aby obsáhl co možná nejširší oblast zemědělství jako základní lidskou aktivitu nezbytnou k rozvoji společnosti. NZM se prioritně zaměřuje na odborné zpracování vlastní sbírky a na zkoumání prostředí, jevů a vztahů, ze kterých jsou tyto doklady technických, hospodářských, společensko-kulturních i politických jevů získávány. Jádrem výzkumu v roce 2018 představovali člověk a technologie, jejichž historický výzkum je s to nabídnout relevantní inspirace pro budoucnost, a přispívat tímto k tak potřebné udržitelnosti.

2.1.1 Koncepce vědy a výzkumu

V roce 2018 pracovalo NZM v souladu s Dlouhodobou koncepcí rozvoje výzkumné organizace na období let 2018–2022 (dále jen Koncepce), projednané a následně schválené vědeckou radou muzea dne 28. 8. 2017. Základními cíli je vědecké zhodnocení sbírky NZM v kontextu prostředí, z něhož sbírkové předměty pocházejí, a dosažení vyrovnanějšího stupně poznání v jednotlivých podsírkách; zpracování dějin zemědělství (lesnictví, rybářství, vývoje a rozvoje venkova atd.) v interdisciplinárním diskurzu a ve vazbě na posilování udržitelného hospodaření; využití sbírkového fondu a dalších poznatků pro identifikaci tradičních, udržitelných způsobů zemědělské, lesnické, rybářské či potravinářské výroby a péče o krajinu; prezentace sbírkového fondu a výsledků výzkumu dějin agrárního sektoru prostřednictvím dlouhodobých a dočasných expozic, tvorby kritických katalogů, katalogů k výstavám a expozicím, publikačních výstupů, konferencí, workshopů, přednášek a vytvoření platformy pro setkávání odborníků v dané oblasti (Výzkumná platforma NZM: odkaz prof. dr. Josefa Kazimoura; Agrarian History Conference Prague).

Odborná činnost NZM se v roce 2018 v souladu s Koncepcí zaměřovala na zvýšení vědeckého poznání v kontextu jednotlivých výzkumných záměrů a v jejich rámci vyčleněných třinácti výzkumných oblastí, které navazují na jednotlivé podsírky a vycházejí z potřeb NZM (tyto výzkumné oblasti jsou současně tematickými okruhy soutěže vědeckých prací Věda pro zemi):

1. Muzeologie
2. Venkov, zemědělství, krajina, etnografie a tradice
3. Rozvoj venkova a regionální rozvoj
4. Lesnictví, lesní hospodářství a myslivost
5. Vodní ekosystém, rybníkářství a rybářství
6. Zahradnictví (ovocnářství, zelinářství, květinářství), vinařství a včelařství
7. Mechanizace zemědělství a lesnictví

8. Zemědělské, lesnické a další oborové provozní stavby
9. Potravinářský a na zemědělství navazující průmysl, živočišná výroba
10. Kulinární dědictví českých zemí
11. Venkov v umění
12. Osobnosti zemědělství, lesnictví, rybářství, zahradnictví, zemědělského podnikání a příbuzných oborů
13. Archeologie zemědělství

Postup a výsledky řešení Konceptce jsou každoročně analyzovány a hodnoceny na zasedání vědecké rady NZM a v písemném dokumentu (Periodická zpráva dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace NZM). Periodickou zprávu každoročně před jejím odevzdáním zřizovateli schvaluje vědecká rada NZM. Dokument periodické zprávy za rok 2018 byl jednomyslně schválen na zasedání vědecké rady NZM dne 10. ledna 2019. (Blíže: <https://www.nzm.cz/veda-a-vyzkum/koncepce-vedy-a-vyzkumu-v-narodnim-zemedelskem-muzeu>)

2.1.1.1 Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj

Jakožto instituce s národní působností si NZM klade za cíl přispívat k rozvoji odborných aktivit v oblasti své působnosti na celém území České republiky. S vědomím mimořádného přínosu zakladatelského díla prof. dr. Josefa Kazimoura chce navázat na jím definované principy a rozvíjet nejen kvalitu odborné práce v NZM, ale vytvořit a podporovat síť spolupracujících subjektů věnujících se předmětné problematice. Otevřená výzkumná platforma NZM jako odkaz prof. dr. Josefa Kazimoura umožňuje zapojení kmenových pracovníků muzea a dalších spolupracovníků nebo institucí zabývajících se předmětnou problematikou, a tím výrazné zlepšení zájmu o odborná témata a jejich popularizaci. Zaměstnanci NZM tak mohou v rámci platformy spolupracovat na výzkumu s jinými vědeckými institucemi, muzei, oborovými asociacemi a dalšími partnery. Ke stěžejním činnostem náleží vyhledávání a vytváření sítě spolupracujících osob a institucí, správa Interního grantového systému NZM a pro zapojené partnery možnost prezentace výsledků výzkumu, vývoje a inovací v expozicích či prostorách NZM (popularizace vědy). V rámci Interního grantového systému NZM bylo v roce 2018 podáno osm nových žádostí, zdárně bylo ukončeno sedm projektů. Více: <https://www.nzm.cz/veda-a-vyzkum/vyzkumna-platforma-nzm>.

Výsledky vědecko-výzkumné činnosti vzniklé v návaznosti na čerpání institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj zřehledňuje níže uvedená tabulka. Mezi publikačními výsledky dominují výstupy v podobě odborných knih, kapitol v odborných knihách, statí ve sbornících a odborných článků. Zvláštní pozornost si zaslouží článek kolektivu autorů o dopadech devoluce na instituce v oblasti kulturního dědictví České a Slovenské republiky v odborném periodiku obsažený v databázi WOS. V kategorii nepublikačních výsledků převládají výstavy a expozice, jimž je věnován prostor na jiném místě této výroční zprávy.

Na půdě NZM se v roce 2018 podruhé konala mezinárodní Agrárně historická konference Praha / Agrarian History Conference Prague. Téma konference 2018: Agrární/zemědělská osvěta a vzdělávání v 18. až 21. století ve střední Evropě. Instituce a osobnosti, jejich působení v kontextu politického, ekonomického, sociálního a kulturního vývoje střeoevropského venkova. Konference se konala pod záštitou ministra zemědělství po dobu dvou dnů (8.–9. 11. 2018), spoluorganizátory byly UK, Filozofická fakulta; ČAZV; ČZU. Konferenční klání probíhalo ve dvou sekcích. Mezinárodní agrárně historická konference v NZM volně navazuje na odborná sympozia v Uherském Hradišti, která po dobu celých 25 let poskytovala základy a reflexy porevolučního výzkumu českého politického agrarismu. Plánovaná podzimní setkání v dvouletých cyklech se budou konat ve snaze zachovat uherskohradištskou tradici a ve snaze vytvořit diskusní platformu s věcným a chronologickým rozšířením na dějiny venkova s výrazným interdisciplinárním charakterem (historie, agrární sociologie, demografie, antropologie,

etnografie, architektura, ekonomie, archivnictví, muzejnictví aj.). Obdobná odborná setkání k předemětné problematice na takové úrovni se v České republice jinde nekonají.

Cílem pokračování tradice konferencí je vytvořit trvalou vědeckou platformu historické agraristiky, tematicky i chronologicky rozšiřovat její badatelský záměr do roviny technicko-technologického pokroku, sociálních vztahů venkova, jeho kultury a v neposlední řadě do oblasti agrárního podnikání. Širší problémové spektrum nutně vede k interdisciplinaritě výzkumu. Organizátoři konference proto usilují o spolupráci specialistů celé palety sociálních, ale i přírodních věd, vedle historiků tudíž participují i agrární sociologové, demografové, etnologové, právníci, ekonomové, ale i environmentalisté, geografové, agronomové, zootechnici, pomologové a další.

Více: <https://www.nzm.cz/veda-a-vyzkum/agrarian-history-conference-prague>.

Tab. 1 Výsledky výzkumu, vývoje a inovací vzniklé v návaznosti na institucionální podporu dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace za rok 2018

Druh výsledku ¹	Název
I. kategorie: Publikační výsledky	
Jimp článek v odb. periodiku obsažený v databázi WOS	Q1 Plaček, Michal – Ochrana, František – Půček, Milan Jan – Nemeč, Juraj & Křápek, Milan, Devolution in the Czech and Slovak institutions of cultural heritage, <i>Museum Management and Curatorship</i> , 33, 2018, 6, p. 594–609; DOI: 10.1080/09647775.2018.1496356.
Jost článek v recenzovaném odborném periodiku	1. Balcarová, Jitka, Bund der (deutschen) Landwirte Schlesiens: profilování politického německého agrárního zájmu v Rakouském Slezsku před první světovou válkou, <i>Historica: Revue pro historii a příbuzné vědy</i> , 2018, 2, s. 175–185. 2. Náglová, Zdeňka, Podpory v českém potravinářském sektoru a jejich efekty, <i>Prameny a studie</i> , 2018, 63, s. 37–50. 3. Nedvídková, Anna, Historický vývoj udidel pro koně: jejich základní typy a působení, <i>Prameny a studie</i> , 2018, 63, s. 9–22. 4. Půček, Milan Jan, Plaček, Michal, Kohezní politika EU jako příležitost pro finanční management muzeí, <i>Prameny a studie</i> , 2018, 63, s. 23–36. 5. Málek, Jakub, Mrtvé dřevo, živý tok aneb proč ho nevnímat pouze jako odpad, <i>Prameny a studie</i> , 2018, 62, s. 9–22. 6. Vedral, Patrik, Západočeské konzumní družstvo (ZKD) a jeho meziválečný vývoj, <i>Prameny a studie</i> , 2018, 62, s. 37–76. 7. Hanus, Adam, Solo, Československé sirkařské a lučební továrny v Praze (1921–1938), <i>Prameny a studie</i> , 2018, 62, s. 77–100. 8. Slaba, Martin, Lovecký zámek Ohrada pod správou státních lesů 1950–1960 (1973), <i>Prameny a studie</i> , 2018, 63, s. 95–106. 9. Machková Prajzová, Naďa, „Kulturní a kreativní muzea“: Úvod do problematiky, <i>Muzeum. Muzejní a vlastivědná práce</i> , 56, 2018, 1, s. 37–44.

¹ Definice vycházejí ze samostatné přílohy č. 4 Metodiky hodnocení výzkumných organizací a programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací schválené usnesením vlády dne 8. února 2017 č. 107 „Definice druhů výsledků“, která byla schválena usnesením vlády ČR ze dne 29. 11. 2017 č. 837

B odborná kniha	<p>1. Ochrana, František – Plaček, Michal – Půček, Milan Jan – Šimčík, Antonín, Management a hospodaření muzeí, ISBN 978-80-246-3638-2, Praha: Karolinum 2018.</p> <p>2. Kaucká, Kristýna, „Taková tlačenička na jednom dvorečku!“ aneb První pozemková reforma na velkostatečích Křivoklát, Plasy a Radnice (1918–1938), ISBN 978-80-86874-94-4, Praha: NZM 2018.</p> <p>3. Kubů, Eduard – Šouša, Jiří (edd.), Rozmluvy s Antonínem Švehlou a o Švehlovi. Vzpomínky agrárního diplomata Karla Mečíře, ISBN 978-80-24640-99-0, Praha: Karolinum 2018.</p> <p>4. Kmošek, Petr, Koně v životě a obrazech malíře Ludvíka Vacátka, ISBN 978-80-86874-99-9, Praha: Národní zemědělské muzeum 2018.</p> <p>5. Simanov, Vladimír – Bernacký, Radan, Historie motorové pily v Československu, ISBN 978-80-88270-03-4, Praha: NZM 2018.</p> <p>6. Největší objev. Kritický katalog k výstavě, ISBN 978-8086874-96-8, Praha: NZM 2018.</p> <p>7. 100 let Národního zemědělského muzea, ISBN 978-80-88270-02-7, Praha: NZM 2018.</p>
C kapitola v odborné knize	<p>1. Svobodová, Kamila, Zemědělství v Pohořelicích od poloviny 17. do poloviny 19. století, in: Město Pohořelice, ed. Kordiovský Emil, Svoboda Miroslav, ISBN 987-80-7275-107-5, Město Pohořelice 2018, s. 191–198.</p> <p>2. Kubů, Eduard – Šouša, Jiří, Z vrchnostenského úředníka podnikatelem. Agrární komplex Františka Horského – příklad rodinného podnikání šedesátých a sedmdesátých let 19. století, in: Milan Hlavačka – Pavel Bek a kolektiv (edd.), Rodinné podnikání v moderní době, Historický ústav AV ČR, ISBN 978-80-7286-318-1, Praha 2018, s. 119–140; 514–518.</p> <p>3. Novák, Pavel, Zemědělství okresu Kutná Hora v letech 5. a 6. pětiletky, in: Petráš, Jiří (ed.), Československo v letech 1972–1977, České Budějovice 2018, (v tisku).</p> <p>4. Novák, Pavel, Zruč v letech 1948–1989, in: Vaněčková, Jana a kol. (ed.), Zruč nad Sázavou, ISBN 978-80-270-4558-7, Zruč nad Sázavou 2018, s. 277–337.</p>
D stať ve sborníku	<p>1. Douša, Pavel, Stěhování a management sbírky Uměleckoprůmyslového musea v Praze, in: Sbírkový pohyb podruhé: Sborník příspěvků ze semináře Mobilita sbírek VII. Národní galerie v Praze, Praha, 2018, ISBN 978-80-7035-696-8, s. 28–37.</p> <p>2. Voldřichová, Marie, Užití nástroje seraua malého (<i>Capricornis crispus</i>) v ZOO Ústí nad Labem, in: Walia. Sborník odborné skupiny pro Caprini při UCSZOO. Proceedings of the UCSZOO Caprini Committee, vol. 7, Liberec 2018, s. 66–72.</p>

II. kategorie: Nepublikační výsledky

E uspořádání výstavy	<p>Lidé na poli</p> <p>Lidé a řemesla</p> <p>100 let techniky ve sbírkách NZM</p> <p>Zemědělská muzea nástupnických zemí habsburské monarchie</p> <p>České lidové kroje z počátku 19. století. Puchernův a Buquoyův grafický cyklus</p> <p>Kroje českých sedláků a selek</p> <p>Pohled na krajinu zeměděle</p> <p>Hlasy přírody</p> <p>Správce české krajiny: Státní pozemkový úřad</p> <p>Příběhy roku 1918</p> <p>Co skrývá depozitář</p> <p>Zahrada první republiky</p> <p>Lesníkův rok</p> <p>Zubří</p> <p>Historické fotografie výlovů rybníků</p> <p>Výstava Hony a lovy... jaké to bylo</p> <p>Mizející život venkova</p> <p>Tváře zemědělství</p> <p>Historické cukrárny</p> <p>Genetika v zemědělství</p>
E _{krit} uspořádání výstavy s kritickým katalogem	<p>Největší objev. Fenomén zemědělství ve 100 předmětech</p>
M uspořádání konference	<p>Agrární/zemědělská osvěta a vzdělávání v 18. až 20. století ve střední Evropě. Instrukce a osobnosti, jejich působení v kontextu politického, ekonomického, sociálního a kulturního vývoje středoevropského venkova</p> <p>8.–9. listopadu 2018, místo konání: Národní zemědělské muzeum, s. p. o.</p>
O ostatní výsledky	<p>Recenzovaná materiálová studie</p> <p>1. Čeněk, Miroslav, Ornitologická sbírka muzea Ohrada v Hluboké nad Vltavou v katalogu z roku 1849, Prameny a studie, 2018, 62, s. 23–34.</p> <p>Odborný článek v nerecenzovaném časopise</p> <p>2. Čeněk, Miroslav – Voldřichová, Marie: Zubří, Obnovená tradice, XXIX, 58, Historický spolek Schwarzenberg, České Budějovice, 2018, ISSN 2336-8799, s. 47–63.</p> <p>Expozice:</p> <p>3. Zemědělství</p> <p>4. Život</p> <p>5. Království včel</p> <p>6. Hamilton – obrazy štvanic</p>

2.1.1.2 Účelová podpora – projekty

NZM řeší výzkumné projekty podpořené z jiných zdrojů, než je institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj. NZM opakovaně uspělo ve výzkumném programu Ministerstva kultury, v Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI). V roce 2018 bylo zahájeno řešení tří projektů v rámci tohoto programu (NAKI II):

- ⇒ Hardtmuth: od uhlu k tužkařskému impériu, identifikační kód projektu: DG18P02OVV003
- ⇒ Kulinární dědictví českých zemí: paměť, prezentace a edukace, identifikační kód projektu: DG18P02OVV067
- ⇒ Kulturní tradice českého rybářství ve světle jejího využití v cestovním ruchu a krajinotvorbě, identifikační kód projektu: DG18P02OVV057

Tab. 2 Výsledky výzkumu, vývoje a inovací vzniklé v návaznosti na účelovou podporu

Druh výsledku	Název
II. kategorie: Nepublikační výsledky	
N _{met} (N _{metS} , N _{metC} , N _{metA}) metodika	Novák, Zdeněk, Metodika péče o umělecky ztvárněnou kulturní krajinu, rok certifikace 2018, projekt NAKI, kód: DF013OVV001
N _{map} specializovaná mapa s odborným obsahem	Steinová, Šárka – Štefl, Lukáš, Díla zahradní architektury první republiky ve veřejném prostoru, rok certifikace 2018, projekt NAKI, kód: DF013OVV003

NZM představuje zázemí historického výzkumu zemědělství a jemu příbuzných oborů. Výsledky výzkumu jednotlivých výzkumných záměrů Koncepce a zahájení řešení tří projektů NAKI přinesly a přinášejí řadu teoretických i praktických poznatků týkajících se dějin hmotné kultury ve vztahu k zemědělství, lesnictví, zahradnictví, potravinářskému průmyslu, rozvoji venkova a příbuzným oborům. Umožňují použití poznatků v dalších muzeích anebo v pracích výzkumných ústavů, pro něž představují získané poznatky historický úvod do jejich problematiky. Postupně je naplňován jeden ze stěžejních cílů Koncepce, kdy na podkladě výzkumu historických pramenů je současné generaci představován historický odkaz, tak důležitý pro stanovení a aplikaci zásad udržitelnosti zemědělství, popř. hospodářství jako celku. Toto výzkumné zaměření muzea plně koresponduje se stanovenými třemi klíčovými oblastmi Koncepce.

Více: <https://www.nzm.cz/veda-a-vyzkum/vedecke-projekty-a-vyzkumne-zamery>.

2.1.2 Popularizace vědy

K popularizaci vědy a výzkumu s cílem rozšiřování obecného povědomí o vědě i technice, jejich metodikách, úspěších aj. se využívá muzejní infrastruktura plně odpovídající náročným požadavkům moderní prezentace a popularizace vědy široké veřejnosti. Vedle šíření informací o agrární vědě je záměrem popularizace také vzbudit u společnosti zájem o agrární obory a získat potenciální vědce. NZM se popularizace agrární vědy široké veřejnosti účastní hned v několika směrech. Vydává populárně-vědecké publikace, pořádá populárně-vědecké přednáškové cykly (ať už jako výstup vlastních vědeckých projektů, nebo ve spolupráci s výzkumnými ústavy), řadu popularizačních akcí s edukativním obsahem,

pořádá vlastní soutěž Věda pro zemi na podporu mladých vědců s výrazným potenciálem motivovat je k aktivní výzkumné a publikační činnosti a účastní se domácích i evropských vědeckých festivalů.

Soutěž vědeckých prací Věda pro zemi

Třetí ročník soutěže Věda pro zemi se konal pod záštitou ministra zemědělství. Do soutěže mohou autoři přihlásit své vědecké práce ve třech kategoriích, bakalářské, diplomové a doktorské, a ve třinácti tematických okruzích. Soutěž zaznamenává kontinuální každoroční růst přihlášených prací. V roce 2018 bylo přihlášeno celkem 29 vědeckých prací mladých vědců. Slavnostní vyhlášení vítězů a předání diplomů a cen proběhlo v pátek 5. října 2018 v Národním zemědělském muzeu v Praze na Letné při příležitosti konání celoevropské akce Noc vědců.

Více: <https://www.nzm.cz/veda-a-vyzkum/veda-pro-zemi>).

VÍTĚZNÉ PRÁCE 2018

Kategorie: Doktorská práce (1. místo)

PhDr. Miloš Hořejš, Ph.D.: Nacistická germanizační a osídlovací politika v Protektorátu Čechy a Morava v letech 1942–1945

Kategorie: Diplomová práce (1.–3. místo)

Ing. Denisa Andonovová: Zahrady pro gastronomické využití

Mgr. et Mgr. Eva Jourová: Proměny vinařství na Hodonínsku v průběhu 20. století

Mgr. Michaela Kašperová: Precizní zemědělství v Česku: Kvantitativní analýza faktorů ovlivňujících jeho osvojení

Kategorie: Bakalářská práce (1.–3. místo)

Bc. Michael Richter: Lidová strava v lokalitách obcí Staré Hamry a Bílá v Beskydech

Bc. Alžběta Strouhová: Neonikotinoidy ve vodních ekosystémech a jejich vliv na necílové organismy

Bc. Ondřej Vostarek: „Rewilding“ jako způsob krajinného managementu a možnosti jeho uplatnění v České republice

2.2 Akvizice

Sbírkový fond NZM tvoří Sběrka NZM zapsaná v Centrální evidenci sbírek (dále jen „CES“) pod evidenčním číslem NZM/002-05-10/225002 a doprovodná dokumentace k této Sběrce. Sbírkový fond je tvořen v souladu se zaměřením a působností poboček NZM, je sbírkou hmotných dokladů nebo jejich souborů vývoje zemědělství, lesnictví, myslivosti, rybářství, zahradnictví, zpracování zemědělských produktů, dokladů vývoje českého venkova a vývoje kulturní krajiny české i zahraniční provenience, zejména však z území Čech, Moravy a Slezska.

Tvorba Sběrky NZM je výsledkem vědeckého poznání a vlastní Sbírkotvorné koncepce NZM.

Do Sběrky NZM bylo v roce 2018 zakoupeno:

- ⇒ lokomobila Clayton Shuttlewort
- ⇒ sklízecí mlátička Fortschritt E 5163
- ⇒ autorské fotografie Jindřicha Štreita
- ⇒ cirkulárka na spalovací motor
- ⇒ kolovrat a lamačka lnu
- ⇒ mäselnice

- ⇒ medomet
- ⇒ zahraniční etikety z lahví od vína
- ⇒ samojízdný sekací stroj Setra SP 7-090.1
- ⇒ jednoosý valník za traktor Zetor 25 sadař
- ⇒ dermoplastické preparáty ryb
- ⇒ výheň a rámová pila
- ⇒ ruční pumpa na močůvku
- ⇒ svářečka na střídavý proud
- ⇒ dermoplastický preparát losí samice

Celková investice pro zakoupení předmětů byla 1 111 200 Kč. Získané předměty doplní a obohatí sbírkový fond NZM.

NZM získalo v roce 2018 darem například:

- ⇒ kombajn Osevan
- ⇒ cukrářská tvořítka a cukrářské pomůcky
- ⇒ hnětač těsta
- ⇒ lednice zn. Frigera
- ⇒ krouhačka na zelí
- ⇒ rybářské doklady
- ⇒ zavařovací přístroj Dagmar
- ⇒ motorová pila JMP homelite
- ⇒ pozůstalost rolníka Jiřího Drbošala z Pozořic u Brna
- ⇒ 10 ks zahradnických tvarovek
- ⇒ rybářské vybavení
- ⇒ kompletní strojové vybavení uměleckého mlýna
- ⇒ mlátička Gloria CP-12
- ⇒ 22 ks obrazů, například obrazy známých českých malířů Oty Bubeníčka (1871–1962), Antoše Frolky (1877–1935) a Aloise Kalvody (1875–1934)
- ⇒ autentický vzkaz na dveřích zachycující hrůzy kolektivizace

Celkem bylo v roce 2018 uzavřeno 23 darovacích smluv.

V rámci projektu Kulinární dědictví českých zemí: paměť, prezentace a edukace (identifikační kód projektu: DG18P02OVV067), jehož součástí je i sběr starých a původních kuchařek a receptů dochází k výraznému doplnění a rozšíření sbírkových předmětů zařazených do podsbírky Archiválie.

2.3 Síť zemědělských muzeí

Jedná se o projekt vytvoření Sítě zemědělských muzeí, která by sdružovala všechna zemědělská muzea či provozovatele expozic se zemědělskou tematikou, a to i ta bez řádného statusu muzea. Na základě zmapování činnosti muzeem vytypovalo cca 250 subjektů, které postupně oslovuje s nabídkou členství v síti. V první fázi předpokládáme zejména společný marketing, oslovená muzea mají nejčastěji zájem o pomoc s propagací, budováním návštěvnické základny, společnou propagaci zemědělských témat. Následně NZM nabídne metodickou podporu činnosti muzeí, podporu vědy a výzkumu (možnost publikovat v Pramenech a studiích atd.), turistický rozcestník a dostupnost informací uvnitř sítě. Členství v Síti zemědělských muzeí je určeno provozovatelům paměťových institucí, které se zabývají popularizačními tématy týkajícími se venkova, zemědělství, rybářství, vinařství, zahradnictví, lesnictví, myslivosti, potravinářství a gastronomie. Členství je bezplatné pro každého bez ohledu na právní formu organizace. V roce 2018 podepsalo NZM 41 smluv o spolupráci v rámci Sítě zemědělských muzeí. Iniciátorem

a garantem projektu je Národní zemědělské muzeum, s. p. o., koordinátorem Sítě zemědělských muzeí je Jihočeské zemědělské muzeum, o. p. s. Projekt probíhá pod záštitou ministra zemědělství.

Seznam členů sítě k 31. 12. 2018

Muzeum	Kraj
Centrum třeboňského rybníkářského dědictví v domě Štěpánka Netolického	Jihočeský
Jihočeské zemědělské muzeum o. p. s.	Jihočeský
Městské muzeum a galerie Vodňany	Jihočeský
Muzeum a obrazárna špejchar Želeč	Jihočeský
Muzeum historických vozidel, staré zemědělské techniky, řemesel a modelů	Jihočeský
Muzeum Janecký Chotoviny	Jihočeský
Muzeum mlynářství, pekařství, zemědělství	Jihočeský
Muzeum obilnářství Skočice	Jihočeský
Muzeum venkovského života Besednice	Jihočeský
Pohádková kovárna	Jihočeský
Prácheňské muzeum v Písku	Jihočeský
Rozhledna Kovářka a kovářské muzeum	Jihočeský
Školní rybářské muzeum	Jihočeský
Vodní mlýn Hoslovice	Jihočeský
Zámecký mlýn v Jindřichově Hradci	Jihočeský
Muzeum oskeruší	Jihomoravský
Muzeum pivovarnictví	Jihomoravský
Muzeum regionu Boskovicka, p. o.	Jihomoravský
Muzeum a informační centrum Vedrovice	Jihomoravský
Regionální muzeum v Mikulově	Jihomoravský
Blatnické muzeum	Jihomoravský
Fotomuzeum řemesel – Statek Bernard Královské Poříčí	Karlovarský
Městské muzeum Loreta	Královéhradecký
Mlýn Dřevíček	Královéhradecký
Tkalcovské muzeum Dům pod jasanem	Královéhradecký
Muzeum Chalupění Radeč	Královéhradecký
Minimuzeum másla a chleba	Liberecký
Muzeum Českého ráje v Trutnově – Dlaskův statek	Liberecký
Vesnické muzeum Pertoltice	Liberecký
Žijící skanzen	Liberecký
Zemědělský skanzen u Havlíčků	Olomoucký
Interaktivní muzeum starokladubského koně Švýcárna	Pardubický
Dům historie Přešticka	Plzeňský

Muzeum	Kraj
Historie mlynářství a starých zemědělských strojů	Plzeňský
Muzeum a galerie severního Plzeňska v Mariánské Týnici, p. o.	Plzeňský
Muzeum každodennosti	Plzeňský
Muzeum krojů a zapomenutých řemesel Plzeňského kraje	Plzeňský
Muzeum Přimdy	Plzeňský
Národopisné muzeum Plzeňska	Plzeňský
Dobrovická muzea, o. p. s.	Středočeský
Hornické muzeum Příbram (Skanzen Vysoký Chlumec / Muzeum Špýchar Prostřední Lhota)	Středočeský
Muzeum Nové Strašecí	Středočeský
Muzeum traktorů a zemědělské techniky	Středočeský
Váchův špejchar	Středočeský
Včelí svět Hulice – Obec Hulice	Středočeský
Vesnické muzeum Kadlín – obec Kadlín	Středočeský
Chmelařské muzeum Žatec	Ústecký
Muzeum rakousko-uherského pivovarnictví	Vysočina
Stodola krásných krámů	Vysočina
Zábavní a poznávací Centrum Eden v Bystřici nad Pernštejnem	Vysočina
Rolnické muzeum	Vysočina

3. Správa a ochrana sbírky

3.1 Koncepce sbírky

Sbírkový fond Národního zemědělského muzea je významnou součástí kulturního dědictví a vědeckého poznání, které slouží nejen potřebám současné společnosti, ale má být uchováno i pro generace budoucí. Sbírkotvorná činnost, včetně následného zpracování sbírkového fondu, patří k základním aktivitám NZM.

Sbírka NZM je členěna na oborové části („podsbírky“). Kurátor (podsbírky) je základním a rozhodujícím činitelem při tvorbě podsbírky, odborném zpracování a využívání sbírkových předmětů. Spolu s konzervátorem-restaurátorem tvoří základní tým pečující o dlouhodobé uchování sbírkových předmětů. V září 2016 byla schválena střednědobá koncepce sbírky – Koncepce tvorby, ochrany a využití sbírky Národního zemědělského muzea, s. p. o., 2016–2022.

3.2 Podsbírky

Archeologická

Vytvoření podsbírky Archeologie bylo schváleno v roce 2018. Jádrem podsbírky je tvořeno existujícími sbírkovými předměty archeologické povahy, které byly z velké části umístěny v etnografické podsbírce. Předmětem archeologické povahy se podle § 23 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. (zákon o státní památkové péči) rozumí věc (soubor věcí), která je dokladem nebo pozůstatkem života člověka a jeho činnosti od počátku jeho vývoje do novověku a zachovala se zpravidla pod zemí. V současnosti je archeologická podsbírka sestavena se sádrových replik archeologických nálezů a z originálních archeologických nálezů, které většinou nepochází z žádného výzkumu, ale byly v minulosti odevzdány muzeu jako náhodné nálezy, případně byly darovány do muzea jinými organizacemi. Je zde zastoupena celá škála archeologických nálezů. Jedná se především o keramické artefakty a jejich fragmenty, kovové artefakty, kamennou a kostěnou industrii a v neposlední řadě i osteologické nálezy pleistocenní fauny. Časově lze tyto předměty zařadit do pravěku, středověku i novověku. Archeologická podsbírka bude následně rozšiřována o nové sbírkové předměty, které budou získány při archeologických výzkumech.

Mezi významné sbírkové předměty řadíme originální archeologické nálezy pravěkého, středověkého i novověkého stáří.

Archiválie

Podsbírka Archiválie představuje významné doplnění, dokreslení a v mnoha případech i vědecké zhodnocení celého sbírkového fondu NZM. Vznikla současně se zemědělským muzeem v roce 1918

a dnes je umístěna v hlavní budově této instituce. Obsahuje především tematicky zaměřené sbírky, typické pro muzejní archivy. Materiál zde uložený osvětluje vztah mezi zemědělstvím a člověkem v celé jeho šíři, opomenuto nezůstává ani založení Národního zemědělského muzea a jeho těsná provázanost se vznikem samotné sbírky. Nejvíce zastoupena je – vzhledem k dlouholetému působení správce archivu dr. Jana Friče – problematika lesnictví. K nejstarším písemným dokumentům zde uloženým patří diplomy, výuční listy či guberniální instrukce, nařízení a oběžníky, které pocházejí převážně z 18. a počátku 19. století. Důležitou a obsáhlou část archivu tvoří osobní fondy Jana Friče, Milana Jurkoviče, Josefa Kazimoura, Otakara Kokeše, Jiřího Koťátka, Františka Loma, Jiřího Židlického, Františka Thomayera, Josefa Kumpána a Josefa Minibergera.

Botanická

Podsírka vznikala po celou dobu trvání valtické pobočky Národního zemědělského muzea. Základem podsírky je soubor semen, který v roce 1971 NZM daroval univerzitní zahradník J. Prokop. Další položky sbírky pocházejí z daru lednické Katedry sadovnictví, Vysoké školy zemědělské Brno, a to z roku 1974. Většina semen darovaných J. Prokopem a Katedrou sadovnictví pochází z výměny mezi botanickými institucemi, botanickými zahradami a výzkumnými ústavu celého světa. Malou část sbírky představují také semena darovaná UKZÚZ Podivín, JZD Tršicko a Šlechtitelskou stanicí Velké Losiny. Další část sbírky tvoří vlastní sběry hospodářsky významných rostlin, jako jsou pecky ovocných stromů, zelenina, obilniny, luskoviny, píce, olejiny a zahradní okrasné rostliny. Menším dílem jsou zastoupeny i výřezy dřev, výtrusy kapradin, šišky a sušené vzorky kořeninových druhů rostlin.

Doprava a zdroje energie

Počátek této podsírky datujeme do 50. let dvacátého století, kdy tehdejší Zemědělské muzeum získalo do svých sbírek motorový pluh Praga K5. Dalším významným mezníkem byly roky 1970 a 1971. Muzeum nejprve zakoupilo traktor Fordson od majitele Václava Líra a získalo dva traktory Svoboda, o rok později se Státní statek Katusice u Mladé Boleslavi definitivně rozhodl rozloučit se s parní orebnou soupravou a nabídl ji do muzejních sbírek (stroje jsou dnes známé jako parní oračky Přemysl a Libuše). Muzejní sbírka byla původně vystavena v Řepích u Prahy, společně s jejím rozrůstáním ale přestávaly tyto výstavní prostory stačit. V roce 1991 NZM získalo nové prostory v bývalém autoparku sovětské armády ve Zdechovicích nedaleko Kačiny, kam bylo možné podsírku přestěhovat. V roce 2003 proběhlo ještě jedno stěhování, protože pronajatý areál ve Zdechovicích již přestal vyhovovat potřebám muzea, stroje byly přesunuty do nově získaného areálu v Čáslavi.

Významné sbírkové předměty:

Mezi sbírkovými předměty je řada unikátů či jediných dochovaných kusů; například parní orební garnitura Fowler, motorový pluh Praga a Excelsior, prototyp traktoru Škoda HT 25 nebo prototyp traktoru Zetor 26.

Etnografie

V roce 1918 tehdy již Československé zemědělské muzeum odkoupilo od Národopisné společnosti část předmětů, které se tak staly nejstarší částí sbírek muzea a byly zařazeny do sbírkového oddělení Život zemědělce, jak se tehdy dnešní etnografická podsírka jmenovala. Postupem času se sbírkový fond

slibně rozrůstal, na čemž mají velkou zásluhu například sběry Muzejních odborů agrárního dorostu, které inicioval dr. Josef Kazimour, dlouholetý jednatel spolku Československého muzea. Předměty etnografické podsbírky byly průběžně sbírány vedle předmětů sloužících k zemědělské výrobě po celé meziválečné období. Poslední významnější přírůstky se do sbírky dostaly až s konáním Slovanské zemědělské výstavy v Praze v roce 1948, poté po dlouhá desetiletí přibývaly předměty jen ojediněle. Na dalším rozsáhlejší zmnožení předmětů podsbírky se podílela až změna koncepčního přístupu v posledním desetiletí, kdy přibýly artefakty k tématu vybavení domácnosti včetně nábytku z období počátku 20. století. Část předmětů byla také porůznu odkoupena od soukromých majitelů, část se jich do sbírky dostala darem.

Významné sbírkové předměty:

Mezi významné předměty patří především kolekce malovaného nábytku, originální lidové kroje a jejich doplňky, některé funerálie (stuhy) a předměty starší více než 200 let.

Fotoarchiv

Sbírky fotoarchivu dokumentují nejen historický vývoj zemědělství, potravinářství, lesnictví a rybářství, ale také práci a způsob života vesnického obyvatelstva. Obsáhlá sbírka negativů je doplněna o reprodukce historických listin a pergamenů, plánů, map, urbářů a knih. Sbírkou Fotoarchiv v současné době obsahuje materiál fotografický (černobílý a barevné negativy, diapozitivy a pozitivy zhruba od začátku 20. století) a dále audiovizuální materiály (filmové kopie převážně z 50.–70. let 20. století, dále videokazety a CD). Mezi významné předměty patří především soubor skleněných negativů z rozmezí let 1900–1930.

Gastronomie

V intencích současné sbírkotvorné koncepce NZM by nově vznikající podsbírka Gastronomie měla svým způsobem zastřešovat podsbírky ostatní. Jejich pyramidální struktura se opírá o základnu primárních zdrojů – vstupních surovin, jimž je zasvěcena například podsbírka botanická, ovocnická, zelinářská či rybářská. Další fázi kulturního zušlechťování těchto zdrojů se věnuje mj. podsbírka potravinářská, zaměřená na průmyslové zpracování výtvarných kulturní krajiny. Podsbírka gastronomická pak i v rámci muzejní prezentace nastupuje ve fázi poslední, tj. fázi, kdy jsou předpřipravené (či přímo v „divočině“ získané) zdroje bezprostředně kuchyňsky opracovány, servírovány a následně konzumovány. Tato fáze svým způsobem korunuje celý složitý proces zemědělské výroby.

Knihy – staré tisky

Jakožto specializovaná knihovna v oblasti zemědělství je knihovna NZM významnou součástí systému knihoven, tematicky výběrovým způsobem dokumentuje historickou knižní a časopiseckou produkci v oblasti zemědělství. Má tak význam pro zajištění přístupu k odborným informacím a tvoří přirozenou infrastrukturu výzkumu, vývoje a odborného vzdělávání. Knižní fond obsahuje 100 000 knižních jednotek a je umístěn na třech pracovištích NZM. Většina fondu pochází z 20. století, menší část z 18. a 19. století, jednotlivosti pak ze staršího období. V roce 2007 bylo přistoupeno k budování podsbírky Knihy – staré tisky, a to z důvodu možnosti vyšší ochrany fondu. Jednotlivé položky sbírky byly vyčleňovány ze základního fondu knihovny podle chronologického hlediska tak, aby sbírka obsahovala

postupně nejcennější staré tisky vydané do roku 1700. Knihovna NZM je evidována v souladu s usnesením § 5 zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) ve znění pozdějších předpisů, Ministerstvem kultury ČR na základě osvědčení s evidenčním číslem 5963/2004 jakožto základní knihovna se specializovaným knihovním fondem.

Květinářství

Podsbírka vznikala po celou dobu trvání valtické pobočky Národního zemědělského muzea, je však dosud značně neúplná. Nejvýznamnějšími předměty podsbírky je sedm váz z delftske fajánse, šest plastických modelů zámeckých zahrad a soubor třiadvaceti plastických, na skle malovaných obrazů zámeckých a městských parků.

Lesnictví

Podsbírka Lesnictví byla tvořena od počátku 20. století pro potřeby prezentace soudobého lesnictví jako dynamicky se rozvíjejícího oboru. Sbírkové lesnické předměty byly umístěny na všech pobočkách muzea. Ty, které zůstaly po 2. sv. válce zachovány, byly svezeny a instalovány na zámku Konopiště, odkud přešly po roce 1961 na zámek Ohrada. Část sbírky tvoří předměty, které byly převzaty z původního schwarzenberského lesnicko-loveckého muzea na Ohradě, případně schwarzenberské taxační kanceláře. Další předměty NZM od šedesátých let získávalo vlastní činností – sběrem, odkoupením, dary a převody.

Významné sbírkové předměty:

Soubor taxačních přístrojů ze sbírky prof. Haši, xylooteka – dendrologický herbář z lesnické školy ve Zlaté Koruně, lesnické patenty Marie Terezie, výřez druhého nejstaršího smrku ze Šumavy.

Modely staveb

Podsbírka modelů venkovských staveb patří k nejmenším podsbírkám NZM. Jedná se o modely staveb nebo jejich součásti, případně o modely technických zařízení. Počátky podsbírky spadají do roku 1891, kdy dva modely z podsbírky byly vystaveny na Jubilejní výstavě. Další dvě desítky modelů byly vystaveny o čtyři roky později na Národopisné výstavě. Velká pozornost byla rozvoji podsbírky v oblasti zemědělských staveb, přesněji staveb pro živočišnou výrobu, věnována v období socialismu. Každoročně přibývají do podsbírky jeden až dva nové modely.

Významné sbírkové předměty:

Modely z Jubilejní výstavy, modely z Národopisné výstavy československé.

Myslivost

Nejstarší částí podsbírky je původní ohradský fond, jenž byl na loveckém zámku shromažďován od roku 1842, kdy zde bylo založeno veřejné schwarzenberské lesnické a lovecké muzeum. Jednalo se především

o dermoplastické preparáty savců a ptáků zhotovené prvním správcem muzea Václavem Špatným a lovecké trofeje. V následujících letech byly fondy myslivecké povahy systematicky doplňovány zejména o zoologické sbírky, lovecké trofeje, lovecké zbraně a rarity pocházející ze schwarzenberských panství nebo z mysliveckých aktivit členů rodů v českých zemích a ve střední Evropě. Ambicí správců muzea bylo vytvořit zoologické sbírky mapující středoevropskou faunu, nikoliv jen lovnou zvěř. V roce 1961 se ohradský fond stal akvizicí Zemědělského muzea. Sbírkou zemědělského muzea myslivecké povahy pocházejí z aktivních, pasivních nebo záchranných sběrů a z vlastní výroby. Řada cenných předmětů, jako lovecké zbraně a umělecká díla, se do sbírek Zemědělského muzea dostala po druhé světové válce prostřednictvím aktivit Národní kulturní komise (svozy z českých a moravských zámeckých sbírek). Sloučením fondů ohradského a Zemědělského muzea vznikl jedinečný soubor dokumentující historii české a středoevropské myslivosti, který svým významem výrazně překračuje národní rámec. V roce 2018 byly větší část dermoplastických preparátů, Salačova sbírka parožít jelenovitých a sourozí turovitých a některé další související předměty převedeny do podsbírkou Zoologie.

Významné sbírkové předměty:

Někdejší světová trofej jelena, poslední český medvěd (1856), poslední český vlk (1874), parohový nábytek z 19. století, historické lovecké zbraně, obrazy Jiřího Židlického a Zdeňka Buriana.

Numizmatika

Podsírka patří spíše k menším sbírkám muzea, jedním z hlavních sběrů jsou medaile se zemědělskou tematikou. Zahrnuje medaile, odznaky, plakety, mince, chmelové a robotní známky, ale i sádrové předlohy či razidla. Naprostá většina medailí a plaket pochází z jednotlivých zemí bývalého Československa, malá část je zahraniční provenience. Sírka obsahuje i několik medailí, které nesouvisí se zemědělstvím. Jedná se převážně o medaile s portréty osobností nebo medaile s obecnými zemědělskými motivy. Přesné datum, kdy začalo muzeum numizmatickou sbírku budovat, není známo, přírůstková kniha byla vedena až od roku 1924 a první přírůstky týkající se medailí pocházejí z roku 1929. V roce 1930 věnovaly muzeu medaile instituce a organizace, například Ministerstvo zemědělství, Jednota českých hospodářských společenstev, Ústřední hospodářská společnost pro Slezsko nebo spolek Zemědělská jednota. V následujících letech přibývaly dary od úředních spolků, jako byl Spolek pro průmysl pivovarský, Zemské ústředí včelařských spolků a podobně. Pozvolna narůstaly i dary místních institucí a organizací (např. Rolnického cukrovaru v Němčicích, Okresního úřadu v Nerejově, Městského muzea v Pardubicích). Od roku 1930 budovalo Zemědělské muzeum sbírku medailí systematicky a bylo ochotno za medaile zaplatit. Významný přírůstek získalo NZM v roce 1956, kdy mu Ministerstvo zemědělství darovalo 132 kusů mincí a medailí.

Obchod

Podsírka Obchod byla zapsána do CES v roce 2006. Projekt na vybudování muzea obchodu byl plánován mnohem dříve, avšak zanikl s bývalou ČSSR. Národní zemědělské muzeum se postupně obohacovalo o předměty spojené s maloobchodní činností a prodejem zemědělských výrobků, které se mimo jiné také staly součástí expozice v NZM Kačina. Původně byly rozřazovány do různých podsbírek, později padl nápad zřídit na toto téma zvláštní podsírku. Podsírka Obchod je tematicky zaměřena na obchod se zemědělskými komoditami, jejich měření a vážení až po charakter platebních transakcí. Od svého počátku, kdy zahrnovala jen osm inventárních čísel převedených z jiných podsbírek, se postupně rozrostla o desítky dalších. Většina položek je zaměřena na předměty používané v obchodech s kávou a kávovými výrobky (plechové zásobnice, mlýnky, pražičky i dobové reklamy)

a předměty z pohostinství (pivní sklenice a tácky). Kromě toho jsou mezi předměty zastoupeny některé váhové systémy, cechovní symboly a plechové reklamy. Postupně se tato podsírka rozrůstá o kolekci vah a závaží, dobový kupecký inventář, různé zásobnice a obaly, reklamní poutače a účtenky a jiné předměty používané nejen v krámcích a na tržištích, ale také doprovázející a dokumentující kupeckou atmosféru a druhy maloobchodu na našem území v 19. a 20. století.

Obrazy

První obrazy a kresby se objevily ve sbírkovém fondu Československého zemědělského muzea – ústavu pro studium a povznesení venkova (ČZM) již v meziválečném období. Většina uměleckých děl se s ohledem na zaměření muzea inspirovala zemědělskou tematikou. V závěru 30. let 20. století získalo ČZM jedinečnou kolekci 157 obrazů, jejímž předchodcem byl významný prvorepublikový politik Vavro Šrobár. Takzvanou Šrobárovu sbírku dnes tvoří 153 děl realisticky zaměřených evropských malířů 16. až 19. století. Živelný vývoj podsírky, k němuž nemalou měrou přispělo, že až do roku 2006 nemělo zemědělské muzeum žádného uměleckého historika, pokračoval i po roce 1945. K nejdůležitějším přírůstkům poválečného období patří rozsáhlé soubory etnograficky zaměřených kreseb, perokreseb a akvarelů od trojice autorů Václava Šebeleho, Josefa Gruse a Jaroslava Spirhanzla Duriše. Řadu děl získalo muzeum mezi roky 1945–1989 darem od nejrůznějších státních institucí, v první řadě Ministerstva zemědělství. Umělecká hodnota těchto darů je značně kolísavá. K těm kvalitnějším bezpochyby patří soubor sedmnácti obrazů Josefa Lady určený původně pro Slovanskou zemědělskou výstavu, která se konala v Praze v roce 1948. Druhý protipól představují práce socialisticko-realistických malířů, jako např. monumentální plátno Aleny Čermákové „Soudruh Rajtora vypráví o své cestě do Sovětského svazu“ z roku 1951. Jako odkladiště „nepotřebných uměleckých děl“ sloužil depozitář obrazů na zámku Kačina i po roce 1989.

Významné sbírkové předměty:

Nejhodnotnější část celé podsírky představuje takzvaná Šrobárova obrazová sbírka. Tuto jedinečnou kolekci výtvarného umění tvoří 153 děl realisticky orientovaných malířů, kteří reprezentují významné umělecké slohy, směry a školy spojené s historií evropského malířství v širokém časovém rozmezí od 16. do konce 19. století. Menší část kolekce představují kvalitní kopie obrazů velkých barokních mistrů Petrusse Pauluse Rubense, Anthonise van Dycka, Jacoba Jordaense nebo Rembrandta van Rijna.

Ovocnářství

Podsírka vznikla částečně převedením předmětů z NZM Kačina a vlastním sběrem po celou dobu trvání pobočky NZM Valtice. Velký počet sbírkových předmětů dokumentuje úsilí o podchycení co nejširšího rozsahu daného oboru. Mezi nejvýznamnější sbírkové předměty patří soubor parafinových modelů plodů ovocných dřevin, zvláště jablek a hrušní, z nichž značná část představuje staré odrůdy, které jsou již jen ojediněle v sadech pěstovány. Rozsáhlou sbírku parafinových modelů plodů rozpracovala v 80. letech 20. století v NZM Kačina Eva Benáčková, v její práci pokračoval v NZM Valtice Dušan Kachyňa.

Významné sbírkové předměty:

Soubor modelů ovoce, z nichž část představuje staré odrůdy, které již dnes v sortimentu pěstovaného ovoce nejsou zastoupeny.

Potravinářská výroba

Podsbírka Potravinářská výroba obsahuje přes 2 000 sbírkových předmětů, které dokumentují výrobu potravin a potravinářský průmysl. Celá podsbírka je vnitřně členěna na jednotlivé obory potravinářského průmyslu – mlynářství, pekařství (cukrářství), řeznictví (uzenářství), mlékařství, pivovarnictví, cukrovarnictví, vinařství, olejnictví, výroba kávovin a konzervace ovoce a zeleniny. Jednotlivé obory jsou v podsbírce zastoupeny značně nerovnoměrně, což bylo a je dáno různými možnostmi jejich trojrozměrné dokumentace. V podsbírce jsou systematicky uchovávány a vědecky zpracovávány stroje, nástroje, nářadí, různé pomůcky k výrobě, vybavení provozoven, unikátní modely, vstupní suroviny, finální produkty až po obalový materiál potravinářských oborů. Zastoupené sbírkové předměty dokumentují situaci, která byla v potravinářském průmyslu v našich zemích zejména od 19. století až do současnosti a je zaměřena na zpracování zemědělských produktů řemeslně či průmyslově a jen pouze nepatrně s přesahy do domácnosti.

Významné sbírkové předměty:

Modely staročeského mlýnského složení, kašník, stoupy.

Rostlinná výroba I

Početnou skupinu podsbírky tvoří ruční zemědělské nářadí, mnohé pochází z druhé poloviny 19. století. Zastoupeny jsou rovněž jeho modely. Další skupinou jsou hospodářské plodiny a jejich odrůdy, které jsou prezentovány formou suchých a mokrých preparátů nebo věrně zhotovenými modely. Formou suchých a mokrých preparátů je prezentována i sbírka chorob a škůdců. Výraznou podskupinu tvoří hnojiva a chemické prostředky na ochranu rostlin. V minulých letech byla do podsbírky začleněna i podsbírka Přírodní podmínky. Přibýly přístroje používané v laboratorních podmínkách, různé laboratorní pomůcky a lékárnické nádoby určené k ukládání léků, surovin a sbírky bylinek, včetně bylinkových produktů.

Významné sbírkové předměty:

Ruční zemědělské nářadí jako roubíky a nářadí k obdělávání půdy z přelomu 19. a 20. století, soubor melioračního nářadí používaný do první poloviny 20. století na stavbu chmelnic a pěstování chmele. Mimořádná je sbírka unikátních lékárnických nádob k uchovávání surovin a léků.

Rostlinná výroba II

Podsbírka tvoří základ zemědělských sbírek NZM, jedná se o podsbírku nejstarší. Prvopočátek kolekce tvoří sbírkové předměty vystavované na Jubilejní a na Národopisné výstavě, jež se do NZM dostaly prostřednictvím Národopisné společnosti ve 20. letech 20. století. Ještě v průběhu meziválečného období byl položen základ sbírky historických oradel, která dnes patří k vůbec největším na světě. K značnému obohacení sbírek rostlinné výroby došlo po roce 1945, kdy muzeum převzalo sbírkové kolekce rušených zemědělských muzeí v Opavě a v Brně. V 50. letech přibýly k dosud ojedinělým modelům zemědělského nářadí početné kolekce výukových modelů strojů a zařízení ze zemědělských škol, zejména z bývalé Zemědělské akademie v Táboře. Období 60. a zčásti i 70. let 20. století bylo dobou, kdy se terénním sběrem systematicky doplňovaly sbírky předmětů typické pro jednotlivé regiony ČR. Od 70. let se do muzejních sbírek začaly pozvolna stěhovat i modernější zemědělské stroje z období socialismu a tento trend pokračoval až do přelomu 80. a 90. let. S nástupem soukromého vlastnictví v 90. letech však růst

novějších sbírkových předmětů z oboru rostlinné výroby téměř ustal. Vlastních strojů a náradí je cca 1 200, modelů přibližně 600 kusů.

Významné sbírkové předměty:

Ruchadlo bratranců Veverkových, Wunderlichův secí stroj.

Rybářství

Podsbírka Rybářství je druhou nejmladší podsbírkou v muzeu lesnictví, myslivosti a rybářství na zámku Ohrada. Nejstarší součástí podsbírky je původní ohradský fond. Obsahuje suché preparáty ryb zhotovené v druhé polovině 19. století Václavem Špatným. Druhou nejstarší součástí jsou rybářské sbírky Zemědělského muzea shromážděné za účasti prof. Antonína Friče pro Jubilejní zemskou výstavu v Praze roku 1891. V roce 1961 byly rybářské sbírky Zemědělského muzea převezeny na zámek Ohrada a došlo ke sloučení obou fondů. V 70. letech 20. století bylo rozhodnuto vybudovat na zámku Ohrada v rámci Zemědělského muzea stálou expozici „Vývoj rybářství a rybníkářství“. Pro potřeby této expozice byl prováděn intenzivní sběr, zejména náčiní užívaného v rybníkářství a také náradí posledních živnostenských rybářů na Labi a Vltavě. Dále se sběr zaměřil na historii našeho pstruhařství, sportovního rybářství, rybářského školství a výzkumu. Expozice byla otevřena v roce 1977. Po tomto datu se rybářská podsbírka rozrůstala již jen pozvolna – většinou šlo o nahodilý sběr. Po roce 1988 začala být podsbírka systematicky doplňována o preparáty dosud chybějících druhů ryb a dalších vodních živočichů.

Významné sbírkové předměty:

Sádrové odlitky lososů zhotovené Antonínem Fričem, Kufferovy krajáče, sítě k lovu lososů na jezech. Sbírká rybaře J. Hulíka: síť obůzka, kukla půlová, kukla vrhací, dědík, loď dubovka.

Řemesla

K nejvýznamnějším souborům podsbírky patří kolekce více než padesáti kusů kolovratů a čtyřiceti hoblíků. Podsbírka Řemesla byla budována od samého počátku existence NZM, kdy tvořila součást podsbírky Život zemědělce. Nejstarší část předmětů pochází z doby Národopisné výstavy. V meziválečném období přibyla kolekce předmětů z textilních řemesel. V období socialismu byly získány některé ucelené kolekce dosud nezastoupených řemesel jako např. řemenářství, rukavičkářství a po roce 1989 byla systematicky mapována dosud chybějící venkovská řemesla, zejména řemesla stavební a stavebních hmot.

Vinařství

Podsbírka vznikla převedením předmětů z NZM Kačina a vlastním sběrem po celou dobu trvání pobočky NZM Valtice. Nejvýznamnějšími sbírkovými předměty jsou bezesporu staré dřevěné vinařské lisy, které zároveň patří mezi nejstarší exponáty uchované v NZM Valtice (nejstarší je z roku 1719). Celkově je ve sbírce valtické pobočky šest kusů vřetenových lisů a jeden lis kládový, který se ovšem používal k lisování jablek.

Zelinářství

Podsírka vznikala po celou dobu trvání valtické pobočky Národního zemědělského muzea, jejími nejvýznamnějšími předměty jsou dřevěný rýč s železným kovááním a soubor zvonů na chřest, pocházející z první poloviny 20. století. Významné místo zaujímá také balíčkováč Vajma na výrobu balíčkové sadby, věnované muzeu Šlechtitelskou stanicí ve Valticích.

Zoologie

Podsírka Zoologie byla založena na konci roku 2015. Vytvoření zoologické sbírky navazuje na původní záměr správců ohradského muzea vytvořit zoologické sbírky mapující středoevropskou faunu, nikoliv jen lovnou zvěř. V souladu s touto myšlenkou byla v muzeu postupně vytvořena rozsáhlá sbírka fauny původem primárně z Čech, částečně pak z ostatních zemí střední Evropy, která zvláště v případě ornitofauny svým rozsahem, uceleností a druhovým složením přesahuje těžiště oboru myslivosti. Přítomnost rozsáhlých sbírek (entomologické soubory, vývojová stadia savců, hlavně Sallačova zoologická sbírka paroží z celého světa) se spolu s původním zaměřením muzea staly podnětem pro vyčlenění samostatné podsírky. Obsahuje sbírkové předměty původně spadající do podsírky Myslivost (dermoplastické preparáty savců a ptáků, kožešiny, trus a vývržky, vejce, hnízda, kostry, lihové preparáty, modely, abnormality, paroží bez statusu lovecké trofeje atd.) a Lesnictví (entomologie). V současnosti je v podsírce v databázi CES evidováno celkem 3 731 předmětů, z toho v roce 2018 bylo zapsáno 3 535 předmětů. V BACHu je uvedeno 4 027 předmětů, což je v podstatě konečný stav po převodu všech předmětů, plus neustále přibývajících akvizice. Tím se podsírka Zoologie stala jednou z nejrozsáhlejších podsírek s některými exponáty a ucelenými sbírkami jedinečné historické i zoologické ceny (Sallačova sbírka, vzácné zálety ptáků atd.). Nejstarší částí nové podsírky bude původní ohradský fond, jenž byl na loveckém zámku shromažďován od roku 1842, kdy zde bylo založeno veřejné schwarzenberské lesnické a lovecké muzeum. Jedná se o dermoplastické preparáty savců a ptáků zhotovené prvním správcem muzea Václavem Špatným.

Významné sbírkové předměty:

Sallačova sbírka, paroží jelena Schomburgkova (*Rucervus schomburgki*) a vzácné zálety ptáků (čírka úzkozobá – *Anas angustirostris*), dále dva dermoplastické preparáty sýkory azurové (v Čechách jsou jen tři ověřené dokladové preparáty, z toho dva na Ohradě a jeden v Národním muzeu), norek evropský (jen tři známé preparáty v celé ČR).

Živočišná výroba

Základ muzejní podsírky tvoří předměty z Jubilejní zemské výstavy v roce 1891, z Národopisné výstavy československé z roku 1895 a kolekce výukových modelů strojů a zařízení ze zemědělských škol, zejména z bývalé Zemědělské akademie v Táboře. V průběhu následujících let získávalo NZM další sbírkové předměty či celé kolekce prostřednictvím četných darů, konfiskací, odumrtí nebo vlastní sbírkotvornou činností pracovníků NZM na jednotlivých pobočkách.

Významné sbírkové předměty:

Historické včelí úly a dermoplastické preparáty plemen hospodářských zvířat.

Životní prostředí

Životní prostředí je nově vytvořenou podsbírkou Národního zemědělského muzea. Tato sbírka je založena na části bývalé podsbírkky „Přírodní podmínky, věda a školství“ deponované v NZM Kačina. Proto je zatím neúplná. Ve většině případů se jedná o přístroje a pomůcky používané ve školství nebo v zemědělském výzkumu. Velká část předmětů této podsbírkky pochází z 19. století. Největší skupinou jsou předměty pedologické, reprezentované vedle přístrojů (soustavy k odebírání půdních vzorků, půdní teploměry, vrtáky, analytické váhy apod.) i sbírkou půdních monolitů a kolekcí sbírkotvorných hornin. Významný je i soubor předmětů vztahující se ke geodezii a meteorologii. Zajímavá je mj. meteorologická stanice či heliograf.

3.3 Katalogizace, digitalizace

- ⇒ NZM využívá jednotnou webovou aplikaci sbírkové evidence ProMuzeum společnosti BACH systems, s. r. o.
- ⇒ Všechny podsbírkky jsou uloženy v jedné databázi a dostupné všem kurátorům.
- ⇒ K novým záznamům se automaticky doplňuje i obrazová dokumentace.
- ⇒ V roce 2018 byla evidenční karta aplikace ProMuzeum upravena také pro vkládání specifických záznamů podsbírkky Archeologie.
- ⇒ V roce 2018 byla vytvořena nová konzervátorská karta aplikace ProMuzeum pro vkládání a uchování záznamů konzervovaných a restaurovaných předmětů.
- ⇒ Finální výstupy z digitalizace materiálu sbírky „Plakátů“ a „Zahradních map a plánů“ byly zálohovány na síťovém i externím disku. NZM pracuje na aktualizaci a zpřístupnění webu „Staré lesní mapy“ <http://www.starelesnimapy.cz/>.
- ⇒ Používání webové aplikace Centrální evidence sbírek (CES) – průběžná aktualizace CES. Počet sbírkových předmětů uvedený v CES je 99 457.

3.4 Inventarizace

V roce 2018 proběhla periodická inventarizace u podsbírkky Rostlinná výroba I, Obchod, Numizmatika a Myslivost.

- ⇒ Rostlinná výroba I – 4 933 inventarizačních záznamů
- ⇒ Obchod – 72 inventarizačních záznamů
- ⇒ Numizmatika – 2 215 inventarizačních záznamů
- ⇒ Myslivost – 35 inventarizačních záznamů

3.5 Uložení sbírky

Sbírka NZM je spravována podle zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů. Ke sbírkovým předmětům jsou pořizovány evidenční záznamy a je o nich pořizována další odborná písemná dokumentace, podle potřeby i dokumentace obrazová nebo zvuková. Počet sbírkových předmětů uvedený v Centrální evidenci sbírek (CES) je 99 457.

Muzeum uchovává sbírkové předměty v prostorách k tomu určených, v nichž musí být podle možností a povahy sbírkových předmětů zajištěny odpovídající klimatické podmínky, eliminováno světelné záření a zajištěna co nejnižší prašnost tak, aby se zamezilo poškození či zničení předmětů. U většiny depozitářů NZM je dle analýzy stavu depozitářů zpracované Ing. Dušanem Petrlíkem z roku 2014 stav nevyhovující a zlepšit se jej daří jen v omezené míře. Hlavní řešení problému uložení sbírkových předmětů předpokládáme realizovat v rámci projektů IROP. V Praze, ve Valticích a v Čáslavi byl zakoupen rádiový systém monitorování mikroklimatu „Hanwell“ v depozitářích a expozicích. Každoročně probíhá pravidelná kontrola stavu sbírkových předmětů.

NZM Praha

- ⇒ Archiválie
- ⇒ Fotoarchiv
- ⇒ Gastronomie

NZM Čáslav

- ⇒ Rostlinná výroba II
- ⇒ Doprava a zdroje energie
- ⇒ Částečně:
 - Rostlinná výroba I
 - Živočišná výroba
 - Etnografie
 - Potravinářská výroba
 - Obchod
 - Řemesla
 - Knihy

Čáslav rok 2018:

Podána žádost IROP – výstavba nového provozně nízkonákladového depozitáře v Čáslavi.

NZM Kačina

- ⇒ Rostlinná výroba I
- ⇒ Živočišná výroba
- ⇒ Etnografie
- ⇒ Potravinářská výroba
- ⇒ Modely staveb
- ⇒ Numizmatika
- ⇒ Obchod
- ⇒ Obrazy
- ⇒ Řemesla
- ⇒ Knihy

NZM Ohrada

- ⇒ Lesnictví
- ⇒ Myslivost
- ⇒ Rybářství
- ⇒ Zoologie

NZM Valtice

- ⇒ Vinařství
- ⇒ Zelinářství
- ⇒ Ovocnictví
- ⇒ Botanika
- ⇒ Květinářství
- ⇒ Životní prostředí

Valtice rok 2018:

Všechny sbírkové předměty z depozitářů byly přemístěny do náhradních prostor z důvodu rekonstrukce depozitáře. Začátkem roku 2019 budou předměty navraceny do zrekonstruovaných prostor.

NZM Ostrava

- ⇒ V roce 2018 vytvořena nová podsbíрка Archeologie

3.6 Restaurování, konzervace, preparace

- ⇒ Probíhá pravidelná konzervace před vypůjčkami pro externí vypůjčitele nebo k prezentaci na našich pobočkách (výstavy, expozice, akce).
- ⇒ K externímu restaurování byl předán tzv. Komenského úl z Fulneku, včetně zhotovení jeho kopie za celkovou částku 328 000 Kč. Dále byly restaurovány historické traktory ze Sbířky za částku 690 000 Kč. Byl také vypracován restaurátorský průzkum včetně zaměření, dokumentace, deinstalace a transferu kompletního vybavení tzv. uměleckého mlýna z lokality Spálený mlýn (katastr obce Příbyslavice u Velké Bíteše) za celkovou částku 853 000 Kč.
- ⇒ V roce 2018 byla část těchto činností směřujících ke konzervaci a restaurování sbírkových předmětů pokryta z dotace MK na jubileum (Společné století 1918–2018).

4. Muzejní komunikace

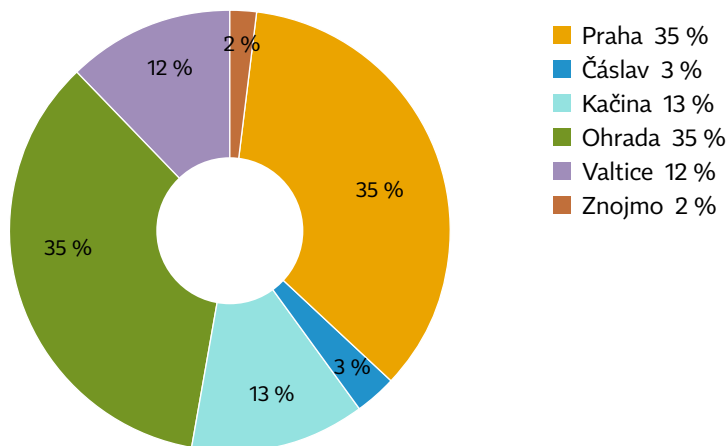
4.1 Návštěvnost

Na činnosti muzea se pohlíží jako na veřejnou službu, proto je důležité, kolik návštěvníků tuto službu každoročně využije. Návštěvnost je také jedním z cílových parametrů zřizovatele. V roce 2018 zaznamenalo Národní zemědělské muzeum rekordní návštěvnost. Celková návštěvnost muzea v tomto roce činila 592 555 návštěvníků. Cílovým stavem po obnově muzea byla návštěvnost 200 tisíc návštěvníků v NZM Praha, 450 tisíc návštěvníků celkem. Tento stav byl v roce 2018 splněn.

Tab. 3 Návštěvnost na jednotlivých pobočkách v jednotlivých měsících

	Praha	Čáslav	Kačina	Ohrada	Valtice	Znojmo	celkem
leden	13 005	0	392	0	0	0	13 397
únor	14 452	0	30	0	0	0	14 482
březen	16 379	316	552	3 196	865	0	21 308
duben	18 156	2 512	6 179	29 386	4 676	717	61 626
květen	16 403	1 175	7 469	25 404	7 518	1 023	58 992
červen	18 562	5 875	11 163	31 246	7 031	257	74 134
červenec	12 113	2 960	10 818	48 791	14 368	222	89 272
srpen	14 254	1 981	7 538	48 495	13 099	381	85 748
září	24 470	1 211	22 482	15 893	8 468	11 537	84 061
říjen	28 255	1 980	7 812	879	12 784	660	52 370
listopad	18 912	106	141	3 179	1 087	0	23 425
prosinec	10 971	0	2 457	220	92	0	13 740
celkem	205 932	18 116	77 033	206 689	69 988	14 797	592 555

Počet návštěvníků se v roce 2018 oproti předchozímu roku zvýšil o 96 585. Během roku 2018 byla otevřena i nová expozice v NZM Praha, na všech pobočkách muzea proběhla řada výstav a akcí pro veřejnost. Podíl na nárůstu návštěvnosti mají rovněž doplňkové aktivity muzea, jako je společná vstupenka se zámekm Valdice pro NZM Valdice nebo se ZOO Hluboká nad Vltavou.

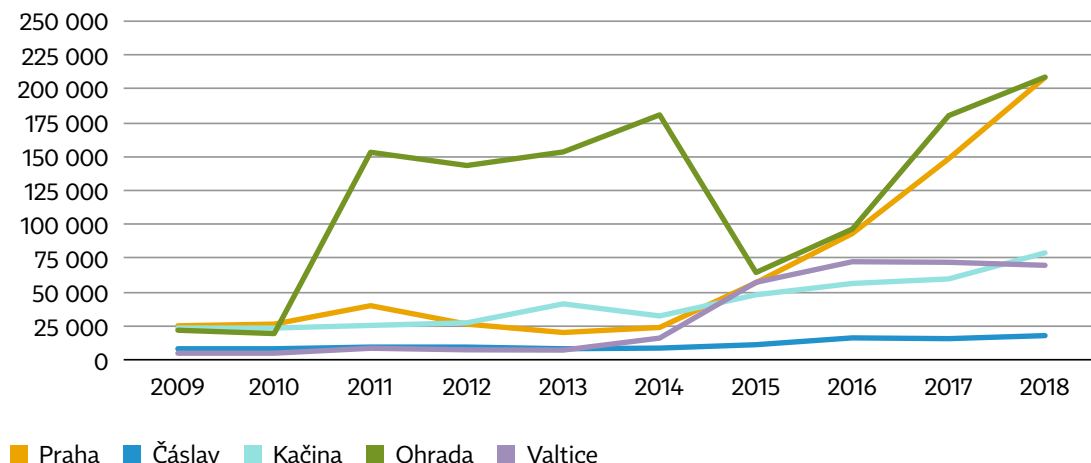
Graf 1. Podíl na návštěvnosti podle poboček v roce 2018

Návštěvnost NZM setrvale roste. V roce 2009 činila celková návštěvnost muzea 82 292 návštěvníků, v roce 2018 byla více než sedminásobná, celkem zavítalo na všechny pobočky muzea 592 555 návštěvníků.

Tab. 4 Vývoj návštěvnosti NZM v letech 2009–2018

rok	2009	2010	2011	2012	2013
návštěvnost	82 292	81 858	233 209	214 300	231 115
tržby	2 656 055	2 635 692	4 227 344	4 216 796	4 399 787
rok	2014	2015	2016	2017	2018
návštěvnost	262 464	237 909	334 488	495 970	592 555
tržby	5 158 886	5 274 034	6 259 908	6 313 108	8 837 767

Návštěvnost NZM setrvale roste, v roce 2018 však došlo k mírnému poklesu návštěvnosti na pobočkách Valtice (z důvodu rekonstrukce) a Znojmo. Významně naopak narůstá návštěvnost na pobočkách v Praze a na Kačině a dále také na Ohradě, kde funguje společná vstupenka se sousední ZOO Hluboká nad Vltavou.

Graf 2. Vývoj návštěvnosti po pobočkách v letech 2009–2018

4.2 Výstavní činnost

4.2.1 Expozice Národního zemědělského muzea

Národní zemědělské muzeum prezentuje zemědělství, lesnictví, myslivost, rybářství, potravinářství, gastronomii jako obory nezbytné pro zajištění existence jednotlivce i celé společnosti. Tato klíčová témata jsou komunikována prostřednictvím dynamických expozic, výstav i v rámci lektorských programů či popularizačních akcí pro veřejnost, vždy v historických souvislostech a s přesahem do přítomnosti.

4.2.1.1 Expozice v Praze

Hlavní výstavní budova Národního zemědělského muzea provází návštěvníka historií zemědělství v logicky ucelené struktuře. Expozice prvního patra prezentují lov a sběr jako klíčovou strategii člověka pro přežití v době, kdy se malé migrující skupiny obyvatel živily sběračstvím, rybařením, lovem nebo pastevečtvím. V muzeu toto období představují expozice Rybářství, Myslivost a Laboratoř ticha.

Druhé patro proto představuje nejvýznamnější know-how lidstva, zemědělství. Zhruba před deseti tisíci lety začala zemědělská revoluce, která přinesla proměnu života na celé planetě. Klíčové objevy postupně proměnily civilizaci. Zemědělství usadilo člověka, přimělo ho věnovat se pěstování a chovu, zdokonalování, inovacím a hledání cest k usnadnění práce. Zemědělství se stalo podnikatelským oborem i předmětem vědeckého zkoumání. V pražské budově jsou ve druhém patře umístěny expozice Zemědělství, Voda v krajině, Laboratoř ticha a hlavní výstavní sál, určený pro hlavní výstavy sezony. V roce 2018 to byla výstava Největší objev – Fenomén zemědělství ve 100 předmětech.

Třetí patro je věnováno jídlu. Je zde expozice Gastronomie, v současné době tvořená gastronomickým studiem a dětskou gastronomickou hernou. NZM aktuálně připravuje expozici Potravinářství, která představí technologie výroby potravin, jejich historii i moderní trendy.

Na samém vrcholu budovy muzea se v rámci střešní expozice otevírá unikátní pohled na život. Terasu doplňují záhony bylin či plodin a včelí úly, prostor je také vybaven výstavními panely.

⇒ **Zemědělství** (otevřeno 14. března 2018)

Národní zemědělské muzeum má poprvé od 30. let minulého století vlastní ucelenou expozici zemědělství. Návštěvník se zde seznamuje s historií zemědělství i cyklem hospodářského roku. Mottem expozice je „Umírněnost“ neboli „Cesta selského rozumu“, kdy současná generace poučená minulostí má zodpovědnost vůči budoucí generaci. Expozice představuje návštěvníkům vzácné sbírkové předměty, například ruchadlo bratranců Veverkových či dermoplastiku plemenného býka Cézara, a také audio záznamy s příběhy našich předků. Expozice je koncipována do tří hlavních částí, kterými je časová osa neboli symbolická cesta dějinami zemědělství, která přibližuje a shrnuje vývoj zemědělství od pravěku až po současnost se všemi zvraty, propady i úspěchy. Na tuto část navazuje prostor na téma budoucnost zemědělství, jež přináší klíčové otázky na téma směřování zemědělství ve vztahu k půdě, chemii, genetice a zvláště k člověku. Třetí a největší část je potom věnována názornému představení hospodářského roku, zemědělských prací, autentických nástrojů, nářadí, strojů a hospodářských zvířat se záměrem přiblížit hospodáře, který po celá staletí přistupoval k práci s láskou a respektem k přírodě, s citem pro rodnou půdu a s úctou k rodinné tradici.

Expozice je vystavěna na principech současných muzeologických trendů spočívajících v maximální ochraně sbírkových předmětů v klimastabilních vitrínách, které ale zároveň přinášejí komfortní zážitek pro návštěvníky. Současně je zde použita moderní multimediální technika, jež umožňuje ovlivňovat atmosféru expozice a jejímž prostřednictvím se na několika místech může návštěvník dostat pod povrch samotných předmětů na základě rozšířené reality. Součástí je i dětská linka zaměřená na nejmladšího návštěvníka.

⇒ **Voda v krajině**

Voda jako základ života, krajinyotvorný prvek, zkrocená i sloužící. Voda, bez které to nejde.

Expozice Voda v krajině nabízí nespočet úhlů pohledu na vodu – v krajině, v řekách, v lidských životech. Dominantou expozice je plastický model České republiky, na němž se promítají „příběhy“ vody, oživují hlavní rybníční soustavy, povodí i rozvodí, vysvětlují skutečné příčiny a zákonitosti povodní v kontrastu s nejsuššími oblastmi ČR. Ve skleněných válcích si návštěvníci mohou vyzkoušet rozličné vlastnosti a úlohy vody v krajině – sílu vody, vsakování, ale také to, jak s ní nakládáme, jak ji spotřebováváme. Interaktivní skleněné „knihy“ podávají informace o vodě, jejím koloběhu v přírodě a vodě léčivé – minerálních pramenech. Všechny tematické okruhy expozice staví prioritně na roli člověka, který svou činností může pozitivně i negativně hospodaření s vodou, vodními zdroji v krajině i využítí její energie ovlivnit.

⇒ **Rybářství**

Moderní interaktivní expozice prezentuje tradici českého rybníkářství. Rybolov je jedním z nejstarších zdrojů obživy lidstva. Expozice prezentuje rybářství jako fenomén, který ve spojení s rybníkářstvím představuje významnou činnost člověka měnící a ovlivňující krajinu. Expozici oživují velká akvária se sladkovodními rybami a také interaktivní model rybníční soustavy a dioráma výlovu rybníka.

⇒ **Myslivost**

Expozice vytváří obraz myslivosti jako životního stylu, postoje, poslání, profese i koníčka mnoha lidí. Představuje profesi, v níž je důležitá etika, morálka lidí; též jako obor hospodářsky přínosný, schopný produkce kvalitních potravin. Ukazuje historii myslivosti, povinnosti i privilegia mysliveckého stavu, průběh mysliveckého roku a další oborové informace. Příběh myslivosti vypráví klasickou formou pečlivě vybraných sbírkových předmětů i pomocí virtuálních efektů.

⇒ **Jede traktor**

V přízemí muzea je k vidění více než dvacet typů traktorů od tuzemských i zahraničních výrobců z let 1917 až 1953. Expozice nabízí to nejlepší, co bylo v daných letech vyrobeno. Vystavené stroje pocházejí z podsbírkky Doprava a zdroje energie, jedné z typově nejucelenějších kolekcí svého druhu v Evropě, která je uložena a prezentována v muzeu zemědělské techniky v naší čáslavské pobočce.

⇒ **Laboratoř ticha**

Laboratoř ticha umožňuje návštěvníkům díky moderním technologiím nahlédnout do buněčné úrovně lesního biotopu. Audiovizuální instalace byla do Národního zemědělského muzea přemístěna z českého pavilonu Světové výstavy EXPO 2015. Projekt představuje živý les vsazený do futuristické laboratoře. Kromě živých rostlin jsou součástí instalace také interaktivní kamery, projekční plochy, mikrofony, automatizované systémy na zavlažování a klimatizaci. Projekt přímo reaguje na lidskou potřebu přítomnosti v přírodě, pobízí návštěvníka, aby se vnořil do lesa, obklopi tichem a otevřel se nevšednímu zážitku.

⇒ **Gastrostudio a gastronomická herna**

Vitríny chrání v muzeích předměty, v Národním zemědělském muzeu chrání speciální vitrina know-how. Je umístěna ve výstavním sále a za ní je profesionálně vybavené gastrostudio sloužící mimo jiné jako tréninkové zázemí Asociace kuchařů a cukrářů ČR. Návštěvníci mohou pozorovat mistry ve svém oboru při práci, mají také možnost účastnit se seminářů, přednášek či kurzů vaření, které v gastrostudiu NZM organizuje pod hlavičkou Kulinářského institutu Marie Sandtnerové.

V dětské gastronomické herně si mohou nejmenší návštěvníci muzea vyzkoušet nakupování, vaření a zacházení s potravinami, dozví se také, proč je dobré nakupovat místní produkty. Naučí se vnímat potraviny nejen zrakem, ale i dalšími smysly. Hernu doplňují kuchyně našich babiček a prababiček, jež jsou vybaveny autentickými předměty z muzejní sbírky.

⇒ **Objevovna**

Tato část muzea je prostorem pro konání výukových a lektorských programů a přednášek pro školní a zájmové skupiny. Všem zvidavým návštěvníkům nabízí možnost „objevovat“, získávat nové informace. Je to prostor pro učení, bádání, přemýšlení, experimentování, zábavu a hraní.

⇒ **Expozice Život - zahrada výhledů**

Zcela unikátní koncept nabízí střecha Národního zemědělského muzea. Součástí střešní expozice jsou trávník k posezení nebo na piknik, záhony, včelí úly, čerstvý vzduch, modrá obloha nebo mraky, slunce nebo déšť, to vše ve výšce pátého patra nad žijícím velkoměstem. Expozice nabízí pohled na Prahu shora a také podbízivou otázku – šlo by to bez zemědělství? Předpokládá se, že do roku 2030 bude téměř 60 % světové populace žít ve městech. Přemístí se zemědělství do měst? Bude vertikální farma efektivnější než zemědělské pole? Přestaneme si spojovat zemědělství s venkovem? Každý má možnost se zde zastavit a přemýšlet o všem, co zjistil a co se dozvěděl při prohlídce muzeem. A kdo nechce, může se jen dívat. Součástí expozice je i výstavní prostor pro 21 výstavních panelů velikosti 70×100 cm.

⇒ **Venkovní živé expozice - Malý selský dvorek**

Na dvoře Národního zemědělského muzea, směrem do ulice Letohradská, je návštěvníkům k dispozici nejen posezení, ale také venkovní expozice muzea - Malý selský dvorek s domácími zvířaty. Děti se zde mohou podívat na kozy, králíky, holuby nebo kachny, přímo mezi návštěvníky se volně potulují slepice a kohouti. Pro městské děti je to často jediná možnost prohlédnout si hospodářská zvířata na vlastní oči.

4.2.1.2 Expozice v Čáslavi

⇒ **Dřinu strojům? Dřinu strojům!**

Expozice představuje vývoj zemědělské techniky v kontextu s významnými českými i světovými událostmi s ohledem na skutečnost, že rozvoj techniky a technologií vždy souvisí s rozvojem celé společnosti. Nejde jen o vývoj zemědělské techniky jako takové, ale především o vývoj a možnosti využívání energie v oblasti pohonu strojů. Právě potřeba usnadnění práce a zapojení strojů do činnosti člověka dala prostor pro vznik nových technologií a inovací. Kromě samotných dějin českého zemědělského

strojnictví jsou zde prezentovány i dějiny podnikání ve strojnictví obecně, které v každém časovém období reprezentují česká jména a významné české firmy.

4.2.1.3 Expozice na zámku Kačina

⇒ **Hospodářské zázemí zámku**

Expozice věnovaná hospodářskému zázemí zámku Kačina je umístěna v autentických prostorách suterénu zámecké budovy a respektuje původní využití jednotlivých místností. Jedná se o soubor místností, jež zajišťovaly chod zámku, který byl samozásobitelským hospodářským dvorem.

Návštěvníci uvidí zámeckou prádelnu včetně dochovaného kotle na vyváření prádla a nádrže na vodu, žehlírnu s mandlem a žehličky z 19. století nebo zámeckou kuchyni. Ta je zřejmě nejzajímavějším prostorem této expozice, z jejího původního vybavení se dochovala sice jen kamenná výlevka, ale návštěvníci zde naleznou věrnou repliku původní zámecké chlebové pece kombinované se sporákem a udrnou, kuchyňský nábytek a především nádoby a kuchařské náčiní. Vedle kuchyně je i spížírna a sklad kuchyňského náčiní a nádobí.

V původních zámeckých sklepech bylo nutné autentické vybavení rekonstruovat. V jednom ze sklepů se ukládalo v sudech i v lahvích víno, v druhém byly uloženy v bednách a regálech ovoce a zelenina. V zámecké lednici sice dnes již led chybí, původní háky však dokládají, že zde visela zvěřina či půlky prasat. Hospodářské zázemí zámku dokresluje dobovým nábytkem zařízená místnost, v níž bydlely kuchařky, a dřevník se zásobou dřeva a nářadím k přípravě palivového dříví. Součástí prohlídkového okruhu je i návštěva zámecké konírny. Konírna na Kačině je unikátní svým architektonickým řešením, je integrální součástí jedné z kolonád zámecké budovy, není umístěna stranou v parku v hospodářských budovách, jak bývalo dříve na zámcích zvykem. Ze dvou třetin je zapuštěna do terénu, takže koně vcházeli do konírny přímo ze zámeckého parku, vchod ze zahrady a stáj spojoval 30 metrů dlouhý tunel. Konírna sloužila svému původnímu účelu do začátku 30. let 20. století, dodnes jsou zachovány kamenné napáječky i původní cihlová podlaha. Ke konírně přiléhá kočárovna, sousední hospodářská budova se skleníkem.

⇒ **Chotkovské interiéry – Život šlechty**

Ve třinácti místnostech přízemí zámku Kačina je možné prohlédnout si salony i soukromé apartmány původních majitelů zámku. Střed piana nobile tvoří společenské prostory, soukromé místnosti jsou umístěny na obou jeho koncích. V levé části přízemí je umístěn apartmán pána domu, v pravé části paní domu. Místnosti jsou vybaveny dobovým nábytkem, z převážné části empírovým, z části ve stylu biedermeieru a druhého rokoka. Tři čtvrtiny nábytku a dalšího vybavení jsou původní. V části zámku je dochována rovněž původní výmalba místností. Expozice umožňuje nahlédnout do každodenního soukromého i veřejného života mužských i ženských členů rodu Chotků v 19. a v první polovině 20. století. Mezi nejvýznamnější exponáty patří nadživotní portrét zakladatele zámku Jana Rudolfa Chotka s plány Kačiny v ruce a empírový soubor sedacího nábytku dovezený Chotky z Paříže.

⇒ **Knihovna, divadlo a skleník**

Knihovna se nachází v levém křídle zámku. Knihovnímu fondu položil základy Jan Rudolf Chotek, knihovna původně obsahovala více než 40 000 svazků z 16. až 19. století, a to včetně starých tisků, map a exlibris. Knihovna sama je kulturní památkou. Vedle knihovny je k vidění také historická lékárna s výrobnou léků. V pravém křídle zámku je potom zámecké divadlo. Klasicistní prostor byl otevřen 4. listopadu 1851, intenzivní provoz divadla trval téměř dvacet let. Hrály se zde i hry pravnuka stavitele zámku a hlavního hybatele zdejšího divadelního dění Rudolfa Karla Chotka.

Podle dobových zpráv se další členové rodiny v divadle uplatnili nejen jako herci, ale také jako muzikanti a výtvarníci dekorací. Za druhé světové války, kdy bylo v zámku umístěno rekreační středisko Hitlerjugend, sloužilo divadlo jako skladiště; tehdy byla údajně neznámo kam odvezena původní

opona. Dnes je divadlo opět v provozu, i když jen omezeně. Hlediště pro téměř 350 diváků má dvě galerie a hraběcí lóži. Prostor však potřebuje rekonstrukci.

⇒ **Expoziční a výstavní patro**

V prvním patře budovy jsou instalovány expozice: Modely lidových staveb, Babiččiny kočárky, Království včel, Chotkovské zahrady a parky a v roce 2018 byly prezentovány tyto výstavy: Historické cukrárny, Jak mluví zvířata a rostliny, České lidové kroje na grafických listech, Tváře zemědělství, Zemědělská muzea nástupnických zemí habsburské monarchie, Modely lidových staveb.

4.2.1.4 **Expozice na zámku Ohrada**

⇒ **Myslivost**

Expozice mapuje vývoj české myslivosti včetně jejich tradic, součástí je expozice loveckých zbraní představující kvalitní práci nejen známých českých puškařů. Hlavní sál se stropní freskou od Georga Werleho s motivem řecké bohyně lovu Artemis je vybaven nábytkem z paroží a „liščím“ kobercem. Od roku 2018 zdobí stěny hlavního sálu kopie velkoformátových obrazů štvanic od Johanna Georga Hamiltona. Původní obrazy štvanic vytvořil barokní knížecí malíř J. G. Hamilton pravděpodobně v letech 1712–1721 na zakázku přímo pro lovecký zámek Ohrada. Již při stavbě zámku počítal kníže Adam František ze Schwarzenbergu s jejich přesným umístěním v hlavním sále. Obrazy zdobily hlavní sál zámku i v dobách, kdy byl zámek přístupný veřejnosti jako muzeum až do 40. let 20. století. Tehdy byly obrazy odvezeny do zahraničí. Ačkoliv se jedná o kopie obrazů, jsou umístěny do původních zrestaurovaných rámců, které nemohly být pro svou velikost odvezeny společně s obrazy, ale zůstaly po celá léta uloženy na půdě zámku. Kromě obrazů jsou na stěnách sálu a přístupovém schodišti umístěny nejsilnější jelení trofeje z oblasti Šumavy z původního ohradského fondu. Další sály jsou věnovány naší původní srstnaté zvěři, včetně tzv. posledních úlovků, lesní, vodní a polní původní pernaté zvěři a introdukované zvěři a lovecké kynologii. Vše doplňuje přehled loveckých technik, zbraní, chovatelských zařízení a uměleckých předmětů.

⇒ **Sallačova sbírka jelenovitých**

Světově významnou sbírku paroží jelenovitých a souroží turovitých z celého světa vytvořil prof. dr. Vilém Sallač na počátku 20. století. K nejvzácnějším exponátům patří paroží jelena Schomburgkova, který žil v Thajsku a v první polovině 20. století byl vyhuben. Velmi cenná jsou i paroží jihoamerických jelenů huemul, pudu, mazama, jelence bahenního a pampového. Celá sbírka obsahuje 400 kusů, z toho je 343 paroží jelenovitých a 57 souroží turovitých (dutorohých). V expozici jsou vystaveny všechny druhy a poddruhy jelenovitých obsažené ve sbírce a jako ukázka šest druhů turovitých.

Projekt byl podpořen podnikem Lesy České republiky, s. p.

⇒ **Sokolnictví**

Způsob lovu starý přes čtyři tisíce let využívající jedinečných schopností ptáka – dravce pro unikátní způsob lovu. Expozice poskytuje informace o dravcích, jejich životě i způsobu lovu a také o jejich výcviku a soužití s člověkem. Sokolnictví je zapsáno v seznamu nehmotného dědictví organizace UNESCO.

⇒ **Rybářství**

Expozice se zaměřuje zejména na slavnou historii českého rybníkářství. Je zde vystaveno tradiční nářadí užívané k výlovům rybníků a unikátní soubor nářadí lidového říčního rybníkářství. K nejcenějším exponátům patří sádrové odlitky lososů zhotovené Antonínem Fričem pro Jubilejní zemskou výstavu v Praze v roce 1891. V části nazvané Život na vodách jsou představeni vodní ptáci včetně nahrávek jejich hlasů a další živočišné spjaté s vodou. Expozici doplňuje pět akvárií s našimi původními i introdukovanými druhy ryb.

4.2.1.5 Expozice ve Valticích

V rámci modernizace areálu a zefektivnění správy podsbírek Národního zemědělského muzea Valtice jsou v přípravě tři nové expozice: Národní expozice vinařství, Tajemný život v půdě a Krajina Lednicko-valtického areálu.

⇒ Národní expozice vinařství

Nová expozice provede návštěvníka vinařstvím od jeho počátků až po současnost, seznámí s původem vinné révy, bohatou historií zaměřenou především na oblast Moravy až po současné trendy ve vinařství a vinohradnictví.

⇒ Tajemný život v půdě

Půda zde bude představena jako bohatství naší země, které musíme chránit a pečovat o něj. Návštěvníci se tu seznámí například s hojným životem v půdě, s půdními typy i s negativními vlivy eroze zemědělské půdy, které nás v posledních letech stále více ohrožují.

⇒ Krajina Lednicko-valtického areálu

Expozice nabízí pohled do okolí Valtic, součásti Lednicko-valtického areálu, zapsaného v roce 1996 na Seznam světového dědictví UNESCO. Předmětem zájmu tu však nejsou místní architektonické památky, ale příroda, její jednotlivé biotopy a především živočišné zde žijící. Návštěvníci se seznámí s běžnými i vzácnými druhy ryb žijících v lednických rybnících i tůních lužního lesa a s ptáky, jejichž druhovou pestrostí je příroda Lednicko-valtického areálu vyhlášena. Expozici doplňují velkoobjemová akvária s našimi nejvýznamnějšími sladkovodními rybami.

4.2.1.6 Znojmo – Expozice pivovarnictví

Expozice se nachází v nejzajímavější budově areálu bývalého znojemského pivovaru – varně. Pivo se zde vařilo od roku 1278 do roku 2005, kdy poslední majitel pivovaru, společnost Heineken, ukončil provoz. Hlavním exponátem muzea je právě původní technologické zařízení varny z roku 1930, které bylo vyrobeno ve Škodových závodech v Plzni. V roce 2010 bylo prohlášeno za kulturní památku. Sestává z vystírací kádě, rmutového kotle, mladinového kotle, scezovacího korýtka. Další část expozice je umístěna v prostoru pod varnou. Expozice mapuje historii a tradici pivovarnictví ve Znojmě a seznamuje návštěvníky s hlavními pivovarskými surovinami – vodou, sladem a chmelem – a se způsobem vaření piva od nejstarších dob až po současnost. Provozovatelem expozice je město Znojmo, resp. příspěvková organizace města Znojma Znojemská beseda. Organizačně je Expozice pivovarnictví začleněna pod NZM Valtice.

4.2.2 Výstavy v roce 2018

4.2.2.1 Výstavy v Praze

⇒ Grónsko – země ledu, života a zemědělství	11. 1. – 3. 4. 2018
⇒ Šupinami vyšívané	6. 2. – 25. 3. 2018
⇒ Modulové kolejiště	10. – 15. 4. 2018
⇒ Správce české krajiny – Státní pozemkový úřad	15. 4. – 16. 5. 2018
⇒ Kouzlo historické techniky	24. 4. – 10. 6. 2018
⇒ Czech Nature Photo	30. 5. – 31. 10. 2018

⇒ Lidice 2018	31. 5. – 25. 11. 2018
⇒ Z fotoarchivu NZM – Lidé na poli	14. 6. – 31. 8. 2018
⇒ Lesníkův rok	29. 6. 2018 – 29. 12. 2019
⇒ Zahrada první republiky – NAKI	18. 7. – 31. 12. 2018
⇒ Má vlast cestami proměn 2018/2019	1.–19. 8. 2018
⇒ Z fotoarchivu NZM – Lidé a řemesla	4. 9. – 31. 12. 2018
⇒ Řemesla a cechy	18. 9. – 18. 11. 2018
⇒ Největší objev. Fenomén zemědělství ve 100 předmětech	28. 9. 2018 – 30. 6. 2019

Největší objev. Fenomén zemědělství ve 100 předmětech

Hlavní výstava sezony realizovaná u příležitosti výročí 100 let od založení muzea a 100 let od vzniku samostatného Československa. Ve stovce unikátních předmětů vypráví příběh zemědělství od zrnotěrky, chomoutu, pěstování brambor přes zrušení roboty, benzinový motor až po současné drony. Výstava nezapomenutelným a hlubokým dojmem prezentuje cestu za podstatou naší civilizace, zemědělství. Výstava byla doplněna kritickým katalogem. Probíhá pod záštitou ministra zemědělství.

Lesníkův rok

Zážitková a vzdělávací výstava Lesníkův rok nabízí návštěvníkům muzea nové formy poznání a zábavy a představuje typické práce lesnického roku. Návštěvníci se seznámí s péčí o les, s lesnickým kalendářem, pro jehož jednotlivé části jsou typické různé aktivity (zalesňování, ochrana lesa, semenářství), s produkční i mimoprodukční funkcí lesa. Součástí výstavy jsou kromě exponátů – sbírkových předmětů a jednotlivých kulís a místností (kancelář lesníka, učebna, dílna lesníka, lesní labyrint) také pochozí lesnické mapy, poznávací hry z přírodních materiálů či dřevěné stavebnice. Výstava sousedí s expozicí Myslivost a tvoří tak logický celek.

Šupinami vyšívání

S rybníky a rybářstvím souvisela také řemesla vázaná na vodu a ryby, mj. i na zpracování v gastronomii nevyužitých částí ryb. Výstava seznámila návštěvníky s technikou vyšívání rybími šupinami. Unikátní společenské šaty pošíité více než 2 500 rybích šupin byly ušité pro soutěž Česká Miss 2010 v rámci projektu 14 klenotů v srdci Evropy výtvarnice Jany Berg. Šaty ušily a rybími šupinami vyšily studentky oboru Modelářství a návrhářství oděvů OA, SOŠ a SOU Třeboň a získaly za ně mj. ocenění pořadatele Glass Art Festival Praha 2011 za oživení a uchování tradice téměř zapomenuté techniky vyšívání rybími šupinami, včetně zachování vzorů a postupů. Výstavu doplnily dva workshopy pro veřejnost.

Kouzlo historické techniky

Ve spolupráci s ČVUT v Praze pořádalo NZM již XII. ročník výstavy kreseb posluchačů 2. ročníku studijního programu Architektura a stavitelství Katedry architektury Stavební fakulty ČVUT v Praze. Výstava je tradičně umístěna přímo v prostorách stálé expozice Jede traktor, kde se studenti kreslení věnují. Společným znakem kreseb je originální autorské vyjádření řady vystavených exponátů, v případě muzea především traktorů i dalších zemědělských strojů a techniky. Zajímavá je nápaditost, dobré ovládnutí techniky kresby a také snaha o věrné, detailní a precizní provedení. Nejlepší práce studentů ČVUT v Praze vystavené v předchozích letech již trvale zdobí některé muzejní expozice Národního zemědělského muzea v Praze i jeho mimopražských poboček.

České zemědělství a venkov

NZM se v roce 2018 stalo partnerem kategorie České zemědělství a venkov v rámci fotografické soutěže Czech Nature Photo. Organizátorem soutěže je multižánrové Czech Photo Centre, které organizuje i prestižní novinářskou soutěž Czech Press Photo. Fotografická soutěž Czech Nature Photo a vlastní kategorie s tématem zemědělství se stala jednou z událostí jubilejního roku muzea. V NZM Praha byly představeny všechny nominované fotografie a průřez nejlepšími fotografiemi kategorie České zemědělství a venkov. Zemědělská kategorie v rámci fotosoutěže s přírodní tematikou navíc umožňuje

upozornit na význam zemědělství jako součásti péče o krajinu, vodu, půdu, hospodářská, ale i volně žijící zvířata.

Z fotoarchivu NZM

Cyklus výstav Z fotoarchivu NZM představuje výběr fotografií zaměřených vždy na vybrané téma. V roce 2018 proběhly výstavy na témata Lidé na poli a Lidé a řemesla.

4.2.2.2 Výstavy v Čáslavi

⇒ 100 let techniky ve sbírkách NZM – vývoj sbírky zemědělské techniky	1. 4. – 28. 10. 2018
⇒ Czech Nature Photo – Pohled na krajinu zemědělce	23. 5. – 27. 6. 2018
⇒ Výstava fotografií Stanislava Koženého	3. 9. – 28. 10. 2018

100 let ve sbírkách / Lidé a stroje

Výběr více než 80 velkoplošných fotografií z archivu Národního zemědělského muzea, které zachycují vývoj techniky od té nejstarší, ruční, až k moderním strojům. Zemědělství zahrnuje široké spektrum lidské činnosti, které zajišťuje obživu celým generacím. Pro jednotlivé obory bylo vynalezeno mnoho nářadí, která se od univerzálních stávala stále častěji specializovanými. Výstava byla zaměřena na mechanizaci používanou v rostlinné výrobě, a to v členění, které kopíruje základní agrotechnické operace. Součástí byly i fotografie reprezentující rozmanitost nejpoužívanější zemědělské techniky, tedy traktorů.

4.2.2.3 Výstavy na Kačíně

⇒ Hlasy přírody	1. 4. – 31. 10.
⇒ Království včel	1. 4. – 31. 10.
⇒ Tváře zemědělství	1. 4. – 31. 10.
⇒ Zemědělská muzea nástupnických zemí habsburské monarchie	1. 4. – 31. 10.
⇒ Historické cukrárny	1. 4. – 31. 10.
⇒ České kroje	1. 4. – 31. 10.
⇒ Výstava orchidejí	26. 4. – 27. 4.
⇒ Mizející život venkova	1. 7. – 1. 9.
⇒ Czech Nature Photo – Pohled na krajinu zemědělce	17. 8. – 28. 12.
⇒ Příběhy roku 1918	28. 9. – 28. 10.
⇒ Správce české krajiny – Státní pozemkový úřad	1. 10. – 28. 12.
⇒ Zimní příběh	2. 12. – 28. 12.
⇒ Betlémy ze zámku a podzámčí	2. 12. – 28. 12.
⇒ Rudolf Karel Chotek – Šlechtic – Podnikatel – Bankrotář	2. 12. – 28. 12.

Hlasy přírody

Výstava seznamovala s jednotlivými typy chování hospodářských zvířat, pohybem a dalšími životními projevy rostlin. Modely zemědělských staveb ukázaly vliv staveb na welfare zvířat a jeho dopad na chování zvířat. Výstava prezentovala, že zvířata „mluví“ určitými stabilními způsoby chování, v nichž se uplatňuje vedle hlasových projevů především řeč těla. Rozlišujeme chování potravní, komfortní, ochranné, teritoriální, rozmnožovací, sociální, hravé a vlastní komunikaci.

Království včel

Zatímco první část výstavy byla věnována zejména včelím obydlím – úlům, v rozšířené části se návštěvníci seznámili se samotným včelínem, jehož součástí byla i pracovna včelaře. Včelíny, dřevěné či

zděné stavby pro několik včelstev, umožňují chránit úly před nepřízní počasí. Zároveň zde včelař může pracovat se včelstvem i v horším počasí. Některé typy včelínů jsou také pojízdné, včelaři tak mohou přejíždět se včelínem tam, kde je snůška bohatá. Expozice nezapomíná na dětského návštěvníka, který si interaktivní formou prohloubí znalosti z včelího světa. Pro děti tak je kromě dětského koutku k dispozici dřevěná hra ve tvaru včelího plástu. Včelí buňky obsahují obrázky se včelí tematikou a úkolem dětí je jednotlivé buňky zavíčkovat správně tak, aby text na víčku odpovídal konkrétnímu obrázku. Součástí expozice je i venkovní instalace **čmelína**, kde je možné nahlédnout pod pokličku života příbuzných včel – čmeláků.

Tváře zemědělství

Přemysl Oráč nebo bratřenci Veverkové? Znáte nějaké další? Výstava *Tváře zemědělství* zábavnou formou přibližuje některé z osobností oboru zemědělství, které se významně zapsaly do české historie.

Zemědělská muzea nástupnických zemí habsburské monarchie

Panelová výstava představuje zemědělská muzea ze Slovenska, Rakouska, Maďarska, Slovinska, Srbska, Rumunska a Ukrajiny – tedy z celé bývalé C. a K. monarchie. Vedle základních informací o jednotlivých muzeích se návštěvníci dozvědí i o jejich historii.

Historické cukrárny

Atraktivní výstava o vývoji cukrářského řemesla, sladkostí a historii cukráren v Čechách a na Moravě byla připravena ve spolupráci s letohrádkem Mitrovských v Brně. Návštěvníci se seznámili s nejoblíbenějšími a nejvyhledávanějšími cukrárnami a výrobami cukrovinek v prvorepublikovém Československu, děti mohly obdivovat nápaditost a rozdíly dřívějších a dnešních sladkostí nebo se pousmát nad ručním strojem na zmrzlinu. Dobu zašlých časů připomínal stylizovaný interiér historické cukrárny, obchodu i výroby se zásobníky na kávu, dózami plnými bonbonů a zákusky vytvořenými podle časopisů z 30. let 20. století.

České lidové kroje z počátku 19. století

Zámecká galerie na Kačíně v rámci 3. prohlídkové trasy hostila výstavu reprodukcí 36 kolorovaných leptů z cyklu *Kroje českých sedláků a selek*, který v roce 1814 publikovali ve Vídni významní grafici Antonín Pucherna (1776–1852) a Ludvík Arnošt hrabě Buquoy (1783–1834). Tento soubor grafických listů, jež dokumentují podobu lidového oděvu v různých regionech Čech na počátku 19. století, tvoří součást sbírky výtvarného umění Národního zemědělského muzea od roku 1930. Vedle vystavených grafik utvářely výstavu kroje ze soukromé sbírky Jany Anny Sobolíkové.

Mizející život venkova

Fotografická výstava Stanislava Koženého nesla podtitul „Světla a stíny české vesnice“. Představovala výběr z fotografického souboru dokumentujícího českou vesnici. Využitím prvků světla, stínu a barvy k vytváření abstraktní emotivní fotografie fotograf přibližoval život venkova, který již brzy nenávratně zmizí z našeho povědomí.

Pohled na krajinu zemědělce

Národní zemědělské muzeum se v roce 2018 stalo partnerem kategorie *Zemědělství a venkov* v soutěži *Czech Nature Photo*. Putovní venkovní výstava nazvaná *Pohled na krajinu zemědělce* představovala výběr fotografií krajiny z této kategorie a vítězné fotografie kategorií *České zemědělství a venkov* a *Český les*.

Příběhy roku 1918

Panelová výstava prezentovala lidské příběhy a příběhy míst Kutnohorska z roku 1918. Návštěvníci se seznámili se životem kutnohorského rodáka Františka Kočárníka, který bojoval v řadách čs. legií na

západní frontě a padl roku 1918 ve Francii. Prezentován byl průběh říjnových událostí v Kutné Hoře a Čáslavi, na zámku Kluky a částečně i na zámku Kačina.

Správce české krajiny: Státní pozemkový úřad

Fotografická výstava se zaměřila na různé pozemkové úpravy – polní cesty, remízky, rybníky, nádrže... Představila pozemkové úpravy, které vedou k lepšímu zacházení s pozemky v krajině. Při pozemkových úpravách se navrhuje nejen nové tvary a velikosti pozemků, ale i prvky, které krajině pomáhají, odborně nazývané společná zařízení. Jsou to polní cesty, remízky, rybníky, nádrže, biocentra, biokoridory, stromořadí a aleje. Právě tyto úspěšné realizace bylo možné zhlédnout na 21 fotografiích vystavených na zámku Kačina.

Zimní příběh

Jak se žilo na venkově v minulosti v časech nejen vánočních, přiblížila výstava Zimní příběh, kterou bylo možné navštívit 2. – 23. 12. 2018 v rámci akce Advent na zámku. Sbírkou Národního zemědělského muzea ukrývají mnoho předmětů, kterými si naši předkové zpříjemňovali zimní svátky a které lidem ulehčovaly namáhavou práci v zimě: staré dřevěné hračky, formičky na perník, lyže, sněžnice, různé typy saní či ledařského nářadí a mnoho dalších zajímavostí.

Betlémy ze zámku a podzámčí

Autorské betlémy z dílny dvou současných výtvarnic – Hany Richterové a Simony Jakubcové. Výstavu doplnily historické betlémy ze sbírek Národního zemědělského muzea i zapůjčené z Národního muzea a rodinné betlémy z okolí Kačiny.

Rudolf Karel Chotek – Šlechtic – Podnikatel – Bankrotář

Výstava Rudolf Karel Chotek – Šlechtic – Podnikatel – Bankrotář je první ze série výstav věnovaných jednotlivým osobnostem chotkovského rodu, které se výrazně zapsaly do osudů zámku Kačina. Výběr padl nejprve na Rudolfa Karla (1832–1894) proto, že je zřejmě nejkontroverznější osobností tohoto šlechtického rodu. Z úspěšného podnikatele se hrou osudu stal bankrotář, kterého před nuceným prodejem panství zachránila sekvestrační (dnes bychom řekli konkurzní) správa. Zachránit jednotné dominium zahrnující i Veltrusy a Bělušice se však již nepodařilo a jednotlivá panství se nadále vyvíjela samostatně.

4.2.2.4 Výstavy na Ohradě

⇒ Les pramenů – příběhy lesů	od 9. 5. 2017, pokračuje i v roce 2019
⇒ Veronika Souralová, Kouzlo hmyzí říše	9. 9. 2017 – 31. 5. 2018
⇒ Historické fotografie výlovů rybníků	31. 3. – 22. 6. 2018
⇒ Co skrývá depozitář (entomologie)	21. 5. – 30. 5. 2018
⇒ Zubři	2. 6. 2018, pokračuje v roce 2019
⇒ Hony a lovy – historické fotografie	23. 6. – 31. 10. 2018
⇒ Jaroslav Béza – 100 let	23. 6. – 30. 9. 2018
⇒ Pohled na krajinu zemědělce	29. 6. – 15. 8. 2018

Les pramenů – příběhy lesů

Zážitková lesnická expozice na Ohradě vypráví prostřednictvím průvodců, exponátů a uměleckých instalací o lesnictví. Vrací se do minulosti a zároveň zachycuje současnou krajinu a pro lesníky a lesy podstatný fenomén vody. Návštěvníci se prostřednictvím výstavy podívají také do dvou významných jihočeských obor – do Poněšic a Staré obory. Výstava Les pramenů – příběhy lesů je další z řady zážitkových a edukačních výstav, které připravil vzdělávací a umělecký spolek mamapapa. Po úspěšné výstavě Les – příběhy stromů a lidí a jejím volném pokračování RecykLES v hlavní budově muzea v Praze se

další instalace přesunula do jižních Čech, kraje lesů, luk, řek a rybníků, a je ušita na míru tomuto místu. Všímá si nejen lesů, ale i vody, jejíž cestu v lesích a z lesů mapuje, a s využitím sbírkových předmětů muzea připomíná i zaniklý fenomén plavení dříví. Příběhy lesů jsou na výstavě vyprávěny klasickou formou i s virtuálními efekty, exponáty, interaktivní projekcí a mechanickými prostředky dovolujícími člověku je ovládat. Instalace spolku mamapapa jsou unikátní především tím, že jsou nedílně spojeny s postavou vypravěče, který se návštěvníkům po celou dobu věnuje, vede je, zapojuje do dějů a postupně odhaluje další a další zákoutí spletených lidských příběhů a přírodních zákonů.

Výstava vznikla ve spolupráci a za finanční podpory Lesy ČR, s. p.

Zubři

Autorská výstava ukazuje, že zubr byl neodmyslitelnou součástí našich lesů a podhorských oblastí, a to s dosahem do naší dávné minulosti. Nastiňuje možnosti navrácení zubra do evropského ekosystému na základě spolupráce různých organizací a složek státu. Prezentuje výzkum odlišností i vývoje rozšíření ve srovnání s příbuzným americkým bizonem. Zabývá se i prezentací vlastních sbírkových předmětů v souvislosti s výzkumem jejich původu.

Hony a lovy

Jednalo se o výstavu reprodukcí historických fotografií. Hlavním motivem fotografií byly, jak napovídá název, hony, lovy a vše, co se točí kolem myslivosti. Originální fotografie byly pořízeny před rokem 1918. S jejich pomocí si můžeme představit a zkoumat vývoj kultury myslivosti a organizaci lovců. Ať už je to dobové oblečení nebo způsob vystupování podle pozice v tehdejší společnosti zachycený zkušeným fotografem v daný okamžik. Nejvýznamnějším fotografem honů epochy monarchie byl Rudolf Bruner-Dvořák. Vedle něj byl dalším významným českým fotografem honů Josef Pírka, který se soustředil zejména na prostředí parforsních honů na Pardubicku.

4.2.2.5 Výstavy ve Valticích

Z důvodu rekonstrukce – modernizace areálu a zefektivnění správy podsbírek Národního zemědělského muzea Valtice neproběhly žádné výstavy.

4.2.2.6 Výstavy z projektů NAKI

⇒ Zahrada první republiky

18. 7. – 31. 12. 2018

Zahrada první republiky

Výstavní expozice je výstupem dlouhodobého výzkumu zahradní a krajinářské architektury, která svůj nevídaný rozvoj zaznamenala v průběhu 20. a 30. let 20. století. Tehdejší zahradní architekti našli uplatnění ve všech oblastech výstavby, a to od soukromých realizací až po veřejné zakázky. S ohledem na širší tvůrčího záběru je jejich bohaté dílo dnes považováno za neodmyslitelnou součást vývoje zahradního umění a studováno jako jeden z dokladů národní kulturní identity. Výstavní expozice ve formě stylizované prvorepublikové zahrady se zaměřuje na zprostředkování atmosféry zahrad té doby. Mistrně představuje typické prvky tehdejší zahradní tvorby, která čerpala z bohatých forem květinových a růžových záhonů a z pestrého vzorníku zahradních staveb a doplňků (altánky, pergoly, zahradní lavice). Prezentován je bohatý sortiment pnoucích i keřových růží a vytrvalých květin. Zahrada „přerostla“ na střechu muzea s jedinečnými pohledy na Prahu, kde je k obdivování vysazen vzorník květinových záhonů se slunečními hodinami, jedním z výrazných prvků prvorepublikové zahradnické tvorby.

4.3 Publikační činnost

Výsledky bádání široce pojatého tématu zemědělství v historických kontextech muzeum předkládá v odborném tisku cestou dílčích odborných článků, materiálových studií, zpráv, prostřednictvím tematicky orientovaných monografií, názory jsou třibeny a prezentovány na odborných konferencích, seminářích a workshopech. Výsledky vědecko-výzkumné činnosti muzea se využívají při přípravě expozic a výstav, včetně zpracování souvisejících kritických katalogů. Dílčí složkou prezentace výsledků vědy a výzkumu je popularizace vědy široké veřejnosti, která v současné době nedostačujícího stavu lidských zdrojů na všech úrovních činností spjatých s agrárním sektorem, včetně agrárního výzkumu, získává stále více na své aktuálnosti.

4.3.1 Odborné knihy

NZM v roce 2018 vykazuje celkem sedm odborných publikací. Známkou odborné kvality zaměstnanců je, že dvě publikace byly vydány v nakladatelství Karolinum, známkou kvalitního odborného zpracování aktuálních a společensky relevantních témat je umístění na žebříčku vítězů v rámci Národní soutěže Gloria Musaealis v kategorii Muzejní publikace roku. NZM v roce 2018 obsadilo v této kategorii druhé místo s publikací Zahradní umění první Československé republiky a její zahradníci. (Blíže: <https://www.nzm.cz/veda-a-vyzkum/odborne-publikace>).

Ochrana, František – Plaček, Michal – Půček, Milan Jan – Šimčík, Antonín

Management a hospodaření muzeí, ISBN 978-80-246-3638-2, Praha: Karolinum 2018

Klíčová slova: muzeologie; teorie řízení; muzea; veřejná ekonomie; regionální rozvoj; management

Kolektivní monografie je psána z pozice veřejné ekonomie, regionálního rozvoje, teorie řízení a muzeologie. Při zkoumání problematiky managementu a hospodaření muzeí se autoři soustředili na tyto klíčové problémy: (1) analýzu a hodnocení jednotlivých přístupů, modelů, metod, postupů a nástrojů, které se používají v rámci řízení ve veřejné správě a jsou využitelné pro muzea; (2) analýzu a hodnocení klíčových poznatků významných pro efektivní, hospodárné a účelné hospodaření muzeí; (3) identifikaci příkladů a vzorů řízení nebo hospodaření v konkrétních případech, například ve formě případových studií.

Kaučková, Kristýna

„Taková tlačnice na jednom dvorečku!“ aneb První pozemková reforma na velkostatkách Křivoklát, Plasy a Radnice (1918–1938), ISBN 978-80-86874-94-4, Praha: NZM 2018

Klíčová slova: pozemkové reformy; Československo; 1918–1938; velkostatky; Česko; Křivoklát (Česko); Plasy (Česko); Radnice (Rokycany, Česko); monografie; regionální ekonomie; regionální ekonomika

Publikace je věnována první československé pozemkové reformě, tedy procesu přerozdělování půdního fondu. Pozornost se soustředí na oblasti středozápadních Čech, konkrétně bývalé velkostatky Křivoklát, Plasy a Radnice. Vybrány byly jednak na základě jejich polohy v obilnářském regionu a struktury hospodaření (vysoká míra lesní půdy), jednak státní příslušnosti majitelů (říšští Němci Fürstenberg z Křivoklátska a Metternich-Winneburg z Plaska; Čechoslovák Sternberg z Radnicka). Hlavním cílem bylo porozumět procesu přerozdělování půdního fondu i jeho důsledkům a analyzovat strategie, jež jednotliví vlastníci, nabyvatelé i stát volili za účelem podržení/zisku půdního fondu.

Autorka se při své práci opírá o bohatý materiál nejen z českých, ale i zahraničních archivů. Stěžejním pramenem je fond Státního pozemkového úřadu, deponovaný v pražském Národním archivu. Stranou nezůstaly ani tištěné prameny, obzvláště periodika, a to jak celostátní, tak regionální.

Metodologické uchopení zkoumané problematiky není snadnou záležitostí. Využita je zejména komparativní metoda, která tvoří základní metodologickou osu publikace. Publikace zahrnuje bohatou obrazovou přílohu a je hojně doprovázena tabulkami a grafy.

Stěžejní část tvoří analýza hospodářských a sociálních dopadů reformy, a to v oblastech drobného přidělu, zbytkových statků, průmyslových provozů a formující se památkové péče. Pozornost byla zaměřena na běžnou praxi při provádění pozemkové reformy, osoby nabyvatelů, efektivitu hospodaření na přidělené půdě, fungování menších průmyslových provozů (lihovarů, sýráren a cihelen) a také na otázky spojené s vykupováním dlouhodobých pachtů, lesní reformou a formující se památkovou péčí. Komparace si vytkla za cíl vytvořit základní model parcelace půdy v regionu středozápadních Čech, a ten poté zapojit do sítě sociálních, hospodářských, politických a kulturních vazeb jak na úrovni zmíněných velkostatků, tak v celostátním i mezinárodním kontextu. Hlubší pochopení průběhu pozemkové reformy slibuje přispět k vytvoření lepšího obrazu o fungování československého hospodářství v meziválečném období.

Kubů, Eduard – Šouša, Jiří (ed.)

Rozmluvy s Antonínem Švehlou a o Švehlovi. Vzpomínky agrárního diplomata Karla Mečírě, ISBN 978-80-24640-99-0, Praha: Karolinum 2018

Klíčová slova: první republika; Antonín Švehla; Karel Mečír; agrarismus; vzpomínky

Memoárový text českého žurnalisty, diplomata a literáta Karla Mečírě je věnován Antonínu Švehlovi, českému politikovi, státníku, sedlákovi, ale především zakladatelské osobnosti Československé republiky, jejího demokratického řádu. Jedná se o text pozoruhodný, neboť vyjadřuje pohled na Švehlu očima člověka z jeho bezprostředního okolí, pohled dlouholetého spolupracovníka, který se formoval hojným, v jistých pasážích Švehlova života dokonce každodenním setkáváním. Devatenáct tematicky utříděných vzpomínkových pojednání vytváří pestrý kaleidoskop, jenž Švehlu, politika ukazujícího se na veřejnosti nepříliš často a jen neochotně, vykresluje z lidské stránky. Naznačuje stereotypy jeho myšlení a chování, dává jeho obrazu širší osobnostní rozměr. Kniha opatřená biografií autora, bonvivána, jehož strasti, úspěchy a pády byly díky třem ženám jeho života – manželce, dceři, ale především milence – zcela nevšední, je historickým dokumentem, jenž nejen poučí, ale i pobaví. Kniha vyniká pozoruhodným grafickým zpracováním a velkorysou ilustrační výbavou, především množstvím fotografií.

Kmošek, Petr

Koně v životě a obrazech malíře Ludvíka Vacátka, ISBN 978-80-86874-99-9, Praha: Národní zemědělské muzeum 2018

Klíčová slova: Ludvík Vacátko; malíř; 19. a 20. století; animalistická tvorba; česká historická malba; koně

Publikace představuje ojedinělý pokus o zachycení dramatického života a rozsáhlého díla žáka pražské a mnichovské akademie výtvarných umění. Jde o zprvu vysoce ceněného, posléze zatracovaného, donedávna ještě neoprávněně opomíjeného malíře zvířat a především koní. Vacátko (1873–1956) sice náleží původem a rodinným zázemím do okruhu východočeského umění první poloviny 20. století, ale svými výtvarnými počiny přesahuje hranice regionu a řadí se nejen do národního, ale i evropského kulturního a uměleckého kontextu.

Monografie představuje rozsáhlý soubor Vacátkových děl nacházejících se ve veřejných i soukromých sbírkách, včetně sbírky Národního zemědělského muzea. Její nezbytnou součástí je také dobová fotodokumentace přibližující malířův život. Publikace je pojata jako specifický příklad a návod k hledání, navazování a obnovování nezkaleného vztahu člověka k přírodě, k posilování citového a estetického poměru ke všemu živému, a nepřímou tak i k sobě samému. Tváří v tvář technickému pokroku, ale i projevům devastace přírody, vymírání a vybíjení živočišných druhů stávají se literární, odborné vědní a umělecké explikace nezastupitelným prostředkem k ekologicky citlivé a hodnotové výchově dnešní populace.

Simanov, Vladimír – Bernacký, Radan

Historie motorové pily v Československu, ISBN 978-80-88270-03-4, Praha: NZM 2018

Klíčová slova: motorová pila; těžba dříví; mechanizace; lesnictví; Československo; Česko; 20. století

V československé ani české a slovenské odborné literatuře zatím nevyšla publikace zabývající se komplexně základním mechanizačním prostředkem těžby dříví – motorovou pilou. Historický vývoj motorových pil tak dosud mapují jen firmy, které je vyrábějí, a ty si mnohdy historická fakta upravují či je interpretují tak, aby vynikl jejich podíl na pokroku v konstrukci pil. Nepřesné údaje se pak následně přenášejí do všech informačních zdrojů a učebnic a v konečných důsledcích ovlivňují veřejné mínění o reálném přínosu jednotlivých vynálezců a výrobních firem k vývoji pil. Publikace se zaměřuje na „českou, resp. československou konstrukční stopu“ ve vývoji motorových pil, která je významná, ale téměř neznámá. Mapuje specifický vývoj mechanizace lesní těžby na území Československa.

Vzhledem k tomu, že je motorová pila nejrozšířenějším ručním strojem používaným v těžbě dříví, arboristice, řemeslech a hobby aktivitách (včetně zahrádkářství), lze předpokládat, že předkládaná publikace bude přínosná pro široký okruh čtenářů (uživatelů a sběratelů) a že bude doplňovat učební texty pro lesnické školy. Navíc je užitečná pro všechny úrovně řízení lesního hospodářství a jako informační zdroj pro širokou odbornou i laickou veřejnost.

Největší objev. Kritický katalog k výstavě, ISBN 978-8086874-96-8, Praha: NZM 2018

Klíčová slova: muzeum; výstava; zemědělství; katalog výstavy; muzejní exponát; Československo; 20.–21. století

Kritický katalog vznikl v souvislosti s výstavou Největší objev – Fenomén zemědělství ve 100 předmětech. Výstava byla připravena k výročí 100 let založení muzea i samostatného Československa. Představuje vzácné i nečekané exponáty, které reprezentují 10 000 let vývoje zemědělství. Katalog tak v tištěné formě prezentuje cestu za podstatou naší civilizace.

100 let Národního zemědělského muzea, ISBN 978-80-88270-02-7, Praha: NZM 2018

Klíčová slova: Národní zemědělské muzeum; zemědělská muzea; Česko; 20.–21. století

Cílem výzkumu prováděného v rámci zpracování a přípravy této publikace bylo provést kritickou analýzu a zhodnocení činnosti Národního zemědělského muzea v minulosti a současnosti, a to v potřebných souvislostech. Dalším cílem bylo identifikovat faktory výrazné pro formulaci vize muzea do budoucnosti. Autorský kolektiv publikace přináší nové poznatky nebo stávající poznatky ukazuje v nových souvislostech či kontextu, kritická analýza a zhodnocení byly adekvátně provedeny a identifikované faktory významné pro budoucnost byly podrobeny potřebné diskusi.

Odborný recenzovaný časopis Prameny a studie

NZM je vydavatelem jednoho recenzovaného neimpaktovaného časopisu – Prameny a studie, který vychází dvakrát ročně (Prameny a studie, ISSN 0862-8483, ev. č.: MK ČR E 18799) a který je volně přístupný na webových stránkách NZM. V roce 2018 se podařilo významně zlepšit odbornou a grafickou úroveň časopisu. Odborné články a materiálové studie publikované na jeho stránkách procházejí standardním anonymním recenzním řízením za účasti minimálně dvou nezávislých posuzovatelů. Teprve úspěšné zakončení recenzního řízení je předpokladem publikování redakci nabídnutých rukopisných textů. Vzhledem k tematické různorodosti odborných článků a materiálových studií, zrcadlí šíři zemědělských věd, došlo k vnitřnímu členění časopisu na sekci přírodovědnou a sekci společensko-vědní. Vypracována byla tzv. Etika publikování, která vychází z Etického kodexu Výboru pro publikační etiku (COPE) a Etického kodexu České asociace pedagogického výzkumu a která je uveřejněna na webových stránkách muzea. (Blíže: <https://www.nzm.cz/veda-a-vyzkum/casopis-prameny-a-studie>)

Redakční rada časopisu pracuje ve složení: PhDr. Jitka Balcarová, Ph.D., prof. Ing. Ivana Boháčková, CSc., prof. PhDr. Jana Burešová, CSc., PhDr. Pavel Douša, Ph.D., PhDr. Miloš Hořejš, prof. PhDr. Irena Korbelařová, Dr., Mgr. Lucie Kubásková, prof. PhDr. Eduard Kubů, CSc., Ing. Michal Plaček, Ph.D., MSc., doc. PhDr. Jiří Šouša, CSc., doc. PhDr. Miroslav Válka, Ph.D.

V roce 2018 vyšlo

Prameny a studie č. 62

ODBORNÉ ČLÁNKY:

Jakub Málek, Mrtvé dřevo, živý tok aneb proč ho nevnímat pouze jako odpad
 Patrik Vedral, Západočeské konzumní družstvo (ZKD) a jeho meziválečný vývoj
 Adam Hanus, Solo, Československé sirkařské a lučební továrny v Praze (1921–1938)
 Jana Zášková, Jezuitský dispenzář se zahradou v Telči. Historie a obraz v dějinách města

MATERIÁLOVÁ STUDIE:

Miroslav Čeněk, Ornitologická sbírka muzea Ohrada v Hluboké nad Vltavou v katalogu z roku 1849

Prameny a studie č. 63

ODBORNÉ ČLÁNKY:

Zdeňka Náglová, Podpory v českém potravinářském sektoru a jejich efekty
 Anna Nedvídková, Historický vývoj udidel pro koně: jejich základní typy a působení
 Milan Jan Půček, Michal Plaček, Kohezní politika EU jako příležitost pro finanční management muzeí
 Martin Kopeček, Tržní prvky a jejich aplikace v zemědělském sektoru socialistických zemí: srovnání ČSSR a MLR
 Václav Zeman, Chmelařství na velkostatku Peruc na přelomu 19. a 20. století. Vybrané aspekty pěstování a zpracování chmele na drobném severočeském šlechtickém velkostatku před první světovou válkou
 Martin Markel, Františkánský katastr jako pramen poznání kvality moravských vinic a jejich terroir
 Martin Slaba, Lovecký zámek Ohrada pod správou státních lesů 1950–1960 (1973)

4.3.2 Popularizační publikace

Jako první z popularizačních publikací pro děti vydává NZM řadu obrázkových statistik. V roce 2018 vyšly tři knihy, a to Půda, Voda, Potraviný. Publikace připravilo NZM ve spolupráci s ÚZEI, který byl koordinátorem sběru dat a realizace ilustrací a infografik. Každá z knih obrázkové statistiky se zabývá jedním oborem či tématem a dle svého obsahu a možností odkazuje i na expozice muzea. Ve formátu PDF jsou publikace volně ke stažení na webových stránkách muzea, v tištěné podobě si je návštěvníci mohou koupit za 40 korun na pokladnách muzea, na vybraných veletrzích nebo prostřednictvím e-shopu. Na každé z publikací se podílí řada odborných partnerů, a to vždy v určitých fázích připomínkového řízení. V každé knize je dvoustrana věnovaná prezentaci Ministerstva zemědělství, resp. jeho aktivit v dané oblasti. Na publikacích připravených v roce 2018 odborně spolupracovaly zejména Ministerstvo zemědělství, Zemědělský svaz ČR, Česká akademie zemědělských věd, Potravinářská komora, Povodí Vltavy, VÚRV. Vznik publikací podpořil i PGRLF.

V rámci stoletého výročí muzea vydalo NZM publikaci Příběhy ze stoletého muzea s podtitulem Pro malé a větší čtenáře. Prostřednictvím příběhů vybraných sbírkových předmětů popularizuje kniha bohatý sbírkový fond muzea a představuje práci kurátorů a odborných pracovníků muzea.

4.4 Edukační činnost

Základem vzdělávací činnosti muzea jsou vzdělávací programy pro školy. Jejich počet je jedním ze sledovaných parametrů Strategie NZM. V roce 2018 došlo v NZM Praha ke kompletní obměně lektorských programů, současně se významně rozrostla nabídka programů na Kačíně a na Ohradě, a to mimo jiné v souvislosti s projektem Voda, půda, krajina, který NZM připravovalo ve spolupráci se Státním pozemkovým úřadem (SPÚ). Naopak ve Valticích byla lektorská činnost z důvodu rekonstrukce muzea v roce 2018 přerušena. V roce 2018 tak NZM nabídlo celkem 88 typů lektorských programů (součet starých na začátku sezony a nových od září 2018). Navštívilo je celkem 37 938 žáků. NZM Praha nabízel během roku 2018 celkem 39 typů programů, NZM Čáslav 3 programy, NZM Kačina 22 programů, NZM Ohrada 3 programy. Po obměně a rozšíření zůstalo v nabídce NZM Praha v prosinci 21 lektorských programů, v NZM Kačina 11 programů.

Spolupráce se Státním pozemkovým úřadem

V roce 2017 podepsalo NZM a SPÚ memorandum o spolupráci, přičemž jedním z jejich praktických výstupů mělo být poskytování informací a osvěty zemědělských oborů a klíčových témat, jako jsou udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a zabezpečení vodních zdrojů, půda jako výrobní prostředek zemědělce a její ochrana, rizika eroze a sucha, vliv klimatických změn a zmírnění jejich dopadů na zemědělskou krajinu. Výsledkem této spolupráce je zařazení těchto témat do lektorských programů (zejména NZM Praha) a také vznik nových lektorských programů akcentujících tato témata (NZM Kačina, NZM Ohrada).

Mezi vzdělávací aktivity muzea také patří přednášky, workshopy a dílničky, které Národní zemědělské muzeum pořádá zejména v rámci jednodenních popularizačních akcí pro veřejnost. V roce 2018 proběhly tyto aktivity například v NZM Praha při akcích Velikonoce v muzeu, Bylinkový den, Zemědělský den, Malá slavnost lesa a dřeva, Noc vědců, na pobočkách potom v rámci doprovodných programů k výstavám či akcím.

4.4.1 Lektorské programy

Praha

Pražské Národní zemědělské muzeum nabídlo v roce 2018 lektorské programy k expozicím Rybářství, Myslivost, Voda v krajině, Gastronomie, Zemědělství, Jede traktor a k výstavám Šrobárova sbírka – Odhalení (leden–červenec), Grónsko – země ledu, života a zemědělství a Největší objev – Fenomén zemědělství ve 100 předmětech (září–prosinec). Specifický zážitek a nové poznatky pro všechny věkové skupiny nabízí také zážitkové prohlídky v kulisách výstavy Lesníkův rok, které jsou přístupné pouze s průvodcem–vypravěčem. Výstava vznikla ve spolupráci s Lesy České republiky. NZM Praha také spolupracuje s Karlovarským hudebním divadlem, které realizuje v muzeu didaktická vzdělávací představení.

Čáslav

NZM Čáslav nabízí lektorský program v rámci jarního Dne bezpečnosti. Akce je určena dětem mateřských a základních škol a jsou na ní představeny a při simulované akci také prezentovány jednotlivé složky IZS. Lektorský program připravuje NZM ve spolupráci s BESIPem. V letních měsících proběhly ve spolupráci s pobočkou Kačina dva lektorované příměstské tábory.

Kačina

V roce 2018 bylo na Kačíně realizováno 98 lektorských výukových programů pro 2 074 žáků mateřských, základních a středních škol. Hlavní osu programů tvořily výstupy projektu Voda–půda–krajina a programy navázané na venkovní Učebnu v lese ve spolupráci se společností Pod horami. V nabídce

byly terénní programy v zámecké oboře Lesní detektivové (hospodaření i život v lese), Houby, houbičky (druhy, stavba a rozmnožování hub) a Podhoubičko, podhoubí (význam hub v kuchyni i v lese), Koloběh života (fungování lesního ekosystému), Stromy a keře (program v místním arboretu), Ptáci a ptáčníci (poznávání, ale např. i vzájemná komunikace ptáků), Za tajemstvím lesa (o lese, pro nejmenší děti) i programy navazující na expozice a výstavy Jak se žilo Chotkům na zámku (Kačina jako kulturní, umělecké a vědecké centrum), Jak se žilo služebnictvu (Hospodářské zázemí zámku), Letem včelím světem (o životě včel), Zámeckým zahradníkem (půda a regionální plodiny), Listujeme herbářem (Bylinková zahrádka). Připraveny byly lektorské programy k adventní době (Advent na zámku).

V roce 2018 byly spuštěny dva pilotní turnusy příměstských táborů.

Ohrada

Lektorský program v NZM Ohrada probíhal v roce 2018 v rámci expozice Les pramenů – příběhy lesů. NZM také spolupředalo vystoupení lesních pedagogů v rámci akcí Národní myslivecké slavnosti a Muzejní noc. V druhé polovině roku 2018 byl nově nabízen lektorský program Letokruhy, který se zaměřuje na fenomén dřeva v rámci lesnictví, a lektorský program Rybářství.

Valtice

Z důvodu rekonstrukce – modernizace areálu a zefektivnění správy podsbírek Národního zemědělského muzea Valtice neproběhly žádné lektorské programy.

Tab. 5 Počet lektorských programů a workshopů v roce 2018 po pobočkách

	Počet lektorských programů a workshopů pro školy v nabídce muzea	Počet účastníků lektorských programů a workshopů pro školy
PRAHA	39	27 862
ČÁSLAV	1	1 723
KAČINA	22	2 059
OHRADA	3	2 486
Celkem	67	34 130

4.4.2 Průvodcované prohlídky

Národní zemědělské muzeum si klade za cíl, aby všechny jeho nové expozice i tematické výstavy byly vytvářeny zážitkově tak, aby návštěvník byl v interakci s exponáty, mohl si sám zkoušet, „bádat“, objevovat a učit se. Tato snaha se odráží ve všech nových expozicích, které byly v NZM od roku 2015 otevřeny, stejně jako při tvorbě sezonních výstav na pobočkách. Výstavy a expozice muzea doplňují nejen lektorské programy, ale i průvodcované prohlídky, které nabízejí buď rozšíření informací o výstavě (prohlídka s tvůrcem či kurátorem), nebo tzv. vyprávění průvodce–vypravěče, který na základě interakce s návštěvníky postupně odhaluje nové souvislosti vybraného tématu. Prohlídku s kurátorem výstavy nabízelo v roce 2018 NZM Praha v rámci výstavy Největší objev – Fenomén zemědělství ve 100 předmětech, zážitkové prohlídky probíhají ve spolupráci se spolkem mamapapa v Praze na výstavě Lesníkův rok, na Ohradě u výstavy Les pramenů – příběhy lesů. NZM Kačina nabízí v létě tzv. oživené prohlídky, kdy jsou návštěvníci prostřednictvím krátkých hraných scének vtahováni do historických událostí.

Tab. 6 Průvodcované prohlídky v roce 2018

	Celkem speciální průvodcované prohlídky pro veřejnost	Počet účastníků průvodcovaných prohlídek
PRAHA	23	724
ČÁSLAV	0	0
KAČINA	29	1 051
OHRADA	27	623
VALTICE	0	0
Celkem	79	2 398

Pozn. V tzv. průvodcovaných prohlídkách nejsou započítány tradiční prohlídkové okruhy s průvodcem nabízené návštěvníkům na zámku Kačina.

4.4.3 Přednášky a semináře

Přednáškový cyklus Z(věda)ví

V roce 2018 NZM představilo nový přednáškový formát „Z(věda)ví“ (akronym: Zemědělská věda – výzkum). Cyklus vzdělávacích tematických přednášek se zaměřením na aktuální zemědělská a zemědělství blízká témata je určen široké veřejnosti a je realizován ve spolupráci s resortními a partnerskými organizacemi. Tematické přednáškové cykly nabízí posluchačům v podobě dílčích přednášek různé pohledy na zvolené téma. Principem cyklu je vystoupení vždy dvou řečníků na totéž téma, přičemž jejich prezentace nabízejí pohled ze dvou stran, nebo pohled na stejné téma očima teoretika a člověka z praxe. Záznamy jednotlivých přednášek jsou následně umístovány na YouTube NZM, kde slouží k další osvětě a prezentaci NZM. V roce 2018 se konaly dva přednáškové cykly s názvy Voda a půda jako společenské dilema a Pěstujeme a jezme zdravě.

Voda a půda jako společenské dilema – 6 dní (celkem 12 přednášek)

Cyklu přednášek je zaměřen na aktuální téma ochrany půdy a údržby vody v krajině (zejm. zemědělské) Prezentace tématu z pohledu různých přístupů a možných řešení, prezentace aktuálních výzkumů a dat. Cyklus vznikl ve spolupráci se: SPÚ, ÚKZUZ, VÚMOP, ÚZEI, Masarykova univerzita, MENDELU, Česká společnost ornitologická, CzechGlobe, PRO-BIO, CoolAND.

Počet účastníků: 225

Počet zhlédnutí AV záznamů: 3 526 zhlédnutí k 31. 12. 2018

Voda a půda jako společenské dilema (26. 4. 2018)

Od meliorační trubky k ptačímu parku. Ing. Václav Zámečník a Mgr. Břenek Michálek, Česká ornitologická společnost

Cena za zdravou krajinu: Kde se střetává realita se sny. Ing. Jaroslav Pražan, Ph.D., Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Úroda vs. úrodnost (3. 5. 2018)

Jak systém hospodaření ovlivňuje půdní úrodnost. Ing. Miroslav Florian, Ph.D., Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Klikatá cesta za rovnováhou. Ing. Martin Hutař, ekologický producent

Prostupnost krajiny: šance nejen pro vodu a půdu (10. 5. 2018)

Co chybí české krajině. Léčba a prevence. Ing. Zdeněk Jahn, CSc., Státní pozemkový úřad, pobočka Nymburk

Cesta do krajiny vede kolem nás všech. Ing. Vratislava Janovská, Ph.D., CoolLAND, z. s.

Co se vejde do polévkové lžice aneb Otrávený edafon (17. 5. 2018)

Půda jako živý ekosystém. Dialog mezi půdou a kořenem. Ing. Jaroslav Záhora, CSc., Mendelu Půda jedová. Dr. Ing. Milan Sánka, Centrum pro výzkum toxických látek v prostředí, Masarykova univerzita

Kam mizí voda a půda z české krajiny (24. 5. 2018)

Význam půdy pro zadržení vody v krajině. Ing. Jan Vopravil, Ph.D., Výzkumný ústav meliorací a půdy, v. v. i.

Zadržení vody a půdy v krajině – praktická řešení. Ing. František Pavlík, Ph.D., Státní pozemkový úřad

Klimatické změny: malé i velké bitvy (31. 5. 2018)

Klima a krajina: Z partnerů soupeři. Prof. Ing. Zdeněk Žalud, Ph.D., MENDELU, CzechGlobe
Příběh vody z Milešovky. Diverzita jako životní styl. Daniel Pitek, soukromý zemědělec

Pěstujme a jezme zdravě – 4 dny (celkem 8 přednášek)

Přednášky zaměřené na aktuální výzkumy v oblasti ochrany rostlin byl připraven ve spolupráci s Výzkumným ústavem rostlinné výroby, v. v. i. Hlavním organizátorem je NZM. Cyklus 8 přednášek (4 přednáškové dny). Téma cyklu: Pěstujme a jezme zdravě

Počet účastníků: 170

O potenciálu zapomenutých plodin aneb Proč je dobré mít genovou banku (8. 11. 2018)

Planí předchůdci kulturních rostlin – kdo byli a v čem jsou dodnes dobří. Ing. Vojtěch Holubec, CSc. – Genová banka, Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.

Staré a méně známé plodiny – šance pro půdu i zdraví. Ing. Petra Hlásná Čepková, Ph.D. – Genová banka, Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.

Bylinky a koření nejen pro gastronomii (15. 11. 2018)

Bylinky jako dochucovadla, léčiva i přírodní pesticidy. Ing. Roman Pavela, Ph.D., Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i., Praha-Ruzyně

Desatero správného bylinkáře. Ing. Kateřina Smékalová, Ph.D., Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i., Olomouc

Malý průvodce chorobami a škůdci (22. 11. 2018)

Proč a jak chránit plodiny proti chorobám a škůdcům. Ing. Roman Pavela, Ph.D., Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i., Praha-Ruzyně

Mykotoxiny: jed i lék. Ing. Martin Žabka, Ph.D., Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i., Praha-Ruzyně

O pesticidech, škůdcích, užitečném hmyzu a doprovodných rostlinách (29. 11. 2018)

Není hmyz jako hmyz. Ing. Kateřina Kovaříková, Ph.D., Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i., Praha-Ruzyně

Jaké škůdce ovoce najdeme v zahradách, kdy se vyskytují a jak je přechytračit. Ing. Kamil Holý, Ph.D., Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i., Praha-Ruzyně

4.4.4 Kurzy vaření v NZM Praha

Moderně vybavené kuchyňské studio je umístěno za sklem přímo v expozici Gastronomie, jejíž druhou část tvoří dětská gastronomická herna. Návštěvník tak může přímo přes sklo nebo na obrazkách,

kteří snímají dění na pracovní ploše shora, pozorovat práci kuchařů a cukrářů. Na provozu studia spolupracuje NZM s Národním týmem a dalšími členy Asociace kuchařů a cukrářů České republiky. Kromě toho muzeum ve spolupráci s asociací pořádá kurzy vaření pro veřejnost. Tyto kurzy probíhají pod hlavičkou Kulinárního institutu Marie Sandtnerové.

Kurzy v roce 2018

- 18. 1. Omáčky, polévky
- 23. 1. Sexy moderní česká kuchyně
- 27. 1. Letenské prase – workshop
- 8. 2. Omáčky, polévky
- 22. 2. Jak na makronky
- 25. 2. Nedělní oběd v muzeu
- 10. 3. Čokoláda – workshop pro děti
- 15. 3. Velikonoční menu
- 22. 3. Velikonoční pečení
- 27. 3. Sýrový workshop
- 5. 4. Poklady z kuchyně Marie Sandtnerové
- 10. 4. Odpalované těsto
- 19. 4. Sýrový workshop
- 21. 4. Bylinkový den – workshop
- 3. 5. Hostínský chřest
- 10. 5. Porcujeme a vaříme drůbež
- 17. 5. Čokoláda
- 22. 5. Ryby našich řek a rybníků
- 4. 6. Maso
- 5. 6. Maso
- 14. 6. Hostínský chřest
- 19. 6. Jak na makronky
- 21. 6. Marmeládový workshop
- 26. 6. Maso
- 10. 7. Letní grilování
- 31. 7. Ovocné dorty
- 7. 8. Maso
- 30. 8. Letní grilování
- 5. 9. Staročeské pečení
- 15. 9. Čokoláda – workshop pro děti
- 18. 9. První republika
- 26. 9. Sto let
- 5. 10. Workshop Objevujeme méně tradiční plodiny a bioprodukty
- 10. 10. Podzim na talíři
- 20. 10. Podzimní workshop pro děti
- 25. 10. Sto let
- 6. 11. Moderní česká kuchyně
- 17. 11. Jak na dokonalou paštiku – workshop
- 8. 12. Perníková chaloupka
- 11. 12. Netradiční vánoční cukroví
- 3. 12. Maso a ryby
- 15. 12. Vánoční workshop pro děti

Cena kurzů se pohybovala kolem 2 200 Kč za osobu, maximální počet účastníků jednoho kurzu je 10.

4.4.5 Noc vědců

Celoevropský festival Noc vědců se v NZM v roce 2018 konal podruhé. Zájem veřejnosti o popularizaci zemědělské vědy dokládá zvýšený počet návštěvníků oproti roku 2017. Noc vědců je veřejně přístupná akce, jejímž posláním je popularizace vědy a techniky. V České republice je pořádána každoročně od roku 2005 z podnětu Evropské komise. Na stovkách míst v Evropě se na jeden den na přelomu září a října ve večerních hodinách zpřístupní vědecká a výzkumná pracoviště včetně univerzit a zábavnou formou je dána široké veřejnosti možnost poznávat vědu, a to doslova všemi smysly.

Více: <https://www.nzm.cz/akce/noc-vedcu>.

4.4.6 Týden vědy a techniky

NZM se v roce 2018 ve spolupráci s MZe poprvé účastnilo národního vědeckého festivalu Týden vědy a techniky pořádaného Akademií věd České republiky. Téma roku 2018 bylo „1918–2018: Století české vědy“. Stěžejním bodem programu pro návštěvníky v NZM byly interaktivní prezentace výzkumných ústavů, jejichž zřizovatelem je Ministerstvo zemědělství. Poutavým způsobem přiblížily zemědělské vědy a výzkum včetně jejich aktérů za posledních 100 let. Pro návštěvníky byly dále připraveny přednášky, soutěže pro děti, pracovní listy, experimenty, kurz vaření a mnoho dalšího.

Více: <https://www.nzm.cz/akce/tyden-vedy-a-techniky>.

4.4.7 Jubileum 100 let Národního zemědělského muzea

V roce 2018 oslavilo Národní zemědělské muzeum 100 let výročí od svého založení. V rámci stoletého výročí proběhla celá řada akcí v Praze i na pobočkách. Současně byly vybrané aktivity zařazeny i do kalendáře akcí v rámci projektu Společné století, který připomínal výročí 100 let vzniku Československa i další tzv. osmičková výročí. Po celý rok používalo NZM v rámci svých propagačních aktivit speciálně upravené logo muzea, které toto výročí připomínalo.

Hlavní události a projekty stoletého výročí

- ⇒ Hlavní výstava sezony Největší objev – Fenomén zemědělství ve 100 předmětech v NZM Praha. Výstava probíhá od 28. září 2018 do 30. června 2019 a mapuje více než 10 000 let dlouhou historii zemědělství. Představuje zemědělství jako nejvýznamnější know-how lidstva.
- ⇒ Vstup do muzea v jubilejním měsíci zdarma (v NZM Praha) a o jubilejním víkendu (poslední víkend v září) na všech pobočkách. V NZM Praha slavnostní třídní oslavy s názvem Jubilejní víkend s řadou aktivit a programem pro širokou veřejnost.
- ⇒ Restaurování řady sbírkových předmětů, např. stroje zemědělské techniky z NZM Čáslav a NZM Ohrada, Komenského úl z NZM Kačina, restaurátorský průzkum včetně zaměření, dokumentace, deinstalace a transferu uměleckého mlýna do NZM Čáslav.
- ⇒ Pořízení kopií velkoformátových pláten J. G. Hamiltona v NZM Ohrada, které se podařilo realizovat ve spolupráci s NPÚ, restaurování původních rámců, slavnostní vernisáž.
- ⇒ Vydání příležitostné poštovní známky. Ve spolupráci s Českou poštou byla známka slavnostně představena 26. září 2018 přímo na střeše budovy NZM v Praze.
- ⇒ Vydání jubilejní publikace 100 let Národního zemědělského muzea, která prezentuje výsledky výzkumu, jehož cílem bylo provést kritickou analýzu a zhodnocení činnosti Národního zemědělského muzea v minulosti a současnosti a identifikovat faktory výrazné pro formulaci vize muzea do budoucnosti.

- ⇒ Zařazení animovaného spotu do vysílání České televize – v rámci podpory kulturních institucí, vysíláno zdarma.
- ⇒ Prezentace stoletého výročí na vlastních i externích akcích muzea.
- ⇒ Vydání popularizační publikace Příběhy ze stoletého muzea, která prostřednictvím sbírkových předmětů a jejich příběhů představuje sbírkový fond muzea.

Vybrané akce muzea byly na základě usnesení vlády 353 ze dne 10. 5. 2017 – Koncept a finanční zabezpečení připomínky a oslavy významných výročí roku 2018 spojených s naší státností (1918, 1968, 1993) podpořeny ze státního rozpočtu, a to v celkové výši 6,6 mil. Kč.

Tab. 7 Přehled projektů a výše dotace

Název projektu	Výše dotace v tis. Kč
Vstup do muzea v jubilejním roce zdarma	2 500
Jubilejní výstava	500
Propagace aktivit spojených s jubileem	600
Konzervace, restaurování a preparování sbírkových předmětů	2 200
Vydání publikace k jubilejnímu roku	800

4.4.8 Resortní dny

Projekt resortních dnů pokračoval v NZM i v roce 2018, a to na všech pobočkách muzea s výjimkou Expozice pivovarnictví ve Znojmě. V praxi jde o umožnění vstupu zdarma všem partnerům ze zemědělství, a to vždy první neděli v měsíci. V rámci resortních dnů získávají partneři muzea možnost vstupu zdarma do expozic muzea, a to v hodnotě rodinné vstupenky. Resortní dny probíhaly pod záštitou ministra zemědělství a pokračují i v roce 2019.

4.5 Akce

Velmi významnou zážitkovou aktivitou muzea jsou popularizační akce pro veřejnost, kterých NZM pořádá každoročně několik desítek. Stěžejní osu tvoří stálé akce mapující významné události zemědělského roku, tyto akce jsou každoročně doplňovány a rozšiřovány. Národní zemědělské muzeum se rovněž účastní celorepublikových akcí, jako je například Festival muzejních nocí a Pražská muzejní noc, Brány památek dokořán a podobně. V rámci akcí pro veřejnost pořádá muzeum doplňkové přednášky, workshopy a dílničky pro malé i velké, hudební či divadelní vystoupení, nezřídka je program doplněn malým trhem s možností koupit si sezonní či regionální potraviny a produkty. V rámci akcí je muzeum veřejnosti otevřené, a návštěvníci tak mají v ceně vstupenky i prohlídku expozic muzea. V roce 2018 uspořádalo NZM vlastní produkci nebo partnersky celkem 81 akcí. Celkový počet akcí uvádí následující tabulka, vybrané akce jsou uvedeny v přehledu níže.

Tab. 8 Počet akcí na jednotlivých pobočkách

Pobočka	Akce velké	Akce malé
Praha	11	12
Čáslav	2	0
Kačina	11	28
Ohrada	9	5
Valtice	1	1
Ostrava	0	1
Celkem	34	47

Akce v Praze

- ⇒ Letenské prase aneb Zabijačka v muzeu 27. 1. 2018
- ⇒ Letenský masopust 3. 2. 2018
- ⇒ Dětský polární den 24. 2. 2018
- ⇒ Velikonoce v muzeu 23. 3. 2018
- ⇒ Bylinkový den 21. 4. 2018
- ⇒ Den Země 26. 4. 2018
- ⇒ Letenský muzejní den 18. 5. 2018
- ⇒ Páni kluci 26.–27. 5. 2018
- ⇒ Na kole dětem 7. 6. 2018
- ⇒ Zemědělský den (ve spolupráci se Zemědělským svazem ČR) 8. 6. 2018
- ⇒ Pražská muzejní noc (celopražská akce) 9. 6. 2018
- ⇒ Malá slavnost lesa a dřeva 22. 6. 2018
- ⇒ Dožínky na Letné 8. 9. 2018
- ⇒ Jubilejní víkend 28.–30. 9. 2018
- ⇒ Za tajemstvím potravin aneb Víš, co jíš? (akce MZe) 5.–6. 10. 2018
- ⇒ Noc vědců 5. 10. 2018
- ⇒ Biojarmark 5.–6. 10. 2018
- ⇒ Myslivecké slavnosti 20. 10. 2018
- ⇒ Týden vědy a techniky 5.–10. 11. 2018
- ⇒ Letenská husa a košť svatomartinského vína 17. 11. 2018
- ⇒ Adventní dílny 8. 12. 2018

Akce v Čáslavi

- ⇒ Den bezpečnosti – 4. ročník 26. 4. 2018
- ⇒ Pradědečkův traktor 2.–3. 6. 2018

Akce na Kačině

- ⇒ Kačina dokořán (Mezinárodní den památek) 14. 4. 2018
- ⇒ Zámecká pouť Rudolfa Chotka 22. 4. 2018
- ⇒ Muzejní noc (Tangled roots) 1. 6. 2018
- ⇒ Víkend otevřených zahrad 10. 6. 2018
- ⇒ Řetězové provádění 11.–15. 6. 2018
- ⇒ Makačino (festival Malé kačinské divadlo) 17. 6. 2018
- ⇒ Pohádkový zámek Kačina: červenec/srpen
- ⇒ Zámecké zážitkové programy (pohádka pro děti, večerní programy)
- ⇒ Příměstské tábory projektu Voda-půda-krajina červenec/srpen

⇒ Hradozámecká noc	25. 8. 2018
⇒ Multižánrový festival pro rodiny Kefír (pořadatel Bejbypank CZ)	2. 9. 2018
⇒ Dožínky a vinobraní (pořadatel Klub přátel vína)	8. 9. 2018
⇒ Jak paní direktorová vybírala: Divadelní Kačina	16. 9. 2018
⇒ Oslavy výročí roku 1918	28. 9. 2018
⇒ Zámecké jezdecké slavnosti (společně s Nár. hř. Kladruby nad Labem)	6. 10. 2018
⇒ Koncert operní pěvkyně Jany Štěrbové	28. 10. 2018
⇒ Advent na zámku	2. 12. 2018
⇒ Recitál Štěpána Raka	2. 12. 2018

Akce na Ohradě

⇒ Muzejní noc Broučci (Mezinárodní den muzeí, Festival muzejních nocí)	26. 5. 2018
⇒ Národní myslivecké slavnosti 2018	23. 6. 2018
⇒ Zlatá srnčí trofej	16. 6. 2018
⇒ Setkání historického spolku Schwarzenberg	19. 6. 2018
⇒ Slavnostní zahájení národní výstavy Země živitelka	23. 8. 2018
⇒ Vorašský den	1. 9. 2018
⇒ Lesnický den	10. 11. 2018
⇒ Advent na loveckém zámku Ohrada	16. 12. 2018

Akce ve Valticích

⇒ Muzejní noc (Festival muzejních nocí)	2. 6. 2018
⇒ Vinobraní v muzeu	6. 10. 2018

Akce v Ostravě

⇒ Ostravská muzejní noc 2018	8. 6. 2018
------------------------------	------------

4.6 Partnerství

Partnerství a spolupráce s organizacemi působícími v zemědělství (resortními i mimoresortními) je jedním z cílů Strategie rozvoje Národního zemědělského muzea 2015–2020. V roce 2018 podepsalo Národní zemědělské muzeum osm smluv o spolupráci či partnerství, další spolupráce existuje bez přesného smluvního vyjádření.

4.6.1 Nové partnerské smlouvy podepsané v roce 2018

- ⇒ Výzkumný ústav živočišné výroby
- ⇒ Česká akademie zemědělských věd
- ⇒ Centrum transferu technologií v rámci Výzkumného ústavu potravinářského
- ⇒ Výzkumný ústav rostlinné výroby
- ⇒ Výzkumný ústav pícninářský Troubsko
- ⇒ Česká zemědělská univerzita v Praze
- ⇒ Český svaz chovatelů, z. s. – Městská organizace Praha
- ⇒ Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Příklady partnerské spolupráce v roce 2018

Státní pozemkový úřad

V roce 2017 se Národní zemědělské muzeum a Státní pozemkový úřad domluvily na společné propagaci témat Voda-půda-krajina, a to v rozsahu cca 3,5 milionu Kč pro rok 2018. Projekt probíhal v NZM Praha i na pobočkách.

Přehled realizovaných aktivit

- ⇒ Lektorské programy v NZM Praha a NZM Kačina / 4 000 návštěvníků
- ⇒ Samoobslužné edukační programy v NZM Kačina a NZM Čáslav
- ⇒ Obrázkové statistiky Voda a Půda
- ⇒ Dílna Hlína není líná / 850 dětí
- ⇒ Výstavy v NZM Praha a NZM Kačina / 12 000 návštěvníků
- ⇒ Přednáškový cyklus Voda a půda jako společenské dilema / 225 návštěvníků
- ⇒ Záznam přednášek na YouTube / 3 000 zhlédnutí
- ⇒ Příměstský tábor NZM Kačina / 38 dětí

ÚZEI

- ⇒ Příprava publikací obrázkových statistik na témata: Voda, Půda, Potravinářství
- ⇒ Společná rozesílka na střední zemědělské školy v září 2018
- ⇒ Spolupráce při pietním aktu A. Švehly
- ⇒ Vzájemná propagace akcí

VÚŽV

- ⇒ Spolupráce na akci Příběh potravin (externí akce, účast cca 4 000 lidí, NZM prezentuje s Pojízdňým muzeem)

PGRLF

- ⇒ Prezentace nabídky PGRLF jeho pracovníky ve vlastním stánku na akcích Pradědečkův traktor, Národní myslivecké slavnosti, Zámecké jezdecké slavnosti
- ⇒ Prezentace PGRLF v rámci obrázkových statistik Půda, Potravinářství

VÚRV

- ⇒ Přednášky při akcích NZM, v roce 2018 na téma plevele v rámci Bylinkového dne
- ⇒ Přednáškový cyklus pro veřejnost Pěstujme a jezme zdravě v NZM Praha (podzim 2018)
- ⇒ Spolupráce při údržbě rostlin v Laboratoři ticha
- ⇒ Příprava prezentace plodin ve střešní expozici NZM Praha
- ⇒ Spolupráce na přípravě obrázkových statistik

Zařízení služeb MZe

- ⇒ Spolupráce v rámci propagačních akcí Poznej svého farmáře
- ⇒ Spolupráce na akci Dožínky na Letné
- ⇒ Spolupráce při akci Den otevřených dveří MZe v rámci projektu Prague Open House

Výstaviště České Budějovice

- ⇒ Spolupráce v rámci veletrhu Země živitelka, společná výstava 100 let historické zemědělské techniky

Asociace kuchařů a cukrářů ČR

- ⇒ Spolupráce při prezentačních aktivitách v gastrostudiu
- ⇒ Spolupráce v rámci organizace kurzů vaření

- ⇒ Prezentace NZM jako partnera Národního týmu AKC ČR

Jihočeský kraj

- ⇒ Smlouva na společnou vstupenku ZOO Hluboká nad Vltavou – obnovení spolupráce

Colour Production, spol. s r. o.

- ⇒ Memorandum o partnerství

Město Znojmo

- ⇒ Smlouva o spolupráci, provozování Expozice pivovarnictví

NPÚ – smlouva o spolupráci

- ⇒ Společná vstupenka Valtice
- ⇒ Územní odborné pracoviště v Ostravě – archeologické výzkumy, spolupráce v oblasti archeologie

4.6.2 Děti a mládež do NZM zdarma

Ve snaze o zpřístupnění expozic muzea široké veřejnosti i školním skupinám zachovalo NZM jakožto vzdělávací instituce vstupné pro děti a mládež do 18 let zdarma i v roce 2018, pouze s výjimkou NZM Ohrada a Expozice pivovarnictví ze Znojmě. V rámci školních skupin platí zvýhodněné vstupné i pro středoškoláky starší 18 let. Akce neplatí v NZM Ohrada, kde mají návštěvníci v rámci vstupného i možnost návštěvy sousední ZOO Hluboká nad Vltavou. Muzeum se snaží být otevřenou institucí, která usiluje o to, oslovit všechny generace a vychovat si svého návštěvníka od těch nejmenších dětí.

4.6.3 Mimomuzejní prezentace

Kromě presentační činnosti probíhající na jednotlivých pobočkách se Národní zemědělské muzeum věnuje i prezentaci muzea mimo své výstavní objekty. NZM využívá pro tyto příležitosti tematicky vhodné veletrhy, slavnosti, akce pro děti atd. Mimomuzejní prezentace NZM je dvojího typu:

- ⇒ Kontraktační. NZM cílí na odborné a oborové partnery, resortní organizace, svazy, výzkumné ústavy i subjekty podnikatelské sféry, prezentuje svou nabídku (aktivity, cílové skupiny atd.) a hledá možnosti spolupráce.
- ⇒ Prezentativní. NZM oslovuje širokou veřejnost, rodiny s dětmi, návštěvníky akcí atd., a to zejména atraktivním programem a kontaktní kampaní s představením NZM a jeho aktivit.

Mimomuzejní prezentace nemá přímý vliv na hodnotící parametry muzea, kterými jsou zejména návštěvnost na jednotlivých pobočkách a tržby. Její dopad je dlouhodobý.

Pojízdné muzeum

Pro prezentaci mimo prostory muzea má NZM k dispozici tzv. Pojízdné muzeum, mobilní presentační stánek muzea. Stánek je vybaven především propagačními materiály muzea a slouží pro prezentaci jednotlivých poboček muzea, expozic, výstav, akcí a projektů. Ve stánku NZM nevozí a neprezentuje sbírkové předměty. V roce 2018 se Pojízdné muzeum účastnilo akcí Den otevřených dveří Ministerstva zemědělství a Příběh potravin VÚŽV.

Mezi hlavní mimomuzejní prezentační aktivity roku 2018 patří:⇒ **Křest publikace Sallačova sbírka – Turovítí na veletrhu Silva Regina 2018**

Slavnostní křest publikace, která navazuje na první část Sallačovy sbírky – Jelenovítí, proběhl 6. 4. 2018 za účasti autorů a zástupců NZM, Lesů ČR a Českomoravské myslivecké jednoty.

⇒ **Agrosalon Země živitelka**

Od 23. do 28. srpna 2018 se NZM zúčastnilo agrosalonu Země živitelka. V rámci muzejní expozice na ploše 200 m² prezentovalo oslavy 100 let výročí muzea. Hlavními exponáty byly dva stoleté motorové pluhy z NZM Čáslav. Součástí veletržní expozice byla i prezentace poboček a hlavní výstavy sezony Největší objev – Fenomén zemědělství ve 100 předmětech. Kromě vlastní muzejní prezentace se NZM účastnilo i společné přehlídky 100 let historické zemědělské techniky, kterou pořádalo českobudějovické výstaviště ve spolupráci s ostatními vystavovateli. V rámci společné přehlídky „nejstarší zemědělské techniky“ NZM a spolupracující Jihočeské zemědělské muzeum prezentovaly také projekt Síť zemědělských muzeí.

⇒ **Dožínky na Letné**

Druhý ročník Dožínek v Praze, pořádaný Ministerstvem zemědělství prostřednictvím Zařízení služeb. Velký program na Letenské pláni, farmářské trhy, vystoupení folklorních souborů, atrakce pro děti, ukázky nahánění ovcí a další. K akci se připojilo i Národní zemědělské muzeum, které využilo blízkosti akce a kromě prezentace zemědělských strojů přímo na Letné uspořádalo současně vlastní program na dvoře i v prostorách muzea. Vstup do Národního zemědělského muzea byl zdarma. Návštěvnost v NZM 10 200 návštěvníků.

⇒ **Den země**

Akce organizovaná Magistrátem Prahy 7 v Letenských sadech. NZM zde pravidelně prezentuje dětem ukázkou svého lektorského programu. Odhadovaná návštěvnost 600 dětí ze škol Prahy 7.

⇒ **Colours of Ostrava**

V místě, kde bude v roce 2020 nová pobočka muzea, představilo Národní zemědělské muzeum svou činnost a své pobočky účastníkům největšího hudebního festivalu v ČR Colours of Ostrava. Součástí prezentace byl animovaný spot, který návštěvníci viděli na obrazovkách u pódia, a také statická prezentace kusu historické zemědělské techniky – traktoru John Deere model A, který sloužil návštěvníkům jako fotokoutek.

⇒ **Příběh potravin**

Sobotní akce pro veřejnost pořádaná Výzkumným ústavem živočišné výroby v Praze, Nupakách. NZM zde v rámci aktivit pojízdného muzea pilotovalo dílny a doprovodný program k projektu Voda a půda. Součástí prezentace bylo i představení poboček muzea. Návštěvnost akce cca 4 000 lidí, dílny si vyzkoušelo cca 500 dětí.

⇒ **Den otevřených dveří MZE**

Akce pořádaná Ministerstvem zemědělství v rámci projektu Prague Open House dne 19. května 2018. NZM zde představilo část svého lektorského programu. Návštěvnost Pojízdného muzea NZM cca 300 dětí a dospělých.

⇒ **Naše pole**

Celostátní zemědělská výstava, pořádaná v Nabočanech u Chrudimi. NZM zde představilo historickou zemědělskou techniku z čáslavské pobočky. Návštěvnost 5 000 lidí.

⇒ **Umění ve městě**

Již jedenáctý ročník sochařské výstavy, která si klade za cíl oživení prostoru setkávání. V rámci této akce byly na nádvoří zámku Ohrada umístěny dřevěné sochy Miroslava Straky „Vzhůru nohama“ a Martina Rajčana (SR) „Kapka“. NZM Ohrada se prezentovalo tímto projektem jako spojení výjimečných prostor barokního zámku a lesnictví, které nabízí materiál pro finální umělecký výrobek.

4.7 Medializace

Jako základní informační zdroj při komunikaci s médii používá Národní zemědělské muzeum tiskovou zprávu. Tiskovou zprávu vydává pro každou novou expozici či výstavu, před každou akcí pro veřejnost i při dalších událostech, jako je např. zpráva před zahájením sezony, informace o projektu (např. IROP), vědecké konferenci, účasti na veletrhu či získání významného artefaktu. Každá tisková zpráva je zveřejněna na webu muzea www.nzm.cz v sekci Pro média a současně rozesílána na jednotlivé adresy redakcí či novinářů.

V roce 2018 se Národnímu zemědělskému muzeu podařilo navázat významná mediální partnerství.

Česká televize

- ⇒ Mediální partnerství na projekt „100 let Národního zemědělského muzea“, v termínu 9.–21. dubna vysílání spotu k 100 letům muzea na kanálech České televize.
- ⇒ Získání několika historických dokumentárních filmů z archivu České televize pro vzdělávací aktivity muzea.
- ⇒ ČT Děčko – v létě 2018 se dvě z poboček NZM (Praha, Kačina) staly cílovými stanicemi pro letní hru ČT Děčko – Sbíráni oveček. Pobočky muzea tak byly zařazeny do portfolia doporučených turistických cílů.
- ⇒ Český rozhlas.
- ⇒ Partnerství a propagace hlavní výstavy Největší objev – Fenomén zemědělství ve 100 předmětech. Odvysílání 40 spotů stanicemi Českého rozhlasu zdarma.
- ⇒ Redakční podpora výstav – rozhovory s autory a kurátory, reportáže, soutěže o vstupenky apod.
- ⇒ Český rozhlas Regina DAB.
- ⇒ Memorandum o spolupráci s touto stanicí, která se soustředí na pobočky Praha a Kačina.
- ⇒ Pravidelné nahrávání hlasových pozvánek na akce muzea.
- ⇒ Redakční podpora výstav a expozic v NZM, soutěže na webu a FB ČRo Regina DAB o vstupenky.
- ⇒ Týdeník Zemědělec – Dlouhodobá spolupráce, pravidelné okénko z muzea v každém vydání týdeníku.

V roce 2018 vydalo Národní zemědělské muzeum celkem 84 tiskových zpráv, 35 o NZM Praha, 4 o NZM Čáslav, 16 o NZM Kačina, 10 o NZM Ohrada, 3 o NZM Valtice, 2 o NZM Ostrava a 14 o dalších projektech či událostech týkajících se celého muzea. V roce 2018 bylo v rámci monitoringu tisku výsledováno 1 571 publikovaných zpráv o NZM.

Tab. 9 Počet tiskových zpráv a mediálních výstupů dle monitoringu tisku

Měsíc	Počet tiskových zpráv	Počet mediálních výstupů celkem	Internet	Tisk	Televize	Rádio
Leden	5	73	32	38	1	2
Únor	3	95	37	58		
Březen	6	99	33	59	2	5
Duben	14	123	50	69	3	1
Květen	12	184	104	79	1	
Červen	11	183	80	101		2
Červenec	4	135	63	65	2	5
Srpen	8	190	74	108	4	4
Září	6	121	60	56	3	2
Říjen	7	148	100	44	3	0
Listopad	5	170	129	38	1	2
Prosinec	3	50	28	22		
CELKEM	84	1571	790	737	20	23

Elektronická média

Webová prezentace Národního zemědělského muzea byla v roce 2018 rozšířena o anglickou verzi. Návštěvnost webu stoupla v roce 2018 proti roku předchozímu o 75 procent. Zájemci o novinky z muzea dostávají každý měsíc newsletter. Národní zemědělské muzeum má facebookové profily pro jednotlivé pobočky muzea, na Instagramu a Twitteru se muzeum prezentuje jako celek prostřednictvím účtů @Zemedelske_muzeum (Instagram) a @Zemedelske (Twitter). Kurzy vaření v pražském gastrostudiu a spolupráci s Národním týmem kuchařů a cukrářů AKC ČR přibližují profily @Uvařeno_v_muzeu na Facebooku a Instagramu. Novinkou roku 2018 je kanál muzea na YouTube. Ke zhlédnutí jsou zde nejen animované spoty a další videa, ale třeba i sestřihy z akcí na pobočkách muzea.

5. Provozně-ekonomická agenda

5.1 Organizační struktura

5.1.1 Popis organizační struktury a vedoucí zaměstnanci

Národní zemědělské muzeum se primárně člení na sekce a pobočky. V čele každé pobočky stojí ředitel, v čele sekce náměstek nebo ředitel sekce. Kromě hlavní výstavní a správní budovy v Praze 7 na Letné má muzeum pět poboček: Čáslav, zámek Kačina, zámek Ohrada, Valtice, Ostrava. V roce 2018 od 1. ledna vznikla sekce Kačina – Čáslav, která se dále dělí na pobočky Kačina a Čáslav. Z důvodu posílení některých činností NZM byla 23. ledna zřízena sekce Jižní Čechy, která se dále člení na pobočku Ohrada a referát Výstaviště České Budějovice. K 1. 10. 2018 vznikla sekce prezentace a pobočky Praha. Vzhledem k tomu, že generální ředitel může vytvořit pozici dalšího náměstka generálního ředitele, byla vytvořena pozice náměstka generálního ředitele pro projekty.

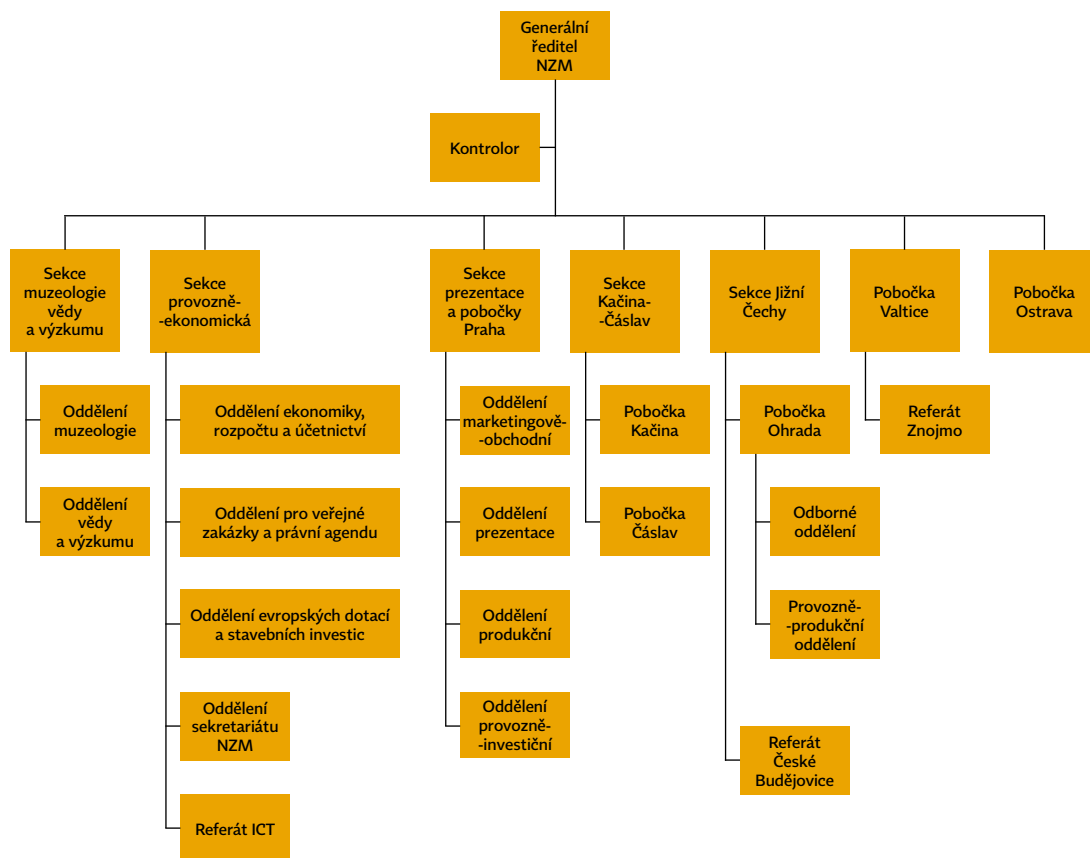
Vedoucí zaměstnanci (ředitelé, náměstkové) k 31. 12. 2018

doc. Ing. Milan Jan Půček, MBA, Ph.D.	generální ředitel (statutární orgán)
Ing. Jiří Houdek	náměstek pro řízení sekce prezentace a ředitel pobočky Praha
Mgr. Antonín Šimčík	náměstek pro řízení sekce muzeologie, vědy a výzkumu
Ing. Zdeněk Vich, CSc.	náměstek pro projekty
Mgr. Tomáš Gec	náměstek pro řízení sekce provozně ekonomické
Ing. Vladimír Michálek	ředitel pobočky Čáslav
PhDr. Pavel Douša, Ph.D.	ředitel ředitele sekce Kačina – Čáslav
Ing. Vilém Křeček	ředitel pobočky Valtice (zahrnuje referát „pobočka“ Znojmo)
Mgr. Ivan Berger	ředitel pobočky Ostrava
Ing. Jiří Houdek	ředitel sekce Jižní Čechy

5.1.2 Organizační schéma

Základními organizačními útvary NZM jsou sekce a pobočky, dalšími organizačními útvary NZM jsou oddělení, v jejichž čele stojí jmenovaný vedoucí zaměstnanec. V rámci organizační struktury mohou být referáty, v čele referátu není jmenovaný vedoucí zaměstnanec, referát je řízen nadřízeným jmenovaným vedoucím zaměstnancem.

Organizační schéma v roce 2018

Organizační schéma NZM platné k 31. 12. 2018

5.2 Sídla a pracoviště

5.2.1 NZM Praha

Sekce provozně-ekonomická, sekce muzeologie, vědy a výzkumu, sekce prezentace a pobočka Praha

Kostelní 1300/44, 170 00 Praha 7

Expozice: Zemědělství, Rybářství, Myslivost, Voda v krajině, Jede traktor, Laboratoř ticha, Objektivna, Gastronomie (gastrostudio, dětská gastronomická herna), Selský dvorek, Život – zahrada výhledů

Návštěvnost v roce 2018: 205 932

Situace v roce 2018

Hlavní výstavní budova Národního zemědělského muzea stojí od roku 1939 v Praze na Letné, do užívání byla muzeu vrácena v roce 1995. V letech 2015–2018 zde v souladu se strategií muzea proběhl proces „Oživení“. Jeho cílem byla úprava interiérů muzea do původního stavu, kdy ve třech patrech nad sebou jsou prostorné výstavní sály. První část rekonstrukce byla dokončena v létě 2017, druhá v roce 2018. Byly vybudovány nové výstavní sály a otevřeny nové expozice muzea, upraven vstup do muzea včetně přemístění recepce, vybudován nový výtah a nová střešní expozice s vyhlídkou. V roce 2018 byla otevřena expozice Zemědělství a dvě velké výstavy: jubilejní výstava Největší objev – Fenomén zemědělství ve 100 předmětech a venkovní výstava Zahrada první republiky. Celá rekonstrukce a budování nových expozic muzea probíhaly bez přerušení provozu, pouze s omezením a úpravami vstupu apod., s ohledem na bezpečnost návštěvníků i zaměstnanců NZM. Od září 2018 došlo také ke kompletní obměně lektorských programů pro školy. V roce 2018 zaznamenala pražská pobočka rekordní návštěvnost. Nové i připravované expozice Národního zemědělského muzea nabízejí průřez všemi zemědělskými obory, od lesnictví, rybářství, péči o vodu v krajině, myslivost a zemědělství přes potravinářství až po gastronomii, vinařství a pivovarnictví. Muzeum se tak v souladu se svou strategií stává výkladní skříní celého zemědělského oboru.

5.2.2 Pobočka Čáslav

Čáslav, muzeum zemědělské techniky

Jeníkovská 1762, Čáslav

Expozice: Dřinu strojům? Dřinu strojům!

Návštěvnost v roce 2018: 18 116

Situace v roce 2018

Muzeum zemědělské techniky v Čáslavi je zaměřeno převážně na studium a zpřístupňování historické techniky používané v zemědělství. Fakticky jde o depozitární areál, který je částečně zpřístupněn veřejnosti. Pobočka je situována v areálu bývalého vojenského autoparku a skladu vojenské techniky Čáslav z konce 50. a počátku 60. let 20. století. Pobočka leží v katastrálním území města Čáslav, od města je areál oddělen čtyřproudovým obchvatem a od vlakového či autobusového nádraží je vzdálen cca 30 minut chůze. Rozsáhlý areál se skládá z 27 objektů na celkové ploše 90 ha, majitelem pozemků je Česká republika a Národní zemědělské muzeum je příslušno s tímto majetkem státu hospodařit. V roce 2016 podalo Národní zemědělské muzeum v rámci programů IROP žádost na projekt vybudování nízkonákladového depozitáře, v roce 2017 byla tato žádost schválena a v roce 2018 byly zahájeny přípravné práce k výstavbě depozitáře. Nový depozitář se současně stane centrálním depozitářem pro pobočky

Praha, Čáslav a Kačina, vznikne zde konzervátorsko-restaurátorské pracoviště. Hodnota projektu je 122 milionů korun, z toho 104 milionů bude zapláceno ze strukturálních fondů, 18 milionů korun zaplatí zřizovatel. Snaha o výstavbu centrálního depozitáře vychází ze Strategie rozvoje Národního zemědělského muzea na roky 2015–2020.

5.2.3 Pobočka Kačina

Zámek Kačina, muzeum českého venkova

Svatý Mikuláš 51, Kutná Hora

Expozice: Jak se stavěl zámek, Chotkové a jejich panství Nové Dvory, Hospodářské zázemí zámku a konírna, Chotkovská knihovna, divadlo a skleník

Návštěvnost v roce 2018: 77 033

Zámek Kačina je národní kulturní památkou.

Situace v roce 2018

Zámek Kačina – muzeum českého venkova sídlí v jedinečné budově, která je dílem jediné historické epochy, byla vybudována v relativně krátkém čase, a je proto slohově zcela jednotným a stavebně sourodým celkem. Dnešní podobu zámku lze považovat za totožnou se stavem, v němž zůstala po smrti svého stavitele hraběte Jana Rudolfa Chotka v roce 1824. Jedná se o slohově nejčistší empírovou stavbu evropského významu. Zámek Kačina je tak jako turistický cíl atraktivní ve dvou rovinách: zámeckými expozicemi, a pak také expozicemi muzea, které se zaměřují na provozní a hospodářské zázemí celého sídla (Kačina byla samozásobitelským velkostatkem).

Zámek je členěn na hlavní budovu s dvěma kolonádovými křídly a sousední budovy, kočárovnu se skleníkem a zahradní domek. Celý areál je obklopen anglickým přírodně krajinářským parkem, který má rozlohu 200 ha. Nejcennější dochovanou částí zámku je unikátní rodová chotkovská knihovna se 40 000 svazky knih, která byla prohlášena movitou národní kulturní památkou. Zemědělská témata jsou na Kačině zastoupena zejména v prohlídkovém okruhu Hospodářské zázemí zámku, v řadě každoročních tematických výstav a také ve venkovních expozicích, bylinkové a zeleninové zahradě, zámeckém skleníku a parku, který je sám o sobě díky rekonstrukci příkladem krajinářské expozice. K zahájení návštěvnické sezony 2018 byly na Kačině otevřeny tyto nové výstavy: Hlasy přírody, Tváře zemědělství, Historické cukrárny, České lidové kroje z počátku 19. století, Zemědělská muzea nástupnických zemí habsburské monarchie. O druhou polovinu byla rozšířena nejúspěšnější výstava roku 2017 Království včel. V průběhu roku byl výstavní okruh muzea doplněn o fotografickou výstavu Mizející život venkova a exteriérovou výstavu Pohled na krajinu zemědělce. Při příležitosti stoletého výročí vzniku ČSR byla připravena panelová výstava Příběhy roku 1918. Spolupráce se Státním pozemkovým úřadem byla završena výstavou Správce české krajiny – Státní pozemkový úřad. Pro účely adventních programů v prosinci 2018 byly vytvořeny dvě návštěvnický atraktivní výstavy: Zimní příběh a Betlémy ze zámku a podzámčí. Výrazné postavě hraběcího rodu Chotků se věnuje výstava Rudolf Karel Chotek: Šlechtic – Podnikatel – Bankrotář.

V roce 2018 bylo uspořádáno 74 akcí pro veřejnost, mezi návštěvnický nejúspěšnější patřily např. Zámecká pouť Rudolfa Chotka, Zámecké jezdecké slavnosti, Muzejní noc (videomapping), Hradozámekká noc či Advent na zámku. Speciální lektorské programy absolvovalo 2 074 žáků mateřských a základních škol. Novinkou byly dva turnusy příměstských táborů na téma Voda–půda–krajin. Zámek je také vyhledávaným místem pro pořádání svatebních obřadů, v roce 2018 jich zde proběhlo sedmdesát jedna.

5.2.4 Pobočka Ohrada

Zámek Ohrada, muzeum lesnictví, myslivosti a rybářství

Ohrada 17, Hluboká nad Vltavou

Expozice: Myslivost, Sallačova sbírka paroží, Sokolnictví, Rybářství, Sladkovodní akvária

Návštěvnost v roce 2018: 206 689

Zámek Ohrada je národní kulturní památkou.

Situace v roce 2018

Muzeum lesnictví, myslivosti a rybářství sídlí v barokním loveckém zámku Ohrada v Hluboké nad Vltavou. Muzeum bylo na Ohradě založeno již v roce 1842 Janem Adolfem II., knížetem ze Schwarzenbergu. Patří tak nejen mezi nejstarší česká muzea, ale je i jedním z nejstarších lesnicko-loveckých muzeí v Evropě. Kromě muzea byla v roce 1842 na Ohradě založena i odborná lesnická a myslivecká knihovna. V roce 1939 byla při muzeu otevřena zoologická zahrada, která je dnes organizací Jihočeského kraje, se kterou má v současnosti muzeum společnou vstupenku. V roce 1961 se ohradské muzeum stalo pobočkou Národního zemědělského muzea (tehdy Zemědělského muzea), jež zde v 60. a 70. letech vybudovalo expozice zaměřené na lesnictví, myslivost a rybářství. V severní části prvního patra hlavní zámecké budovy byly již od konce roku 2015 stavebně připraveny prostory pro novou lesnickou expozici. Od roku 2017 je v těchto prostorách otevřena výstava Les pramenů – příběhy lesů. Tato výstava nabízí netradiční průvodcované prohlídky. Zážitkovou formou, prostřednictvím exponátů a uměleckých instalací vypráví průvodce návštěvníkům o lesnictví, krajině a také o pro lesníky podstatném fenoménu vody. Výstavu realizoval umělecký spolek mamapapa, finančně ji podpořily Lesy ČR. V roce 2018 obohatilo NZM Ohrada svou programovou nabídku o nové popularizační akce pro veřejnost tematicky vycházející ze zaměření muzea – Lesnický den, Vorařský den. V témže roce se také podařilo do hlavního hodovního sálu vrátit ve formě kopií velkoformátová plátna J. G. Hamiltona zobrazující lovecké štvavnice. Tato plátna patřila k původní výzdobě sálu. Jejich kopie jsou zasazeny do původních barokních rámců, které byly uloženy na půdě zámku. Od 1. ledna 2018 je ředitelem pobočky Ing. Jiří Houdek.

5.2.5 Pobočka Valtice (zahrnuje i referát „pobočka“ Znojmo)

Muzeum vinařství, zahradnictví a krajiny

Náměstí Svobody 8, Valtice

Expozice: Znojmo – Expozice pivovarnictví, v rámci rekonstrukce muzea – příprava tří nových expozic: Národní expozice vinařství, Krajina Lednicko-valtického areálu, Tajemný život v půdě

Návštěvnost v roce 2018: 69 988 Valtice, 14 797 Znojmo

Situace v roce 2018

Muzeum vinařství, zahradnictví a krajiny je součástí komplexu budov, které patřily k zámecké hospodářské správě lichtenštejnských statků. Koncem 19. století byla budova do značné míry přestavěna a vzhled domů na náměstí byl architektonicky sjednocen. NZM objekt získalo v roce 1985. Pracoviště bylo ve Valticích otevřeno v roce 1994, do roku 2001 k němu patřily pobočky na zámku v Lednici na Moravě a na Janově hradě. Valtická pobočka se zaměřuje na zahradnická odvětví, jako jsou vinařství, ovocnářství, zelinářství a květinářství. Poskytuje návštěvníkům informace a udržuje povědomí o zásadním vlivu zemědělství na udržení kulturní krajiny. Součástí sbírek muzea je knihovna Moravské zemědělské rady, která obsahuje cca 11 500 svazků převážně z konce 19. století a z první poloviny 20. století. Chloubou vinařské expozice je sbírka historických vinařských lisů, z nichž nejstarší pocházejí z konce 18. století. NZM Valtice má společnou vstupenku se zámek Valtice, návštěvníci zámku tak mohou během čekání na prohlídku s průvodcem využít možnosti návštěvy expozic muzea.

Pod pobočku Valtice je organizačně začleněna pobočka Znojmo, kde se nachází Expozice pivovarnictví. Expozice je umístěna ve varně bývalého pivovaru, její technologické zařízení z roku 1930 bylo v roce 2010 prohlášeno kulturní památkou. Provozovatelem Expozice pivovarnictví je příspěvková organizace města Znojma Znojemská beseda.

Dne 17. dubna 2018 začala v muzeu ve Valticích očekávaná rekonstrukce – slavnostně byl zahájen projekt Modernizace areálu a zefektivnění správy podsbírek Národního zemědělského muzea Valtice. Rekonstrukce potrvá do června 2019 a kromě vzniku nových expozic je hlavním cílem zlepšení podmínek uchování sbírkového fondu muzea. Vzniknou zde tři zcela nové moderní expozice – Národní expozice vinařství, Krajina Lednicko-valtického areálu a Tajemný život v půdě. Rekonstrukcí projde také střecha budovy a podkroví, vznikne i malá expozice v půdních prostorách, které doposud nebyly zpřístupněny. Muzeum získá novou pavlač ve dvorní části druhého nadzemního podlaží. Součástí modernizace bude rovněž zpřístupnění expozic pro návštěvníky s omezenou mobilitou, muzeum jim nabídne bezbariérový přístup a k lepšímu komfortu přispěje i vybudování výtahu.

5.2.6 Pobočka Ostrava

Dolní oblast Vítkovice

Kancelář: Odboje 1941/1, 702 00 Ostrava – Moravská Ostrava

V roce 2018 probíhala realizace projektu IROP Ostrava. Byla připravena veřejná zakázka na dodavatele stavební části rekonstrukce. Po výběru a odsouhlasení zřizovatelem byla s vybraným dodavatelem – firmou Stamont – pozemní stavitelství, s.r.o. – podepsána smlouva o dílo a v září předáno staveniště. Do konce roku byly dokončeny především bourací a sanační práce, začala repase stávajících konstrukcí a příprava pro zakládání konstrukcí nových. Zároveň byla realizována první etapa přeložky středotlakového plynového potrubí, která byla zadána správci sítě, společnosti ČEZ. V roce 2019 dojde k dokončení přeložky přepojením potrubí. Z hlediska přípravy expozičních, výstavních a depozitárních prostor byly zpracovány koncepce jednotlivých prostor a na to navazující dokumenty, které budou v roce 2019 dotvořeny pro potřeby zpřístupnění nové návštěvnické kapacity. Pobočka Ostrava připravila také žádost o získání oprávnění k provádění archeologických výzkumů, která byla následně po konzultacích s kolegy dalších archeologických pracovišť modifikována a doplněna o vazby na vědecko-výzkumné a sbírkotvorné aktivity NZM. Modifikovaná žádost bude podána počátkem roku 2019. Díky přípravě žádosti se podařilo připravit výzkumné záměry v oblasti archeologie zemědělství, byla vytvořena nová archeologická podsbírka a nastavena akviziční strategie a také bylo pořízeno adekvátní přístrojové a materiálové vybavení nejen pro terénní archeologické výzkumy, ale také pro následné odborné zpracování archeologických nálezů. Byla uzavřena také smlouva o spolupráci s Národním památkovým ústavem, územním odborným pracovištěm v Ostravě, která umožňuje přímou participaci archeologů NZM na záchranných výzkumech NPÚ. V rámci prezentačních aktivit se pobočka Ostrava poprvé zapojila do Ostravské muzejní noci a ve spolupráci s pivovarem Radevast jsme připravili také zážitkovou prezentaci NZM v rámci Colours of Ostrava 2018.

5.3 Ekonomická část

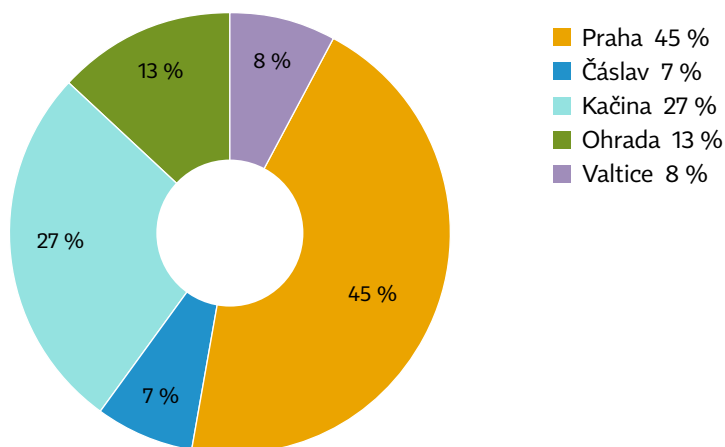
5.3.1 Tržby

V roce 2018 činily tržby ze vstupného na všech pobočkách NZM celkem 8 837 767 Kč. Oproti roku 2017 tak vzrostly o 2 524 659 korun.

Tab. 10 Přehled tržeb v roce 2018 podle poboček

	Praha	Čáslav	Kačina	Ohrada	Valtice	Znojmo	celkem
návštěvnost	205 932	18 116	77 033	206 689	69 988	14 797	592 555
tržby	3 985 695	610 090	2 376 936	1 143 844	714 755	6 447	8 837 767
podíl na tržbách	45 %	7 %	27 %	13 %	8 %	méně než 1 %	

Graf 5. Podíl na tržbách NZM v roce 2018 podle poboček (nezobrazuje Znojmo <1 %)

5.3.2 Evropské fondy a rekonstrukce na pobočkách

V roce 2018 NZM pokračovalo v realizaci tří projektů v rámci programu IROP, a to:

- ⇒ Vytvoření expozičně depozitárního objektu v Dolní oblasti Vítkovice v Ostravě. Hlavním cílem projektu je zlepšení podmínek pro uchovávání, prezentaci a zabezpečení sbírkových fondů Národního zemědělského muzea, a to zejména těchto podsbírek: Doprava a zdroje energie, Rostlinná výroba II, Potravinářská výroba, Lesnictví a Fotoarchiv. Součástí projektu je také vytvoření dynamické expozice Potravinářství. V Ostravě vznikne samostatná pobočka, kde budou umístěny zemědělské stroje a řešeno téma kvalitních českých potravin. Způsobitelné náklady projektu jsou

121,81 mil. Kč, z toho 15% podíl ze státního rozpočtu je roven 18,27 mil. Kč. Od začátku projektu do 31. 12. 2018 bylo ze způsobilých nákladů investováno 14,60 mil. Kč.

- ⇒ Vznik nízkonákladového depozitáře v NZM Čáslav. Projekt počítá s vybudováním centrálního depozitáře pro uložení sbírkových předmětů, a to v situaci, kdy NZM žádný hlavní depozitář k dispozici nemá a sbírkové předměty jsou uloženy výhradně na pobočkách. Způsobilé náklady projektu jsou 122,73 mil. Kč, z toho 15% podíl ze státního rozpočtu představuje 18,41 mil. Kč. Od začátku projektu do 31. 12. 2018 bylo ze způsobilých nákladů investováno 3,49 mil. Kč.
- ⇒ Modernizace areálu a zefektivnění správy podsbírek NZM Valtice. Projekt zahrnuje opravu podzemí, rekonstrukci dosud nepřístupných půdních prostor, vybudování pavlače ve dvoře. Vzniknou tři nové expozice a zázemí pro uložení sbírkových předmětů. Způsobilé náklady projektu jsou 57,98 mil. Kč, z toho 15 % ze státního rozpočtu představuje částku 8,70 mil. Kč. Od začátku projektu do 31. 12. 2018 bylo ze způsobilých nákladů investováno 24,98 mil. Kč.

NZM v roce 2017 podalo také IROP projekty do výzvy č. 52 „Revitalizace vybraných památek II“ na zámku Kačina a zámku Ohrada a do výzvy č. 76 – „Muzea II.“ na zámku Kačina, na zámku Ohrada a pro vybudování depozitárně-expozičního objektu NZM na výstavišti v Českých Budějovicích. Všechny projekty, vyjma objektu na výstavišti České Budějovice, prošly úspěšně hodnocením a byl pro ně vydán Právní akt, ale nebylo vydáno Rozhodnutí. Proto se možná realizace jednoho či více z uvedených projektů posune na pozdější dobu.

5.3.3 Investice v NZM Praha

Rekonstrukce budovy v Praze – Oživování NZM

V roce 2018 byla zahájena projektová příprava na III. a IV. etapu Oživování NZM. Byly realizovány dílčí práce na projektových dokumentacích III. etapy, týkající se rekonstrukce multifunkčního sálu, bývalého krytu CO a fasády budovy a IV. etapy, která zahrnuje zřízení restaurace namísto stávajícího dočasného kiosku.

Čtvrtá etapa byla ukončena ve fázi studie z důvodu pozastavení investičních prostředků ze strany MZe.

Tab. 11 Nové expozice v NZM Praha v roce 2018

Nově otevřené expozice	Termín otevření	Cena včetně DPH (ceny expozic obvykle zahrnují i stavební část ve vazbě na expozici)
Malý selský dvorek	1. 4. 2018	1 062 212,00 Kč
Zemědělství	14. 3. 2018	18 015 714,00 Kč
Zahrady první republiky	16. 7. 2018	2 076 143,65 Kč

Dokončené projektové dokumentace

- ⇒ Projektová dokumentace Potravinářství, pivovarnictví a vinařství za 828 850 Kč včetně DPH

Rozpracované projekty

- ⇒ Opakovaná soutěž ze strany Lesy ČR na expozici Lesnictví v Praze (probíhá jednání s Lesy ČR)

5.4 Hospodaření organizace

Celkové výnosy za rok 2018 byly v hlavní činnosti 145 015 tis. Kč, příspěvek od zřizovatele včetně vědy 107 858 tis. Kč, z toho příspěvek zřizovatele na vědu byl 4 063 tis. Kč, dále příspěvek MK na projekty NAKI byl 1 287 tis. Kč. Přepočtený počet pracovníků byl v hlavní činnosti 86,03 (včetně zaměstnanců projektů).

V roce 2018 činila celková výše proinvestovaných prostředků téměř 15 204 tis. Kč. K největším investičním akcím patřily expozice na pobočce Praha – Zemědělství, Malý selský dvorek a Zahrada první republiky.

Další investiční prostředky směřovaly do IROP projektů, především těch, které jsou v plné realizaci, tj. IROP Valtice a IROP Ostrava. Za uvedené IROP projekty celkem 25 588 tis. Kč.

Celkové náklady NZM za rok 2018 v hlavní činnosti byly 145 015 tis. Kč.

Hospodářský výsledek je tvořen výsledkem hospodaření z hlavní činnosti a ziskem vytvořeným v jiné činnosti po zdanění a je v roce 2018 ve výši 762 tis. Kč.

5.5 Personální údaje

V roce 2018 bylo v NZM 83 přepočtených úvazků v rámci hlavní činnosti, bez zaměstnanců v projektech. V projektech výzkumu u ministerstva kultury NAKI byly v roce 2018 0,53 přepočteného úvazku a v IROP projektech 2,5 přepočteného úvazku.

ZPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDITORA

zřizovateli státní příspěvkové organizace

Národní zemědělské muzeum, s.p.o.

Výrok auditora

Provedli jsme audit přiložené účetní závěrky organizace **Národní zemědělské muzeum, s.p.o.** (dále také „Organizace“) sestavené na základě českých účetních předpisů, která se skládá z rozvahy k 31.12.2018, výkazu zisku a ztráty za rok končící 31.12.2018, přehledu o změnách vlastního kapitálu za rok končící 31.12.2018 a přehledu o peněžních tocích a přílohy této účetní závěrky, která obsahuje popis použitých podstatných účetních metod a další vysvětlující informace. Údaje o Organizaci jsou uvedeny v bodě 1 přílohy této účetní závěrky.

Podle našeho názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv a pasiv státní příspěvkové organizace **Národní zemědělské muzeum, s.p.o.** k 31.12.2018 a nákladů a výnosů a výsledku jejího hospodaření a peněžních toků za rok končící 31.12.2018 v souladu s českými účetními předpisy.

Základ pro výrok

Audit jsme provedli v souladu se zákonem o auditorech a standardy Komory auditorů České republiky pro audit, kterými jsou mezinárodní standardy pro audit (ISA) případně doplněné a upravené souvisejícími aplikačními doložkami. Naše odpovědnost stanovená těmito předpisy je podrobněji popsána v oddílu Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky. V souladu se zákonem o auditorech a Etickým kodexem přijatým Komorou auditorů České republiky jsme na Organizaci nezávislí a splnili jsme i další etické povinnosti vyplývající z uvedených předpisů. Domníváme se, že důkazní informace, které jsme shromáždili, poskytují dostatečný a vhodný základ pro vyjádření našeho výroku.

Odpovědnost vedení Organizace za účetní závěrku

Vedení Organizace odpovídá za sestavení účetní závěrky podávající věrný a poctivý obraz v souladu s českými účetními předpisy a za takový vnitřní kontrolní systém, který považuje za nezbytný pro sestavení účetní závěrky tak, aby neobsahovala významné (materiální) nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou.

Při sestavování účetní závěrky je vedení Organizace povinno posoudit, zda je Organizace schopna nepřetržitě trvat, a pokud je to relevantní, popsat v příloze účetní závěrky záležitosti týkající se jejího nepřetržitého trvání a použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky, s výjimkou případů,

plánuje zrušení Organizace nebo ukončení její činnosti, resp. kdy nemá jinou reálnou možnost než tak učinit.

Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky

Naším cílem je získat přiměřenou jistotu, že účetní závěrka jako celek neobsahuje významnou (materiální) nesprávnost způsobenou podvodem nebo chybou a vydat zprávu auditora obsahující náš výrok. Přiměřená míra jistoty je velká míra jistoty, nicméně není zárukou, že audit provedený v souladu s výše uvedenými předpisy ve všech případech v účetní závěrce odhalí případnou existující významnou (materiální) nesprávnost. Nesprávnosti mohou vzniknout v důsledku podvodů nebo chyb a považují se za významné (materiální), pokud lze reálně předpokládat, že by jednotlivě nebo v souhrnu mohly ovlivnit ekonomická rozhodnutí, která uživatelé účetní závěrky na jejím základě přijmou.

Při provádění auditu v souladu s výše uvedenými předpisy je naší povinností uplatňovat během celého auditu odborný úsudek a zachovávat profesní skepticismus. Dále je naší povinností:

- Identifikovat a vyhodnotit rizika významné (materiální) nesprávnosti účetní závěrky způsobené podvodem nebo chybou, navrhnout a provést auditorské postupy reagující na tato rizika a získat dostatečné a vhodné důkazní informace, abychom na jejich základě mohli vyjádřit výrok. Riziko, že neodhalíme významnou (materiální) nesprávnost, k níž došlo v důsledku podvodu, je větší než riziko neodhalení významné (materiální) nesprávnosti způsobené chybou, protože součástí podvodu mohou být tajné dohody (koluze), falšování, úmyslná opomenutí, nepravdivá prohlášení nebo obcházení vnitřních kontrol.
- Seznámit se s vnitřním kontrolním systémem Organizace relevantním pro audit v takovém rozsahu, abychom mohli navrhnout auditorské postupy vhodné s ohledem na dané okolnosti, nikoli abychom mohli vyjádřit názor na účinnost jejího vnitřního kontrolního systému.
- Posoudit vhodnost použitých účetních pravidel, přiměřenost provedených účetních odhadů a informace, které v této souvislosti vedení Organizace uvedlo v příloze účetní závěrky.
- Posoudit vhodnost použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky vedením a to, zda s ohledem na shromážděné důkazní informace existuje významná (materiální) nejistota vyplývající z událostí nebo podmínek, které mohou významně zpochybnit schopnost Organizace nepřetržitě trvat. Jestliže dojdeme k závěru, že taková významná (materiální) nejistota existuje, je naší povinností upozornit v naší zprávě na informace uvedené v této souvislosti v příloze účetní závěrky, a pokud tyto informace nejsou dostatečné, vyjádřit modifikovaný výrok. Naše závěry týkající se schopnosti Organizace nepřetržitě trvat vycházejí z důkazních informací, které jsme získali do data naší zprávy. Nicméně budoucí události nebo podmínky mohou vést k tomu, že Organizace ztratí schopnost nepřetržitě trvat.

- Vyhodnotit celkovou prezentaci, členění a obsah účetní závěrky, včetně přílohy, a dále to, zda účetní závěrka zobrazuje podkladové transakce a události způsobem, který vede k věrnému zobrazení.

Naší povinností je informovat vedení mimo jiné o plánovaném rozsahu a načasování auditu a o významných zjištěních, která jsme v jeho průběhu učinili, včetně zjištěných významných nedostatků ve vnitřním kontrolním systému.

V Brně dne 8. března 2019

Alter Audit, s.r.o.
třída Kpt. Jaroše 1844/28
602 00 Brno
evidenční číslo oprávnění 525

Mgr. Ing. Jiří Viktorin, MBA
evidenční číslo oprávnění 2080

6. Výkaz zisků a ztrát

Číslo položky	Název položky	Syn- te- tický účet	ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ		MINULÉ	
			Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Hlavní činnost	Hospodářská činnost
A.	NÁKLADY CELKEM		145 015 097,21	8 129 450,70	108 669 718,82	4 465 092,41
A.I.	Náklady z činnosti		144 989 513,92	8 129 450,70	108 409 462,89	4 465 092,41
A.I.1.	Spotřeba materiálu	501	7 947 962,69	183 136,52	5 563 227,91	30 445,08
A.I.2.	Spotřeba energie	502	3 902 409,99	520 712,07	4 785 554,34	95 259,10
A.I.3.	Spotřeba jiných neskladovatelných dodávek	503	0	0	0	0
A.I.4.	Prodané zboží	504	0	465 623,41	0	417 321,43
A.I.5.	Aktivace dlouhodobého majetku	506	0	0	0	0
A.I.6.	Aktivace oběžného majetku	507	0	0	0	0
A.I.7.	Změna stavu zásob vlastní výroby	508	0	0	0	0
A.I.8.	Opravy a udržování	511	8 538 425,37	104 744,23	5 169 503,34	39 628,01
A.I.9.	Cestovné	512	367 916,21	1 521,30	659 696,19	0
A.I.10.	Náklady na reprezentaci	513	154 332,50	0	130 111,23	0
A.I.11.	Aktivace vnitroorganizačních služeb	516	0	0	0	0
A.I.12.	Ostatní služby	518	35 270 253,15	947 040,23	27 350 850,82	363 896,58
A.I.13.	Mzdové náklady	521	43 562 133,00	4 316 295,00	34 861 806,00	2 597 575,00
A.I.14.	Zákonné sociální pojištění	524	14 163 585,50	1 251 619,00	11 451 385,71	773 119,79
A.I.15.	Jiné sociální pojištění	525	127 629,50	44 462	120 718,99	0
A.I.16.	Zákonné sociální náklady	527	880 653,10	0	699 879,26	0
A.I.17.	Jiné sociální náklady	528	1 074 755,00	0	967 725,00	0
A.I.18.	Daň silniční	531	0	0	0	0
A.I.19.	Daň z nemovitostí	532	143 532,00	0	0	0
A.I.20.	Jiné daně a poplatky	538	24 445,20	0	6 910,00	0
A.I.22.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	541	0	0	0	0
A.I.26.	Manka a škody	547	0	0	1 000,00	0
A.I.27.	Tvorba fondů	548	0	0	0	0
A.I.28.	Odpisy dlouhodobého majetku	551	23 289 498,68	338 314,32	14 212 690,48	147 847,42
A.I.29.	Prodaný dlouhodobý nehmotný majetek	552	0	0	0	0
A.I.30.	Prodaný dlouhodobý hmotný majetek	553	0	0	0	0
A.I.31.	Prodané pozemky	554	0	0	0	0
A.I.32.	Tvorba a zúčtování rezerv	555	0	0	0	0
A.I.33.	Tvorba a zúčtování opravných položek	556	-305 869,89	0	626 638,57	0
A.I.34.	Náklady z vyřazených pohledávek	557	0	0	0	0
A.I.35.	Náklady z drobného dlouhodobého majetku	558	5 489 912,34	0	1 623 308,79	0
A.I.36.	Ostatní náklady z činnosti	549	357 939,58	0	178 456,26	0

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2018

A.II.	Finanční náklady		25 583,29	0	260 255,93	0
A.II.1.	Prodané cenné papíry a podíly	561	0	0	0	0
A.II.2.	Úroky	562	0	0	0	0
A.II.3.	Kurzové ztráty	563	2 074,63	0	9 891,21	0
A.II.4.	Náklady z přecenění reálnou hodnotou	564	0	0	0	0
A.II.5.	Ostatní finanční náklady	569	23 508,66	0	250 364,72	0
A.III.	Náklady na transfery		0	0	0	0
A.III.1.	Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery	571	0	0	0	0
A.III.2.	Náklady vybraných místních vládních institucí na transfery	572	0	0	0	0
A.V.	Daň z příjmů		0	0	0	0
A.V.1.	Daň z příjmů	591	0	0	0	0
A.V.2.	Dodatečné odvody daně z příjmů	595	0	0	0	0
B.	VÝNOSY CELKEM		145 073 550,52	8 833 118,67	115 416 014,94	4 816 576,88
B.I.	Výnosy z činnosti		21 496 674,43	8 833 118,67	10 440 654,70	4 816 576,88
B.I.1.	Výnosy z prodeje vlastních výrobků	601	0	0	0	0
B.I.2.	Výnosy z prodeje služeb	602	9 335 687,96	562 146,75	6 490 836,64	822 579,56
B.I.3.	Výnosy z pronájmu	603	0	7 287 673,43	0	3 399 413,32
B.I.4.	Výnosy z prodaného zboží	604	436 056,00	589 556,50	383 824,00	594 584,00
B.I.8.	Jiné výnosy z vlastních výkonů	609	0	0	0	0
B.I.9.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	641	0	0	535 446,00	0
B.I.10.	Jiné pokuty a penále	642	0	0	0	0
B.I.11.	Výnosy z vyřazených pohledávek	643	0	0	0	0
B.I.12.	Výnosy z prodeje materiálu	644	0	0	0	0
B.I.13.	Výnosy z prodeje dlouhodobého nehmotného majetku	645	0	0	0	0
B.I.14.	Výnosy z prodeje dlouhodobého hmotného majetku kromě pozemků	646	1 500,00	0	0	0
B.I.15.	Výnosy z prodeje pozemků	647	0	0	0	0
B.I.16.	Čerpání fondů	648	11 699 757,57	0	1 945 523,00	0
B.I.17.	Ostatní výnosy z činnosti	649	23 672,90	393 741,99	1 085 025,06	0
B.II.	Finanční výnosy		75 558,23	0	2 360	0
B.II.1.	Výnosy z prodeje cenných papírů a podílů	661	0	0	0	0
B.II.2.	Úroky	662	33 567,23	0	0	0
B.II.3.	Kurzové zisky	663	0	0	2 360	0
B.II.4.	Výnosy z přecenění reálnou hodnotou	664	0	0	0	0
B.II.6.	Ostatní finanční výnosy	669	41 991,00	0	0	0
B.IV.	Výnosy z transferů		123 501 317,86	0	104 975 336,64	0
B.IV.1.	Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů	671	123 501 317,86	0	104 975 336,64	0
B.IV.2.	Výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů	672	0	0	0	0
C.	VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ					
C.I.	Výsledek hospodaření před zdaněním	-	58 453,31	703 667,97	6 746 296,12	351 484,47
C.2.	Výsledek hospodaření běžného účetního období	-	58 453,31	703 667,97	6 746 296,12	351 484,47

6.1 Rozvaha

AKTIVA

Položka	Název položky	Syn- tetic- ký účet	1	2	3	4
			ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			Brutto	BĚŽNÉ Korekce	Netto	MINULÉ (netto)
AKTIVA CELKEM			992 143 466,50	135 657 141,94	856 486 324,56	768 563 518,74
A.	Stálá aktiva		764 824 528,09	135 282 955,26	629 541 572,83	602 376 287,34
A.I.	Dlouhodobý nehmotný majetek		9 677 094,50	6 616 973,35	3 060 121,15	1 982 151,87
A.I.1.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	12	0	0	0	0
A.I.2.	Software	13	6 580 176,15	5 399 162,00	1 181 014,15	1 548 559,87
A.I.3.	Ocenitelná práva	14	1 813 862,00	105 401,00	1 708 461,00	0
A.I.4.	Povolenky na emise a preferenční limity	15	0	0	0	0
A.I.5.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	18	982 556,35	982 556,35	0	0
A.I.6.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	19	180 000,00	129 854,00	50 146,00	313 092,00
A.I.7.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	41	120 500,00	0	120 500,00	60 500,00
A.I.8.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	51	0	0	0	60 000,00
A.I.9.	Dlouhodobý nehmotný majetek určený k prodeji	35	0	0	0	0
A.II.	Dlouhodobý hmotný majetek		755 147 433,59	128 665 981,91	626 481 451,68	598 968 582,55
A.II.1.	Pozemky	31	68 739 953,18	0	68 739 953,18	68 739 953,18
A.II.2.	Kulturní předměty	32	6 225 488,00	0	6 225 488,00	1 402 905,00
A.II.3.	Stavby	21	452 596 604,33	53 028 143,50	399 568 460,83	407 358 166,87
A.II.4.	Samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí	22	166 017 227,75	58 271 863,87	107 745 363,88	89 648 274,92
A.II.5.	Pěstitelské celky trvalých porostů	25	0	0	0	0
A.II.6.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek	28	17 365 974,54	17 365 974,54	0	0
A.II.7.	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	29	0	0	0	0
A.II.8.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	42	44 202 185,79	0	44 202 185,79	31 819 282,58
A.II.9.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	52	0	0	0	0
A.II.10.	Dlouhodobý hmotný majetek určený k prodeji	36	0	0	0	0
A.III.	Dlouhodobý finanční majetek		0	0	0	0
A.III.1.	Majetkové účasti v osobách s rozhodujícím vlivem	61	0	0	0	0
A.III.2.	Majetkové účasti v osobách s podstatným vlivem	062	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.3.	Dluhové cenné papíry držené do splatnosti	063	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.5.	Termínované vklady dlouhodobé	068	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.6.	Ostatní dlouhodobý finanční majetek	069	0,00	0,00	0,00	0,00

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2018

A.IV.	Dlouhodobé pohledávky		0,00	0,00	0,00	1 425 552,92
A.IV.1.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci dlouhodobé	462	0,00	0,00	0,00	0,00
A.IV.2.	Dlouhodobé pohledávky z postoupených úvěrů	464	0,00	0,00	0,00	0,00
A.IV.3.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy	465	0,00	0,00	0,00	0,00
A.IV.5.	Ostatní dlouhodobé pohledávky	469	0,00	0,00	0,00	1 425 552,92
A.IV.6.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery	471	0,00	0,00	0,00	0,00
B.	OBĚŽNÁ AKTIVA		227 318 938,41	374 186,68	226 944 751,73	166 187 231,40
B.I.	Zásoby		445 931,50	0,00	445 931,50	212 521,20
B.I.1.	Pořízení materiálu	111	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.2.	Materiál na skladě	112	273 220,08	0,00	273 220,08	0,00
B.I.3.	Materiál na cestě	119	0,00	0,00	0,00	19 360,00
B.I.4.	Nedokončená výroba	121	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.5.	Polotovary vlastní výroby	122	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.6.	Výrobky	123	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.7.	Pořízení zboží	131	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.8.	Zboží na skladě	132	162 711,42	0,00	162 711,42	183 161,20
B.I.9.	Zboží na cestě	138	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.10.	Ostatní zásoby	139	10 000,00	0,00	10 000,00	10 000,00
B.II.	Krátkodobé pohledávky		170 365 311,87	374 186,68	169 991 125,19	112 370 146,13
B.II.1.	Odběratelé	311	438 661,00	82 776,10	355 884,90	801 712,58
B.II.4.	Krátkodobé poskytnuté zálohy	314	1 412 900,52	0,00	1 412 900,52	968 110,32
B.II.5.	Jiné pohledávky z hlavní činnosti	315	209,58	0,00	209,58	209,58
B.II.6.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci krátkodobé	316	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.9.	Pohledávky za zaměstnanci	335	29 466,40	0,00	29 466,40	575,00
B.II.10.	Sociální zabezpečení	336	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.11.	Zdravotní pojištění	337	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.12.	Důchodové spoření	338	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.13.	Daň z příjmů	341	0	0	0	0
B.II.14.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění	342	0	0	0	0
B.II.15.	Daň z přidané hodnoty	343	0	0	0	0
B.II.16.	Pohledávky za osobami mimo vybrané vládní instituce	344	0	0	0	0
B.II.17.	Pohledávky za vybranými ústředními vládními institucemi	346	0	0	0	0
B.II.18.	Pohledávky za vybranými místními vládními institucemi	348	0	0	0	0
B.II.28.	Krátkodobé poskytnuté zálohy na transfery	373	0	0	0	0
B.II.30.	Náklady příštích období	381	651 474,32	0	651 474,32	675 912,90
B.II.31.	Příjmy příštích období	385	209 796,49	0	209 796,49	0
B.II.32.	Dohadné účty aktivní	388	166 108 427,14	0	166 108 427,14	109 886 125,75
B.II.33.	Ostatní krátkodobé pohledávky	377	1 514 376,42	291 410,58	1 222 965,84	37 500,00
B.III.	Krátkodobý finanční majetek		56 507 695,04	0	56 507 695,04	53 604 564,07
B.III.1.	Majetkové cenné papíry k obchodování	251	0	0	0	0
B.III.2.	Dluhové cenné papíry k obchodování	253	0	0	0	0
B.III.3.	Jiné cenné papíry	256	0	0	0	0

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2018

B.III.4.	Termínované vklady krátkodobé	244	0	0	0	0
B.III.5.	Jiné běžné účty	245	0	0	0	0
B.III.9.	Běžný účet	241	55 489 026,24	0	55 489 026,24	52 943 295,22
B.III.10.	Běžný účet FKSP	243	669 171,80	0	669 171,80	330 188,85
B.III.15.	Ceniny	263	120 200,00	0	120 200,00	100 300,00
B.III.16.	Peníze na cestě	262	0	0	0	0
B.III.17.	Pokladna	261	229 297,00	0	229 297,00	230 780,00

PASIVA

Číslo položky	Název položky	Syn- te- tický účet	ÚČETNÍ OBDOBÍ	
			1 BĚŽNÉ	2 MINULÉ
PASIVA CELKEM			856 486 324,56	768 563 518,74
C.	Vlastní kapitál		677 312 162,53	645 980 094,22
C.I.	Jmění účetní jednotky a upravující položky		630 583 842,83	601 933 004,42
C.I.1.	Jmění účetní jednotky	401	595 062 891,43	588 967 194,27
C.I.3.	Transfery na pořízení dlouhodobého majetku	403	35 520 951,40	12 965 810,15
C.I.4.	Kurzové rozdíly	405	0	0
C.I.5.	Oceňovací rozdíly při prvotním použití metody	406	0	0
C.I.6.	Jiné oceňovací rozdíly	407	0	0
C.I.7.	Opravy předcházejících účetních období	408	0	0
C.II.	Fondy účetní jednotky		45 966 198,42	36 949 309,21
C.II.1.	Fond odměn	411	6 534 140,34	2 254 117,34
C.II.2.	Fond kulturních a sociálních potřeb	412	931 449,90	669 171,80
C.II.3.	Rezervní fond tvořený ze zlepšeného výsledku hospodaření	413	4 284 772,27	2 865 215,68
C.II.4.	Rezervní fond z ostatních titulů	414	0	0
C.II.5.	Fond reprodukce majetku, fond investic	416	34 215 835,91	31 160 804,39
C.III.	Výsledek hospodaření		762 121,28	7 097 780,59
C.III.1.	Výsledek hospodaření běžného účetního období		762 121,28	7 097 780,59
C.III.2.	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	431	0	0
C.III.3.	Výsledek hospodaření předcházejících účetních období	432	0	0
D.	Cizí zdroje		179 174 162,03	122 583 424,52
D.I.	Rezervy		0	0
D.I.1.	Rezervy	441	0	0
D.II.	Dlouhodobé závazky		1 312 000,00	0
D.II.1.	Dlouhodobé úvěry	451	0	0
D.II.2.	Přijaté návratné finanční výpomoci dlouhodobé	452	0	0
D.II.4.	Dlouhodobé přijaté zálohy	455	0	0
D.II.7.	Ostatní dlouhodobé závazky	459	0	0

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2018

D.II.8.	Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery	472	1 312 000,00	0
D.III.	Krátkodobé závazky		177 862 162,03	122 583 424,52
D.III.1.	Krátkodobé úvěry	281	0	0
D.III.4.	Jiné krátkodobé půjčky	289	0	0
D.III.5.	Dodavatelé	321	3 263 062,63	4 138 526,22
D.III.7.	Krátkodobé přijaté zálohy	324	274 464,13	36 837,96
D.III.9.	Přijaté návratné finanční výpomoci krátkodobé	326	0	0
D.III.10.	Zaměstnanci	331	4 017 699,00	2 580 580,00
D.III.11.	Jiné závazky vůči zaměstnancům	333	0	4 690,00
D.III.12.	Sociální zabezpečení	336	1 388 365,00	1 050 613,00
D.III.13.	Zdravotní pojištění	337	604 496,00	450 749,00
D.III.14.	Důchodové spoření	338	0	0
D.III.15.	Daň z příjmů	341	30 443,00	30 443,00
D.III.16.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná penežitá plnění	342	840 632,00	457 384,00
D.III.17.	Daň z přidané hodnoty	343	215 224,00	134 586,00
D.III.18.	Závazky k osobám mimo vybrané vládní instituce	345	0	0
D.III.19.	Závazky k vybraným ústředním vládním institucím	347	0	0
D.III.20.	Závazky k vybraným místním vládním institucím	349	0	0
D.III.32.	Krátkodobé přijaté zálohy na transfery	374	164 692 042,30	110 513 463,86
D.III.35.	Výdaje příštích období	383	744 976,69	1 075 819,28
D.III.36.	Výnosy příštích období	384	293 066,67	38 376,89
D.III.37.	Dohadné účty pasivní	389	672 000,00	870 000,00
D.III.38.	Ostatní krátkodobé závazky	378	825 690,61	1 201 355,31